

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA

Poročilo o napredku v okviru
Programa razvoja podeželja
Republike Slovenije 2007 – 2013
ZA LETO 2013

EK RP

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

Poročilo o napredku v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2007 - 2013 ZA LETO 2013

Sklad: Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja

Programsko obdobje 2007 - 2013

CCI številka: 2007

SI 06 RPO 001

Junij 2014

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

KAZALO

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI.....	3
UVOD.....	4
1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV	6
2. NAPREDEK PROGRAMA GLEDE NA OPREDELJENE CILJE	18
3. FINANČNO IZVAJANJE PROGRAMA V LETU 2013.....	54
4. POVZETEK SPROTNEGA VREDNOTENJA.....	65
5. UKREPI ORGANA UPRAVLJANJA IN NADZORNEGA ODBORA, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI IN UČINKOVITOSTI IZVAJANJA PROGRAMA...74	
6. IZJAVA O USKLAJENOSTI S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PODPORE, VKLJUČNO Z NAVEDBO TEŽAV, KI SO PRI TEM NASTALE, IN UKREPOV ZA NJIHOVO ODPRAVLJANJE.....	88
7. PONOVNA UPORABA VRNJENE POMOČI.....	92

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

ARSKTRP	Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
BDV	Bruto dodana vrednost
CMEF	Common Monitoring and evaluation Framework – Skupni okvir za spremljanje in vrednotenje
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
EPD	Enotni programski dokument 2004-2006
EK	Evropska komisija
ESR	Evropski sklad za ribištvo
EU	Evropska unija
GVŽ	Glave velike živine
IACS	Integrirani administrativni in kontrolni sistem
LAS	Lokalna akcijska skupina
LEADER	Povezava med ukrepi za razvoj podeželja (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale)
MKO	Ministrstvo za kmetijstvo in okolje
KGZ	Kmetijsko gozdarski zavod
KGZS	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KOP	Kmetijsko okoljski podukrepi iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013
JSKS	Javna služba kmetijskega svetovanja
NIP	Načrt izvedbe projektov za ukrepe LEADER
NSN	Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007 - 2013
OMD	Območje z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost
OU	Organ upravljanja
PDM	Polnovredne delovne moči v kmetijstvu
PKP	Primerljive kmetijske površine
PRP 2004 - 2006	Program razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006
PRP 2007 - 2013	Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013
PRP 2014 - 2020	Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020
SKOP	Kmetijsko okoljski ukrepi iz Programa razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006
SKP	Skupna kmetijska politika
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
UMAR	Urad za makroekonomske analize in razvoj
UNP	Urad RS za nadzor proračuna

UVOD

V letu 2013 so potekale aktivnosti za učinkovito in uspešno izvajanje Programa razvoja podeželja za obdobje 2007 - 2013, intenzivno pa so potekale tudi priprave na PRP 2014 – 2020. V okviru PRP 2007 - 2013 je bilo do 31. 12. 2013 kumulativno izplačanih 952.987.828 EUR oz. 80,88 % razpoložljivih sredstev celotnega programa. V letu 2013 je bilo objavljenih 12 javnih razpisov. V tem letu je bilo na kumulativni ravni izplačanih manj sredstev (7 %) v primerjavi s predhodnim letom. Izplačila so se zmanjšala na 2. in 3. osi, največja rast izplačil v letu 2013 v primerjavi s predhodnim letom je bila na 4. osi (povečanje za 55,9 %), saj so se zaključili večletni projekti, kar je posledično privedlo do intenzivnejšega vlaganja zahtevkov za izplačilo.

Na 1. osi se je nadaljevala enakomerna rast izplačil. Najboljše črpanje razpoložljivih sredstev je pri ukrepih 122-Povečanje gospodarske vrednosti gozdov in 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij (v letu 2013 objavljen en razpis v višini 5.000.000 EUR). V okviru ukrepa 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev je bilo objavljenih pet javnih razpisov v višini 32.000.000 EUR sredstev, za ukrep 125-Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem oziroma prilagoditvijo kmetijstva, pa en javni razpis v višini 4.000.000 EUR sredstev. V okviru šeste spremembe PRP 2007–2013 so se razpoložljiva sredstva za ukrep 123-Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom povečala, v okviru treh javnih razpisov pa so bila razpisana sredstva v višini 24.000.000 EUR.

V okviru ukrepov 2. osi se izvajajo aktivnosti, ki pripomorejo k obdelanemu podeželju in s prilagoditvijo tehnologij prispevajo k zmanjševanju negativnega vpliva kmetijstva na vode, zrak in biotsko raznovrstnost, kar predstavlja enega pomembnejših ciljev PRP 2007 - 2013. V letu 2013 so bile v okviru ukrepa 214-Kmetijsko okoljska plačila prvič izplačane tudi podpore iz naslova dveh novih podukrepov, in sicer za Neprezimni posevki ter Preusmeritev v ekološko kmetovanje.

Do 31. 12. 2013 je bilo v okviru 3. osi izplačanih 63,00 % razpoložljivih sredstev te osi. V letu 2013 so bili vloženi in izplačani prvi zahtevki na ukrepu 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko gospodarstvo. Za ukrep 322-Obnova in razvoj vasi je bil objavljen en javni razpis v višini 15.000.000 EUR, kakor tudi za ukrep 311-Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti za leto 2013 v višini 8.000.000 EUR.

Črpanje sredstev ukrepov 4. osi se je v letu 2013 izrazito povečalo. Okrepilo se je črpanje razpoložljivih sredstev na ukrepu 41-Izvajanje lokalnih razvojnih strategij, v primerjavi s predhodnim letom se je obseg črpanja sredstev povečal za 25 %. Še vedno je vseh 33 LAS ostalo aktivnih tudi v letu 2013.

14. junija 2013 je bila s strani Evropske komisije potrjena šesta sprememba PRP 2007 - 2013, ki vključuje tudi spremembe razpoložljivih sredstev po posameznih ukrepih 1. in 2. osi in na Tehnični pomoči.

Spremembe zakonodaje RS v letu 2013 so bile predvsem usmerjene v odpravo administrativnih ovir in povečanje učinkovitosti izvajanja ukrepov ter zagotavljanja namenske uporabe sredstev. Pomemben cilj sprememb je bil tudi zmanjšanje stopnje napake. Na EU ravni so nastale spremembe zakonodaje predvsem zaradi zamika pri sprejemanju zakonodaje za programsko obdobje 2014 - 2020, zato so bile sprejete pravne podlage za prehodno obdobje med programskima obdobjema 2007 - 2013 in 2014 - 2020, tj. za izvajanje ukrepov programov razvoja podeželja v letih 2014 in 2015.

V letu 2013 je bila vzpostavljena samostojna spletna stran PRP (<http://www.program-podezelja.si>), z namenom zagotavljanja obveščanja javnosti in potencialnih upravičencev o aktualnih informacijah, dogodkih in dostopa do dokumentov v zvezi z razvojem podeželja. S tem se je povečala dostopnost in preglednost informacij. Kot rezultat sodelovanja med Mrežo za podeželje, RTV Slovenija, ART 7 VIDEO in LAS pa je nastala serija osmih dokumentarnih oddaj z naslovom "Projekt: Na deželi" in podnaslovom "LEADER – skupaj razvijamo podeželje". S pomočjo oddaj je bila širša javnost obveščena o konkretnih projektih, ki so sofinancirani iz ukrepov LEADER preko MKO in EKSRP, lokalno prebivalstvo in javnost pa informirani o možnostih, ki jih nudijo ukrepi LEADER.

V letu 2013 so aktivnosti vrednotenja zajemale predvsem pripravo poročil o sprotnem vrednotenju PRP 2007 – 2013 v letu 2013 ter Monitoring gibanja populacije ptic kmetijske krajine v letu 2013.

V letu 2013 so se nadaljevale intenzivne priprave na novo programsko obdobje 2014 - 2020, v okviru katerih je bila tudi organizirana enomesečna javna razprava osnutka programa.

1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV

1.1. SPREMEMBE SPLOŠNIH POGOJEV, KI NEPOSREDNO VPLIVAJO NA IZVAJANJE PROGRAMA

1.1.1 Razmere v makroekonomskem okolju in stanje v kmetijstvu v letu 2013

Makroekonomsko okolje: po navedbah UMAR-ja (2014a)¹ se je gospodarska aktivnost v Sloveniji v letu 2013 zmanjšala za 1,1 %. Padec **bruto domačega proizvoda** je bil občutno manjši kot leta 2012 (predvsem zaradi rasti v zadnjem četrtletju), ob okrepljeni rasti izvoza je k temu prispeval tudi manjši padec domače potrošnje. K spremembi BDP je pomembno pozitivno prispeval izvoz. Njegova rast (2,9 %) se je glede na predhodno leto še okrepila zaradi višje rasti blagovnega izvoza, kjer se je skladno z začetkom okrevanja v glavnih trgovinskih partnericah povečal izvoz v EU. Prispevek salda menjave s tujino (1,3 o. t.) pa je bil lani manjši kot leta 2012, saj se je ob manjšem padcu domače potrošnje povečal uvoz (1,3 %). K manjšemu krčenju domače potrošnje sta prispevali skromna rast investicijske potrošnje po štirih letih zniževanja in relativno manjši upad potrošnje gospodinjstev. Skupna rast investicij (0,2 %) je bila posledica večjih investicij v opremo in stroje zaradi naložbe v večji energetske objekt, naložbe v druge proizvodne zmogljivosti pa so se zmanjšale. Kljub visoki rasti investicij v nestanovanjske zgradbe v zadnjem četrtletju, ki je bila povezana s pospešenim črpanjem EU sredstev, so se investicije v zgradbe in objekte znižale. Padec potrošnje gospodinjstev (-2,7 %) se je ob manjšem zmanjšanju razpoložljivega dohodka in skromnem izboljšanju razpoloženja potrošnikov upočasnil. Zaradi občutnejšega zmanjšanja sredstev za zaposlene in nadaljnje racionalizacije izdatkov za vmesno potrošnjo v sektorju država pa se je nekoliko poglobil padec državne potrošnje (-2,0 %). Na spremembo BDP je pomembno vplivala tudi sprememba zalog, ki je imela predvsem zaradi visokega pozitivnega prispevka v zadnjem četrtletju na letni ravni precej manjši negativni prispevek (-0,5 o. t.) kot v predhodnem letu.

Po oceni UMAR-ja se je **konkurenčnost slovenskega gospodarstva** v letu 2013 izboljšala, kar kaže na rast tržnega deleža na svetovnem blagovnem trgu in nadaljnji padec stroškov dela na enoto proizvoda. Tržni delež Slovenije na svetovnem blagovnem trgu se je v obdobju 2008–2012 zmanjšal za 21,7 %. V letu 2013 se je ta trend začel obračati, saj je bil tržni delež na svetovnem trgu v prvih devetih mesecih leta medletno večji za 3,3 %. Njegova rast je bila posledica rasti tržnih deležev v enajstih najpomembnejših trgovinskih partnericah, kamor Slovenija izvozi 70 % celotnega blaga, do rasti je prišlo pri večini najpomembnejših proizvodov v našem izvozu. V istem obdobju se je zaradi medletnega padca stroškov dela na enoto proizvoda izboljšala tudi stroškovna konkurenčnost, izboljšanje je bilo med višjimi v evrskem območju in EU. S tem se je znova izboljšal tudi relativni položaj našega gospodarstva, in sicer tretje leto zapored. K nadaljevanju pozitivnega trenda so tudi lani prispevale nižje plače in rast produktivnosti zaradi relativno večjega padca zaposlenosti kot aktivnosti, med posameznimi panogami pa predvsem tiste iz menjalnega sektorja. Sicer zaradi večjega poslabšanja v prvih letih krize, predvsem v letu 2009, relativni položaj našega gospodarstva ostaja manj ugoden kot pred začetkom krize.

Dodana vrednost v letu 2013 se je drugo leto zapored znižala, gibanja pa so se v večini dejavnosti proti koncu leta precej izboljšala. V gradbeništvu se je aktivnost po štirih letih upadanja v drugi polovici leta začela izboljševati in bila ob koncu leta medletno precej višja, v povprečju leta pa je še zaostala za ravno predhodnega leta. K izboljšanju je največ prispevala

¹ Vir: UMAR (2014a): Spomladanska napoved gospodarskih gibanj 2013. Ljubljana, marec 2014.

aktivnost v gradnji inženirskih objektov, kar je povezano z intenzivno gradnjo komunalne infrastrukture, sofinancirano s sredstvi EU. Drugo leto zapored se je nadaljevalo tudi upadanje dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti, letno zmanjšanje pa je bilo ob izboljšanju gibanj proti koncu leta manjše kot v letu 2012. Izboljšanje je izhajalo iz okrepitve izvoznih prihodkov, v zadnjem četrtletju se je ustavilo tudi medletno zmanjševanje prihodkov na domačem trgu. Po obsegu proizvodnje so za ravno preteklega leta ponovno najbolj zaostale nizko tehnološko zahtevne, najbolj pa so jo presegle visoko tehnološko zahtevne dejavnosti. Dodana vrednost se je ponovno znižala tudi v večini tržnih storitev, rast so beležili le v prometu in informacijsko-komunikacijskih dejavnostih. Izboljševanje proti koncu leta je povezano s krepitvijo izvoza (npr. v trgovini z motornimi vozili, blagovnem prometu, v gostinstvu in informacijskih storitvah), gradbeništva in predelovalnih dejavnosti (zlasti arhitekturne in projektantske storitve ter trgovina na debelo). Negativna gibanja so bila ob upadajoči zasebni potrošnji še naprej značilna za pretežno na domači trg usmerjene storitvene dejavnosti (zlasti v trgovini na drobno) in za finančno-zavarovalniške dejavnosti, kjer se je ob zaostrovanju razmer v bančnem sistemu medletni padec dodane vrednosti proti koncu leta še poglobil. Ob ukrepih za racionalizacijo delovanja javnega sektorja se je drugič od začetka krize zmanjšala tudi dodana vrednost javnih storitev.

Kot ugotavlja UMAR (2014b)², se je realni izvoz **blaga** v letu 2013 po stagnaciji v letu 2012 povečal za 2,9 %. K okrevanju izvoza so poleg največje komponente blagovnega izvoza, to je izvoz strojev in naprav, največ prispevali še medicinski in farmacevtski proizvodi ter nafta in naftni derivati. Uvoz **blaga** se je po 5,1-odstotnem padcu v letu 2012 povečal za 1,5 %. K okrepitvi skupne rasti je prispeval predvsem uvoz proizvodov za vmesno porabo ter uvoz proizvodov za investicije. V letu 2013 se je realna rast izvoza **storitev** upočasnila (2,6 %), padec uvoza (-0,4 %) pa je bil precej manjši kot v predhodnem letu.

Razmere na **trgu dela** so se v letu 2013 še bolj zaostrole, saj se je padec zaposlenosti poglobil, povprečno število registriranih brezposelnih pa se je povečalo na 119,8 tisoč. Po desezoniranih podatkih se je njihovo število povečalo predvsem na začetku in ob koncu leta (konec decembra je bilo registriranih brezposelnih 124.015 oseb). Število registriranih brezposelnih oseb je bilo v povprečju lanskega leta tako za 8,8 % večje kot v letu 2012. Priliv v evidenco brezposelnih se je povečal zlasti zaradi večjega priliva iskalcev prve zaposlitve in večjega obsega izteklih pogodb za določen čas. Priliv iz vzrokov, ki kažejo na večje težave v poslovanju podjetij (stečaji, poslovni razlogi, prisilne poravnave), je bil manjši kot leto prej. Tudi odliv iz evidence se je povečal, a manj kot priliv. Večji kot v predhodnem letu je bil zlasti odliv zaradi zaposlitev, k čemur je prispevalo obsežnejše izvajanje programov aktivne politike zaposlovanja (APZ). Precej manjši pa je bil odliv zaradi kršitev obveznosti in upokojevanja. Stopnji anketne (10,1 %) in registrirane brezposelnosti (13,1 %) sta se v letu 2013 občutno povišali; slednja je bila najvišja po letu 1999. Ob nadaljnjem padcu gospodarske aktivnosti se je padec zaposlenosti še poglobil, saj je bilo v povprečju leta število delovno aktivnih za 2,0 % manjše kot leta 2012. Število zaposlenih se je zmanjšalo v večini dejavnosti zasebnega sektorja, znova najbolj v gradbeništvu in v predelovalnih dejavnostih, padec pa je bil na letni ravni prvič zabeležen tudi v sektorju država (-1,6 %).

Bruto plača na zaposlenega je drugo leto zapored ostala nominalno skoraj nespremenjena. Rast v zasebnem sektorju (0,6 %) je bila podobna kot leto prej (0,5 %) in je izhajala le iz rasti osnovne plače. V primerjavi z letom 2012 se je bruto plača vidneje okrepila le v predelovalnih dejavnostih in oskrbi z električno energijo, plinom in paro. Bruto plača v javnem sektorju je bila za 1,3 % nižja kot leta 2012, na kar je odločilno vplivalo nadaljnje znižanje povprečne plače v sektorju država (-2,5 %). Po njenem 2,2-odstotnem znižanju v letu 2012, je bilo znižanje v 2013

² Vir: UMAR (2014b): Ekonomsko ogledalo. Ljubljana, februar 2014.

posledica celoletne veljave ZUJF in nadaljnjega znižanja plač javnim uslužbencem. Poleg znižanja plač v državnem sektorju, ki predstavlja glavnino javnega sektorja, se je še nekoliko umirila tudi rast plač v javnih družbah (1,7 %, 2012: 2,0 %). Bistveno manjša izredna izplačila plač v teh družbah ob koncu leta v primerjavi s predhodnim letom so nekoliko upočasnila rast plač, ki pa je kljub temu ostala nadpovprečno visoko.

Ob nadaljnjem krčenju gospodarske aktivnosti in znižanju cen surovin se je v letu 2013 **inflacija** občutno znižala kljub dvigu stopenj DDV. Cene življenjskih potrebščin so bile decembra lani medletno višje za 0,7 %, kar je kljub relativno visokemu prispevku davčnih ukrepov bistveno manj kot v predhodnem letu (2,7 %). To se povezuje predvsem z nadaljnjim krčenjem gospodarske aktivnosti in povezanim poslabšanjem razmer na trgu dela. Ob znižanju cen nafte in ostalih surovin se je prispevek cen hrane in energentov glede na predhodno leto prepolovil. Nižja je bila tudi rast cen storitev, na katero so v predhodnih dveh letih vplivali predvsem enkratni dejavniki, cene ostalega blaga pa so se lani znižale.

Tekoči račun **plačilne bilance** je bil v letu 2013 največji doslej. V prvih treh letih gospodarske in finančne krize se je ohranjal blizu ravnovesja, od leta 2012 pa beleži presežek, ki se je v letu 2013 še povečal in dosegel 2.279,0 mio EUR (6,5 % ocenjenega BDP). Povečanje presežka je bilo večinoma posledica višjega presežka v blagovni menjavi, h kateremu je poleg krepitve realne rasti izvoza prispeval tudi skromen uvoz zaradi nizke domače potrošnje, izboljšali pa so se tudi pogoji menjave. Višja sta bila tudi presežka v storitveni menjavi in nekoliko v bilanci tekočih transferov. K višjemu presežku je prispeval tudi nižji primanjkljaj v bilanci faktorskih dohodkov.

Ob nižjih prihodkih in višjih izdatkih se je **javnofinančni primanjkljaj** v letu 2013 povečal. Javnofinančni primanjkljaj je znašal 1,6 mrd EUR (4,4 % BDP) oz. 431 mio EUR (1,2 % BDP) več kot v letu 2012. V to niso vključene finančne transakcije, povezane s sanacijo bank, saj so te po metodologiji denarnega toka prikazane v postavki povečanje kapitala. Vključno s povečanjem kapitala DUTB je obseg teh transakcij lani znašal 3,4 mrd EUR oz. 9,7 % BDP.

Kmetijstvo: Po navedbah Ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS, 2014a³) je bil **realni faktorski dohodek** na polnovredno delovno moč v kmetijstvu (PDM) v letu 2013 le za 0,2 % nižji kot v letu 2012. Glavni vzrok za to je manjša zaposlenost v kmetijstvu za 2 %. Faktorski dohodek obsega neto dodano vrednost, ki so ji odšteti drugi davki na proizvodnjo in prištete druge subvencije na proizvodnjo. Faktorski dohodek v kmetijstvu je bil v letu 2013 za 3 % nižji kot pred enim letom.

Vrednost kmetijske proizvodnje je v letu 2013 ostala na ravni predhodnega leta. Obseg proizvodnje se je zmanjšal za 4 %, cene pa so se zvišale za 4 %. Vrednost rastlinske pridelave se je zvišala za 1 %, razloga za zvišanje pa sta 7-odstotna rast cen in 5-odstotno zmanjšanje obsega rastlinske pridelave. Pri tej v letu 2013 izstopa krompir; ocena je, da se je vrednost pridelave krompirja povečala za 66 %, zaradi 107-odstotne rasti cen in kljub 19 % manjši pridelavi kot v predhodnem letu. Vrednost letine sadja v 2013 je bila v primerjavi z zelo slabo v predhodnem letu znatno višja, kar za 40 %, in sicer delno zaradi večje pridelave (za 24 %), delno zaradi zvišanja cen (za 13 %). Vrednost zelenjave se je zvišala za 1 %; pridelek je bil za 10 % manjši, vendar so se cene zvišale za 13 %. Vrednost vina je bila kljub večjemu pridelku kot v predhodnem letu nižja za 1 %, saj so se cene znižale za 13 %. Vrednost industrijskih rastlin je bila nižja za 28 %, zaradi nižjih cen (za 4 %) in zaradi manjše pridelave (za 25 %). Postavka v rastlinski pridelavi, za katero se ocenjuje, da je v letu 2013 dosegla manjši pridelek in nižje cene, so žita; vrednost tega pridelka je bila za 30 % nižja kot v predhodnem letu, in to zaradi 19 %

³ Vir: SURS (2014a): Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, Slovenija, 2013. Ljubljana, januar 2014.

manjše pridelave in 13 % nižjih cen. Vrednost živinoreje je bila za 1 % nižja kot v predhodnem letu (obseg se je znižal za 3 %, cene so bile višje za 2 %). Vrednost prireje živine je bila manjša za 4 % zaradi manjše prireje vseh vrst živali. Zvišale so se cene drobnice ter perutnine, cene prašičev so ostale nespremenjene, znižale pa so se cene goveda. Vrednost prireje živalskih proizvodov je bila višja za 2 %, in sicer zaradi 5 % zvišanja cen in zaradi 3 % zmanjšanja prireje.

Vrednost vmesne potrošnje v 2013 je bila višja za 1 %. Razloga za povečanje sta 3-odstotno zvišanje cen in 2-odstotno zmanjšanje obsega vmesne potrošnje. Rast cen je bila pri večini stroškovnih postavk, nižjo ceno kot v predhodnem letu so dosegla le gnojila, energija in veterinarske storitve.

Zaposlenost v kmetijstvu se je v letu 2013 znižala za 2 %. Neplačana delovna sila se je zmanjšala za 3 %, plačana delovna sila pa je ostala na ravni predhodnega leta.

V preglednici 1 so prikazane letne spremembe glavnih agregatov v kmetijstvu za Slovenijo v letu 2013 v primerjavi s predhodnim letom.

Preglednica 1: Letne spremembe glavnih agregatov v kmetijstvu, Slovenija, 2013

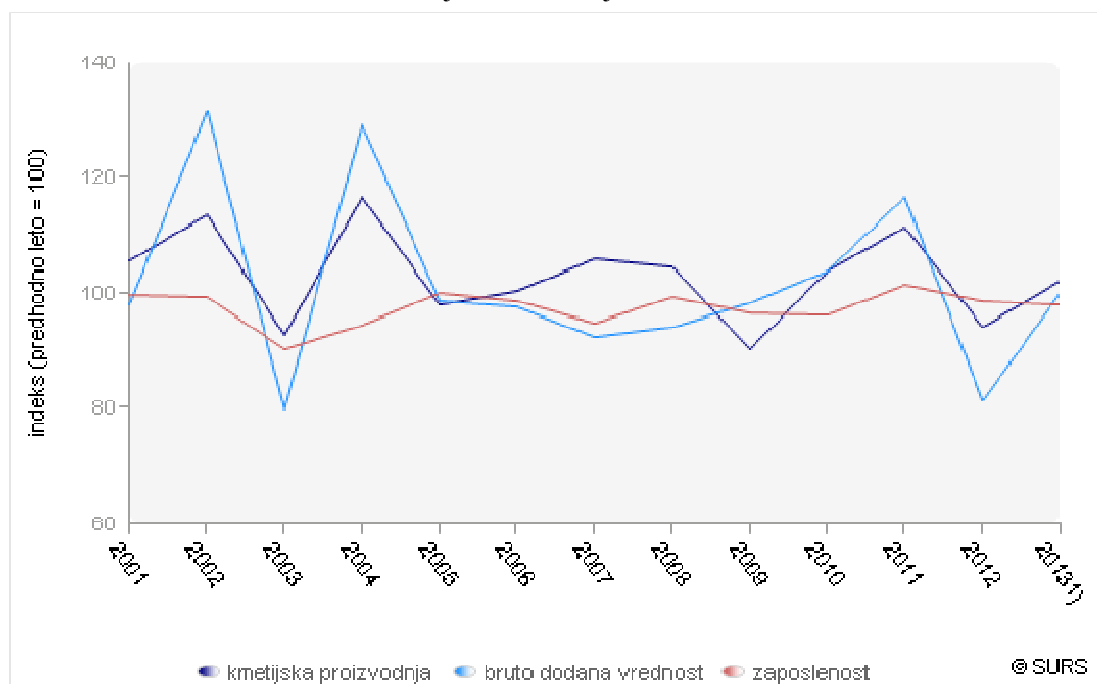
	Letne spremembe realnih vrednosti v osnovnih cenah, v %
Kmetijska proizvodnja, osnovne cene	0,1
Rastlinska pridelava	1,5
Živinoreja	-1,5
Vmesna potrošnja	0,6
Bru o dodana vrednost, osnovne cene	-0,9
Potrošnja stalnega kapitala	0,0
Neto dodana vrednost, osnovne cene	-2,6
Ostali davki na proizvodnjo	0,0
Ostale subvencije na proizvodnjo	-2,6
Faktorski dohodek	-2,6
Zaposlenost	-2,4
Realni faktorski dohodek na polnovredno delovno moč	99,8

Vir: SURS 2014a

Opomba: Deflator je implicitni indeks cen BDP v tržnih cenah. Njegova vrednost za leto 2013 po Eurostatovem izračunu znaša 101,6866.

Glavni agregati v kmetijstvu za Slovenijo v letu 2013 so grafično prikazani še na sliki 1.

Slika 1: Dohodkovni kazalniki kmetijstva, Slovenija, 2013

Vir: SURS 2014a

Po podatkih SURS-a (2014b⁴) so se **cene proizvodov in storitev za tekočo porabo in investicije v kmetijstvu (inputov)** v letu 2013 znižale v povprečju za 3,6 %, v primerjavi z letom 2012 pa so bile višje v povprečju za 2,3 %. **Cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1)** so se v letu 2013 znižale v povprečju za 5,6 %, medtem ko so bile v primerjavi z letom poprej višje v povprečju za 2,7 %. Med proizvodi in storitvami za tekočo porabo v kmetijstvu so se v letu 2013 občutno pocenila gnojila, takoj za njimi pa krmila. Cene gnojil so se v letu 2013 znižale v povprečju za 20,0 %. Najbolj so se znižale cene dušikovih gnojil (v povprečju za 22,0 %) najmanj pa cene fosfatnih gnojil (v povprečju za 8,1 %). Znižanje cen gnojil je bilo zaznано od aprila pa vse do konca leta. V primerjavi z letom poprej so bile tako njihove cene v letu 2013 nižje v povprečju za 7,7 %. Po občutnem zvišanju cen krmil v letu 2012 so se cene krmil v letu 2013 znižale v povprečju za 10,9 %, v primerjavi z letom poprej pa so bile v letu 2013 še vedno višje v povprečju za 9,0 %. Cene žit in drugih proizvodov so se v letu 2013 znižale v povprečju za 14,4 % ter cene močnih krmil v povprečju za 10,4 %. V skupini žita in drugi proizvodi so se v letu 2013 najbolj znižale cene drugih proizvodov (v povprečju za 20,0 %), cene žit in mletih proizvodov so bile nižje v povprečju za 14,6 %, medtem ko so se cene proizvodov živalskega izvora zvišale v povprečju za 1,2 %. Med močnimi krmili so se v letu 2013 najbolj pocenila krmila za perutnino (v povprečju za 12,3 %) in krmila za govedo, brez telet (v povprečju za 10,0 %), najmanj (v povprečju za 5,1 %) pa so se pocenila krmila za prašiče.

Cene proizvodov in storitev za investicije v kmetijstvu (inputi 2) so se v letu 2013 podražile v povprečju za 1,5 %, v primerjavi z letom 2012 pa so bile njihove cene višje v povprečju za 1,8 %. Cene opreme so se v letu 2013 zvišale v povprečju za 1,6 % (cene mehanizacije in druge opreme so se zvišale v povprečju za 1,3 % ter cene transportne opreme oz. traktorjev za 2,1 %) in cene drugih zgradb za 1,1 %. V skupini mehanizacija in druga oprema se je v letu 2013 mehanizacija in druga oprema na kmetiji podražila v povprečju za 1,6 %, za 1,5 % je bila dražja mehanizacija za spravilo pridelkov, medtem ko se je mehanizacija za pripravo tal, setev, nego in zaščito rastlin v letu 2013 podražila za manj kot odstotek (v povprečju za 0,9 %).

⁴ Vir: SURS (2014b): Indeksi cen inputov v kmetijstvu, Slovenija, 2013. Ljubljana, februar 2014.

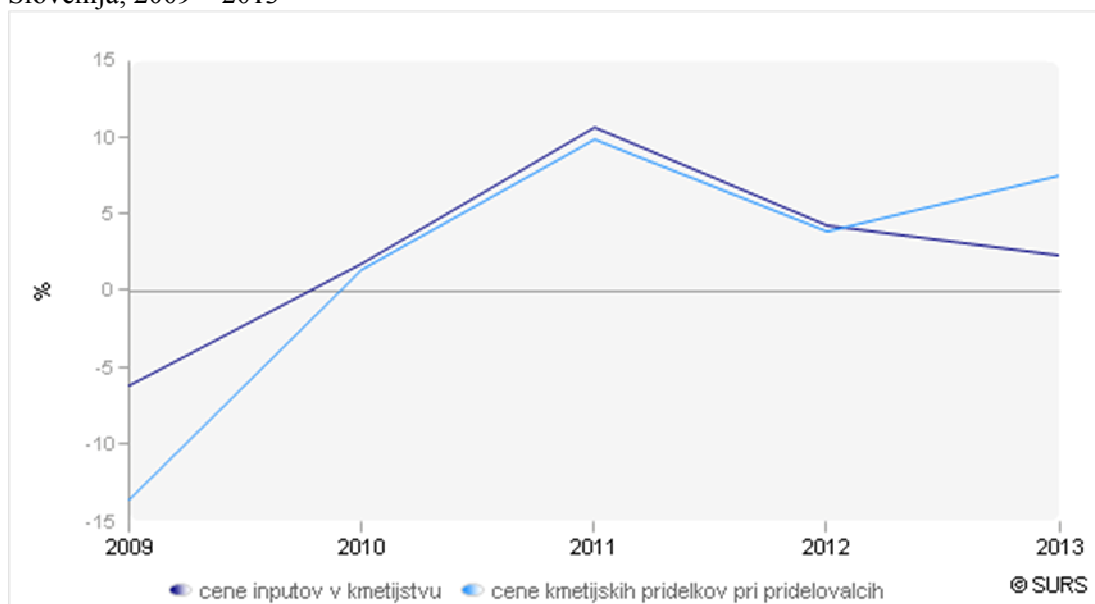
Preglednica 2: Indeksi cen inputov v kmetijstvu, Slovenija, 2013

	Indeksi		
	Ø 2013 Ø 2010	Ø 2013 Ø 2012	XII 2013 XII 2012
Proizvodi in storitve za tekočo porabo v kmetijstvu (input 1)	123,2	102,7	94,4
Semena in sadike	121,6	104,6	103,4
Energija; maziva	122,7	99,9	97,2
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	126,3	92,3	80,0
Sredstva za varstvo rastlin	116,2	106,4	106,7
Veterinarske storitve	105,4	101,6	101,8
Krmila	140,8	109,0	89,1
Vzdrževanje opreme	108,7	103,7	103,7
Vzdrževanje zgradb	104,8	98,7	95,1
Drugi proizvodi in storitve	102,4	102,0	103,3
Proizvodi in storitve za investicije v kmetijstvu (input 2)	106,2	101,8	101,5
Oprema	105,8	101,8	101,6
Zgradbe	107,1	101,8	101,1
Skupaj (input 1 + input 2)	117,9	102,3	96,4

Vir: SURS 2014b

Na sliki 2 je prikazano razmerje med povprečnimi letnimi stopnjami rasti cen inputov v kmetijstvu in kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih za obdobje 2009-2013. Iz slike je razvidno, da so se ekonomske razmere za kmetijstvo, ki so se po izrazito slabem letu 2009 začele izboljševati v letu 2010, le te precej izboljšale v letu 2011, medtem ko so se v letu 2012 ponovno poslabšale, pri čemer so ostale nad ravni iz leta 2010. V letu 2013 je bilo zaznati ponovno izboljšanje razmer, tokrat je bilo prvič v obravnavanem obdobju cenovno-stroškovno razmerje ugodno. V primerjavi s prejšnjim letom je bila v letu 2013 prisotna rast na strani finalne pridelave, medtem ko se je nadaljeval padec na strani inputov. Rast cen kmetijskih proizvodov je bila večja od rasti cen inputov.

Slika 2: Povprečne letne stopnje rasti cen inputov v kmetijstvu in kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih, Slovenija, 2009 – 2013

1.1.2 Zakonodajne spremembe

Nacionalna zakonodaja:

Spremembe zakonodaje RS v letu 2013 so bile predvsem usmerjene v odpravo administrativnih ovir in povečanje učinkovitosti izvajanja ukrepov in zagotavljanja namenske uporabe sredstev. Pomemben cilj sprememb je bil tudi zmanjšanje stopnje napake.

V letu 2013 so bili spremenjeni oziroma sprejeti naslednji nacionalni pravni akti, ki neposredno vplivajo na izvajanje PRP 2007 - 2013:

- **Zakon o dopolnitvah Zakona o vodah (Uradni list RS, št. 100/13)**

Zakon o vodah ureja upravljanje z morjem, celinskimi in podzemnimi vodami ter vodnimi in priobalnimi zemljišči, ki obsega varstvo voda, urejanje voda in odločanje o rabi voda. Zakon ureja tudi javno dobro in javne službe na področju voda, vodne objekte in naprave ter druga vprašanja, povezana z vodami.

Spremembe zakona se nanašajo na postopek podeljevanja koncesij za rabo vode in zaračunavanje plačila za dejansko rabo vode pred podelitvijo vodne pravice. Namen spremembe zakona je bilo podaljšanje roka za prijavo ter vsem, ki se bodo prijavili, omogočiti pridobitev koncesije brez javnega razpisa ter določitev načina izračuna nadomestila za rabo vode ter podrobnejša določitev zavezancev.

- **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 92/13)**

Zakon o varstvu okolja ureja varstvo okolja pred obremenjevanjem kot temeljni pogoj za trajnostni razvoj in v tem okviru določa temeljna načela varstva okolja, ukrepe varstva okolja, spremljanje stanja okolja in informacije o okolju, ekonomske in finančne instrumente varstva okolja, javne službe varstva okolja in druga z varstvom okolja povezana vprašanja.

Namen spremembe zakona je predvsem prenos nekaterih novih direktiv v pravni red RS in odprava kršitev pravnega reda Evropske unije, kot jih v svojih postopkih Republiki Sloveniji očita Evropska komisija. Pomemben razlog za spremembo zakona je tudi izboljšanje besedila zakona, predvsem zaradi njegovega učinkovitejšega izvajanja.

• **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 63/13)**

Z uveljavitvijo tega zakona bo omogočena učinkovitejša in preglednejša sledljivost gozdno lesnih sortimentov z namenom izvajanja Uredbe (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode (UL L št. 295 z dne 12. 11. 2010, str. 23; v nadaljnjem besedilu: Uredba 995/2010/EU) ter Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 607/2012 z dne 6. julija 2012 o podrobnih pravilih v zvezi s sistemom potrebne skrbnosti ter pogostostjo in vrsto pregledov nadzornih organizacij, kot je določeno v Uredbi (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode (UL L št. 177 z dne 7. 7. 2012, str. 16; v nadaljnjem besedilu: Uredba 607/2012/EU).

20. oktobra 2010 je bila sprejeta Uredba 995/2010/EU, ki se je začela uporabljati 3. marca 2013. Da bi zagotovili izvajanje Uredbe 995/2010/EU in njene izvedbene uredbe (Uredba 607/2012/EU), se s spremembami in dopolnitvami Zakona o gozdovih določa učinkovite ukrepe za sledljivost gozdno lesnih sortimentov. Lastnikom gozdov, ki prevažajo gozdno lesne sortimente iz svojih gozdov za lastne potrebe do količine 6 m³, se z novelo zakona omogoča, da gozdno lesne sortimente prevažajo brez prevoznice, zakonitost prevoza pa dokazujejo z originalom odločbe o poseku, ki jo izda Zavod za gozdove Slovenije. Lastniki gozdov morajo voditi evidenčni list s podatki o porabi in prometu z lesom.

• **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 111/13)**

Zakon celovito ureja področje varovanja materialne in nesnovne (žive) kulturne dediščine na ozemlju Republike Slovenije, uveljavlja načelo sorazmernosti med javnim interesom in pravicami lastnikov ter prenaša določila relevantnih mednarodnih konvencij in evropskih direktiv v slovenski pravni red.

Glavna področja sprememb vključujejo predvsem odpravo nejasnosti posameznih definicij in popravke notranje skladnosti zakona, dopolnitev določb o razglašanju spomenikov, dopolnitev določb o uvrščanju v nacionalno bogastvo, vpeljavo nagrade naključnim najditeljem arheoloških ostalin posebnega pomena, preglednejšo razmejitev pristojnosti pri izdaji različnih vrst soglasij, dopolnitev določil v zvezi z izvajanjem raziskav, prenos težišča financiranja predhodnih arheoloških raziskav iz državnega proračuna, dopolnitve določil v zvezi z upravljanjem spomenikov, reguliranje poklicev, dopolnitve določil glede postopkov in ukrepov inšpekcijskega nadzora in prehodne določbe v zvezi z varstvenimi usmeritvami za registrirano nepremično dediščino.

• **Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe ukrepov 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013 v letih 2011–2013 (Uradni list RS, št. 63/13)**

Uredba o ukrepov 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013 v letih 2011–2013 (Uradni list RS št. 28/11, 37/11-popr., 103/2011, 87/12 in 63/13) ureja izvajanje ukrepov 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja RS 2007 - 2013, kar pomeni, da določa ukrepe, upravičene naložbe, aktivnosti, stroške, upravičence, pogoje za pridobitev sredstev, merila za izbor projektov, nadzor nad izvajanjem, višino razpoložljivih finančnih sredstev za posamezen ukrep ter finančna merila za izvajanje.

V finančnem delu so spremembe Uredbe o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013 v letih 2011–2013 posledica potrditve 6. spremembe Programa razvoja podeželja 2007 - 2013, ostale spremembe in dopolnitve pa so imele namen izboljšati vsebine predpisa in na ta način zagotoviti še uspešnejše izvajanje in zaključevanje ukrepov. V okviru spremembe je bilo v uredbo vključeno novo poglavje »Posledice neizpolnjevanja obveznosti iz naslova ukrepov 1. in 3. osi«, v katerem so združene vse kršitve in sankcije, ki se uporabijo, v kolikor upravičenci oziroma končni prejemniki sredstev ne izpolnijo obveznosti, ki so jim bile določene ob dodelitvi oziroma izplačilu sredstev.

- **Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013 v letih 2010-2013 (Uradni list RS, št. 1/13, 113/13)**

Uredba o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013 v letih 2010–2013 je bila sprejeta v letu 2010 in določa izvajanje ukrepov 2. osi v letih 2010–2013.

- **Prva sprememba v letu 2013 (Uradni list RS, št. 1/13)**

Z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013 v letih 2010-2013 se je sprejela zaradi prerazporeditve sredstev iz ukrepov osi 2 na druge ukrepe Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013. Uredba vključuje tudi popravek sklica na predpisa EU zaradi sprememb teh predpisov in spremembe Kataloga kršitev in sankcij iz Priloge 4, pri čemer se na podlagi priporočil Evropske komisije glede prestrogega sistema kršitev in sankcij blažijo stopnje sankcioniranja neizpolnjevanja določenih zahtev za kmetijsko okoljske podukrepe. Na ta način se zmanjšuje tudi visoka stopnja napak pri izvajanju kmetijsko okoljskih podukrepov.

- **Druga sprememba v letu 2013 (Uradni list RS, št. 113/13)**

Uredba o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013 v letih 2010-2014 združuje Uredbo o plačilih za ukrepe osi 2 iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013 v letih 2010-2013 (Uradni list RS, št. 14/10, 60/10, 12/11, 30/11, 98/11, 8/12, 30/12, 64/12, 87/12 in 1/13), ki ureja izvajanje ukrepov v letih 2010-2013, z določili za izvajanje ukrepa izravnalnih plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost ter ukrepa kmetijsko okoljskih plačil, kakor tudi podaljšanje obveznosti za ta ukrep v letu 2014, določa pa tudi, da se sredstva za obveznosti za te ukrepe, prevzete v letu 2014, namenjajo v skladu s PRP-jem 2014-2020.

V skladu s priporočili Evropske komisije se v prilogi 1 pri kmetijsko okoljskih podukrepih 214-I/1 Ohranjanje kolobarja, 214-I/2 Ozelenitev njivskih površin, 214-I/3 Integrirano poljedelstvo, 214-I/4 Integrirano sadjarstvo, 214-I/5 Integrirano vinogradništvo, 214-I/6 Integrirano vrtnarstvo, 214-I/7 Ekološko kmetovanje, razen za travinje, 214-I/8 Neprezimni posevki, 214-II/2 Košnja strmih travnikov, 214-II/3 Košnja grbinastih travnikov, 214-II/5 Strmi vinogradi, 214-II/7 Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin in 214-III/6 Pokritost tal na vodovarstvenem območju, razen za travinje črta zahteva glede zgornje meje obtežbe, pri podukrepih 214-I/7 Ekološko kmetovanje, 214-II/4 Travniki sadovnjaki, 214-II/7 Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin in 214-III/6 Pokritost tal na vodovarstvenem območju pa zahteva glede obveznega vpisa travniških sadovnjakov v evidenco pridelovalcev sadja v ekstenzivnih oziroma travniških sadovnjakih, ker ti dve zahtevi ne vplivata neposredno na modelni izračun za določitev višine plačil za te podukrepe.

Katalog kršitev in sankcij (priloga 5) se dopolnjuje z določbo, da se kršitev zahtev navzkrižne skladnosti, ki se nanašajo na predpisane zahteve ravnanja za odpadno blato, nitrate, fitofarmacevtska sredstva in/ali dobro počutje živali ter standardov za dobre kmetijske in

okoljske pogoje pri kmetovanju, ki se nanašajo na triletni kolobar, ugotovljena pri kontroli na kraju samem za kmetijsko okoljske podukrepe, sankcionira tudi v skladu s predpisom, ki ureja predpisane zahteve ravnanja ter dobre kmetijske in okoljske pogoje pri kmetovanju.

- **Uredba o izvedbi ukrepov kmetijske politike za leto 2013 (Uradni list RS, št. 4/13)**

Ta uredba določa natančnejše postopke v zvezi z integriranim administrativnim in kontrolnim sistemom ter podrobna pravila v zvezi z navzkrižno skladnostjo za leto 2013 ter izvajanjem.

- **Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (Uradni list RS, št. 33/13 in 35/13 - popr.)**

Uredba o posebnih varstvenih območjih določa posebna varstvena območja (območja Nature 2000) in varstvene cilje na teh območjih ter varstvene usmeritve za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja prosto živečih rastlinskih in živalskih, njihovih habitatov ter habitatnih tipov, katerih ohranjanje je v interesu EU, in druga pravila ravnanja za ohranjanje.

Uredba se je spremenila zaradi vzpostavitve ustrezne formalne podlage za določitev novih območij Natura 2000, ki predstavlja tehnične uskladitve meja ekološko pomembnih območij.

Zakonodaja EU:

Spremembe zakonodaje EU v letu 2013 so nastale predvsem zaradi zamika pri sprejemanju zakonodaje za programsko obdobje 2014 - 2020, zato so bile sprejete pravne podlage za prehodno obdobje med programskima obdobjema 2007 - 2013 in 2014 - 2020, tj. za izvajanje ukrepov programov razvoja podeželja v letih 2014 in 2015.

Pravni akti v letu 2013, ki vplivajo na izvajanje PRP 2007 - 2013, so:

- **Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 335/2013 z dne 12. aprila 2013 o spremembi Uredbe (ES) št. 1974/2006 o podrobnih pravilih glede uporabe Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) (UL L 105, 13. 4. 2013, str. 1–3)**

Uredba (EU) št. 335/2013 opredeljuje načelo za zagotovitev, da se finančno ovojnico za programsko obdobje 2014 - 2020 v čim večji možni meri uporablja za izvajanje nove strategije za razvoj podeželja in v čim manjši možni meri za kritje obveznosti, prevzetih v skladu s pravili programskega obdobja 2007 - 2013.

Tako uredba (EU) št. 335/2013 določa, da v okviru PRP 2007 - 2013 ni možno prevzemati novih obveznosti po letu 2013 pri ukrepih, ki se v programskem obdobju 2014 - 2020 ne bodo več izvajali: »zgodnje upokojevanje« in »prilagajanje zahtevnim standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti«, ter pri nekaterih večletnih ukrepih, za katere se bodo pravila v novem programskem obdobju bistveno spremenila: »prvo pogozdovanje kmetijskih/nekmetijskih površin«.

Nadalje je določeno, da se lahko tekoče kmetijsko okoljske in gozdarsko okoljske obveznosti ter obveznosti za dobrobit živali podaljša do konca obdobja, na katero se nanaša zahtevka za plačilo 2014, namesto zahtevka za plačilo 2013, kot je veljalo doslej.

Opredeljeno je tudi, da se lahko uporablja sredstva iz ukrepa »tehnična pomoč« 2007 - 2013 tudi za pripravo novega programskega obdobja, tj. za predhodno vrednotenje programov razvoja podeželja 2014 - 2020, pripravljalne stroške za nove lokalne razvojne strategije in za druge stroške, ki so neposredno povezani z aktivnostmi trenutnega programskega obdobja in so potrebne za neprekinjen in nemoten prehod v naslednje programsko obdobje.

V okviru uredbe (EU) št. 335/2013 je bila uvedena večja prožnost glede prenosa sredstev med osmi znotraj koledarskega leta v okviru sprememb programa razvoja podeželja v skladu s členom 6(1)(c) Uredbe Komisije (ES) št. 1974/2006 z 1 % na 3 %.

Uvedeno je bilo načelo »porabljenih« sredstev, kar pomeni, da država članica preneha prevzemati nove obveznosti do upravičencev, ko je počrpana finančna ovojnica za obdobja 2007 - 2013. Prav tako je bilo uvedeno načelo »presečnega datuma«, kar pomeni, da morajo države članice prenehati prevzemati nove obveznosti do upravičencev v okviru programa razvoja podeželja za programsko obdobje 2007 - 2013, ko začnejo prevzemati obveznosti do upravičencev v skladu s pravnim okvirom za programsko obdobje 2014 - 2020, razen v primeru pripravljalne podpore LEADER in za tehnično pomoč. Obe načeli se lahko uporabljata na ravni programa ali posameznega ukrepa.

- **Uredba (EU) št. 1310/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o določitvi nekaterih prehodnih določb glede podpore za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), o spremembi Uredbe (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede sredstev in njihove razdelitve za leto 2014 in o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 73/2009 in uredb (EU) št. 1307/2013, (EU) št. 1306/2013 in (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z njihovo uporabo v letu 2014 (UL L 347, 20.12.2013, str. 865–883)**

Uredba (EU) št. 1310/2013 določa, da v letu 2014 države članice lahko pri ukrepih 1. osi, razen za ukrepa »zgodnje upokojevanje« in »prilagajanje zahtevnim standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti« ter za prehodne ukrepe, in pri ukrepih 2. osi še naprej prevzemajo nove obveznosti do upravičencev v skladu s programi razvoja podeželja 2007 - 2013 tudi po tem, ko so bila finančna sredstva za programsko obdobje 2007 - 2013 porabljena, pod pogojem, da so bile vloge za podporo vložene pred sprejetjem programa razvoja podeželja 2014 - 2020. Te obveznosti se financira iz ovojnice za programsko obdobje 2014 - 2020, vendar le, če so takšni izdatki določeni v PRP 2014 - 2020, se uporablja stopnja sofinanciranja za ustrezeni ukrep za programsko obdobje 2014 - 2020 in da so te prehodne operacije jasno zavedene v sistemu upravljanja in nadzora.

Uvedena je tudi določba, da za nove obveznosti pri ukrepu »območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost«, ki jih države članice prevzamejo v letu 2014 v skladu s pravili za programsko obdobje 2007 - 2013, ne velja pogoj, v skladu s katerim se kmetje obvežejo, da bodo na območjih z omejenimi dejavnostmi kmetovali še najmanj pet let po prvem izplačilu izravnalnega plačila.

Uredba (EU) št. 1310/2013 določa spremembo člena 70(4c) Uredbe (ES) št. 1698/2005, tako da se državam članicam, ki prejemajo finančno pomoč, omogoči, da lahko uveljavljajo možnost povišanja najvišje možne stopnje sofinanciranja iz EKSRP do največ 95 % upravičenih javnih izdatkov v konvergenčnih regijah ter do 85 % upravičenih javnih izdatkov v drugih regijah za obveznosti za programsko obdobje 2007 - 2013 do končnega datuma upravičenosti izdatkov, tj. do konca leta 2015, in ne le do 31. 12. 2013, tudi če ne prejemajo več finančne pomoči.

- **Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 398/2013 z dne 30. aprila 2013 o spremembi Uredbe (ES) št. 883/2006 o podrobnih pravilih za uporabo Uredbe Sveta (ES) št. 1290/2005 v zvezi z vodenjem računovodskih evidenc plačilnih agencij, izjavami o izdatkih in prejemkih ter pogojih za povračilo izdatkov v okviru EKSJ in EKSRP (UL L 120, 1. 5. 2013, str. 9–10)**

Člen 16(4) Uredbe (ES) št. 883/2006 Komisiji omogoča, da rok za izplačilo vmesnih plačil prekine za cel znesek ali del zneska, na katerega se nanaša zahtevka za plačilo do predložitve izjave o izdatkih za naslednje obdobje, kadar je Komisija od države članice zahtevala dodatne podatke predvsem glede neskladij, različnih razlag ali nedoslednosti pri izjavi o izdatkih. Uredba

(EU) št. 398/2013 spreminja člen 16(4) uredbe (ES) št. 883/2006, tako da se razširi število primerov, za katere se plačilni rok za vmesna plačila lahko prekine. Tako so vključene tudi situacije, ko zaradi dokazov, da na izdatke, ki so vključeni v izjavo o izdatkih, vplivajo nepravilnosti, ki imajo resne finančne posledice, ali če obstajajo pomanjkljivosti v delovanju sistema upravljanja in nadzora za razvoj podeželja.

1.2 SPREMEMBA NACIONALNIH POLITIK ALI POLITIK EVROPSKE UNIJE, KI VPLIVA NA USKLAJENOST MED EKS RP IN OSTALIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI

Spremembe nacionalnih politik in politik EU v letu 2013, ki vplivajo na usklajenost med EKS RP in ostalimi finančnimi instrumenti, so namenjene predvsem odpravi administrativnih ovir in povečanju učinkovitosti izvajanja ukrepov in zagotavljanja namenske uporabe sredstev ter izvajanju kontrolnih postopkov. Usklajevanja med organi potekajo redno, ob pripravi sprememb PRP 2007 - 2013, nacionalnih pravnih aktov, ki morajo biti pred sprejetjem na Vladi RS medresorsko usklajeni, kot tudi ob pripravi javnih razpisov. Ravno tako pa prihaja do konstantnih usklajevanj z namenom zagotavljanja in izpolnjevanja razmejitev med skladi in s tem preprečitve morebitnega podvajanja podpor iz različnih finančnih instrumentov EU za enak namen.

2. NAPREDEK PROGRAMA GLEDE NA OPREDELJENE CILJE

2.1 KAZALNIKI, PREDPISANI Z UREDBO 1974/2006/ES

V preglednicah 3, 4, 5 in 6 so navedeni vsi možni ukrepi, ki jih navaja priloga VII Uredbe 1974/2006/ES. Slovenija vseh ukrepov ni vključila v PRP 2007 - 2013. Dodatni nacionalni kazalniki so vključeni v točko 2.2.

Preglednica 3: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013 za 1. os
(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)

OS 1. IZBOLJŠANJE KONKURENČNOSTI KMETIJSKEGA IN GOZDARSKEGA SEKTORJA					
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave
111	Uspostavljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju	Število udeležencev usposabljanja	15.476	14.063	7.479
		Število opravljenih dni usposabljanja	3.099	2.483	1.952
112	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	Število mladih kmetovalcev, ki so prejeli pomoč	2.473	2.265	2.264
		Celotni obseg naložb (€)	NA	46.985.400,00	46.969.400,00
113	Zgodnje upokojevanje kmetov	Število kmetov, ki so se predčasno upokojili	216	201	201
		Število kmetijskih delavcev, ki so se predčasno upokojili	NP	NP	NP
		Število sproščenih hektarjev (ha)	2.559	2.511	2.511
114	Uporaba svetovalnih storitev	Število kmetovalcev, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP
		Število lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP
115	Ustanavljanje služb za pomoč pri upravljanju kmetij, služb za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah	Število na novo ustanovljenih služb za pomoč pri upravljanju kmetij, služb za zagotavljanje nadomeščanja na kmetijah ter služb za kmetijsko in gozdarsko svetovanje	NP	NP	NP
121	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	Število kmetijskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč	2.952	2.138	1.903
		Celotni obseg naložb (€)	413.855.848,67	377.775.631,57	268.111.218,78
122	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	Število gozdarskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč	1.762	1.099	1.062
		Celotni obseg naložb (€)	56.958.911,26	51.708.116,69	47.134.290,89
123	Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	Število podprtih podjetij	742	457	310
		Celotni obseg naložb (€)	374.855.581,00	346.077.289,01	221.647.161,90
124	Sodelovanje pri razvoju novih proizvodov, proizvodnih postopkov in tehnologij	Število podprtih pobud za sodelovanje	NP	NP	NP
125	Infrastruktura v zvezi z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	Število podprtih aktivnosti	81	74	45
		Celotni obseg naložb (€)	33.185.902,43	33.185.902,43	16.618.587,31
126	Obnavljanje proizvodnega potenciala gozdov, prizadetega zaradi naravnih nesreč	Podprto območje prizadetega kmetijskega zemljišča	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP
131	Podpora izvajanju EU standardov na kmetijskih gospodarstvih	Število upravičencev	0	24.437	24.437
132	Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	Število podprtih kmetijskih gospodarstev, ki so udeležena v shemah kakovosti hrane	422	325	323
133	Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnosti informiranja in pospeševanja prodaje	Število podprtih ukrepov	108	72	42
141	Delno samooskrbno kmetovanje	Število podprtih delno samooskrbnih kmetijskih gospodarstev	NP	NP	NP
142	Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	Število podprtih skupin proizvajalcev	10	10	10
		Prihodek podprtih skupin proizvajalcev (€)	12.054.411,50	12.529.942,08	12.393.469,46

Vir: ARSKTRP

Pri ukrepu 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij ni podatka o zaprošenih sredstvih vseh prejetih vlog, saj se obračun odobrenih sredstev opravi na podlagi točkovanja vloge. Če vloga ne izpolnjuje zahtev javnega razpisa, se zanjo točkovanje sploh ne opravi. Pri podatku o celotni vrednosti naložb gre za odobrena sredstva v okviru tega ukrepa. Pri ukrepu 113-Zgodnje upokojevanje kmetov gre pri podatkih o številu sproščenih ha za primerljive kmetijske površine (PKP), ki so podlaga za določitev višine rente na tem ukrepu. Pri ukrepu 125-Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva se podatek o celotni vrednosti naložb spremlja le na ravni pozitivno odobrenih vlog in ne na ravni vseh prejetih vlog, zato se podatka med prejetimi in odobrenimi prijavami ne razlikujeta. Pri ukrepu 142-Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev se je pri izračunu prihodka na ravni prejetih, odobrenih in izplačanih prijav za večkrat vložene vloge iste skupine proizvajalcev upošteval podatek glede na zadnji datum.

Preglednica 4: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013 za 2. os
(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)

OS 2. IZBOLJŠANJE OKOLJA IN PODEŽELJA Z UPRAVLJANJEM ZEMLJIŠČ					
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave
211	Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorskih območjih	Število podprtih kmetijskih gospodarstev na gorskih območjih	37.781	37.094	37.094
		Podprto kmetijsko zemljišče na gorskih območjih (ha)	269.501	266.301	266.301
212	Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja	Število kmetijskih gospodarstev na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja	14.959	14.544	14.544
		Podprta kmetijska zemljišča na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorska območja (ha)	104.964	104.156	104.156
213	Plačila v okviru območij Natura 2000 in plačila, vezana na Direktivo 2000/60/ES	Število podprtih kmetijskih gospodarstev na območjih Nature 2000/po Okvirni vodni direktivi	NP	NP	NP
		Podprta kmetijska zemljišča v okviru Nature 2000/po Okvirni vodni direktivi	NP	NP	NP
214	Kmetijsko okoljska plačila	Število kmetijskih gospodarstev in gospodarstev drugih upravljavcev zemljišč, ki prejemajo podporo	27.574	27.422	27.422
		Celotno območje pod kmetijsko okoljsko podporo (ha)	417.763	408.066	408.066
		Fizično območje pod kmetijsko okoljsko podporo pod tem ukrepom (ha)	279.790	271.453	271.453
		Celotno število pogodb	61.118	60.438	60.438
		Število pogodb, povezanih z genskimi viri	4.171	4.095	4.095
215	Plačila za dobro počutje živali	Število kmetijskih gospodarstev, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP
		Število pogodb za dobro počutje živali	NP	NP	NP
216	Neproduktivne naložbe	Število kmetijskih gospodarstev in gospodarstev drugih upravljavcev zemljišč, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP
221	Prvo pogozdovanje kmetijskih zemljišč	Število upravičencev, ki prejemajo pomoč	NP	NP	NP
		Število hektarjev pogozdenih zemljišč	NP	NP	NP
222	Prva vzpostavitev kmetijsko gozdarskih sistemov na kmetijskih zemljiščih	Število upravičencev	NP	NP	NP
		Število hektarjev pod novimi kmetijsko gozdarskimi sistemi	NP	NP	NP
223	Prvo pogozdovanje nekmetijskih površin	– Število upravičencev, ki prejemajo pomoč za pogozdovanje	NP	NP	NP
		Število hektarjev pogozdenih zemljišč	NP	NP	NP
224	Plačila v okviru Nature 2000	Število gozdarskih gospodarstev, ki prejemajo pomoč na območju Nature 2000	NP	NP	NP
		Plačila za gozdne površine (ha) na območju Nature 2000	NP	NP	NP
225	Gozdno okoljska plačila	Število gozdarskih gospodarstev, ki prejemajo podporo	NP	NP	NP
		Celotno gozdarsko območje, ki prejema gozdno okoljska plačila	NP	NP	NP
		Fizično gozdarsko območje, ki prejema gozdno okoljska plačila	NP	NP	NP
		Število pogodb	NP	NP	NP
226	Obnavljanje proizvodnega potenciala	Število preprečevalnih/obnovitvenih ukrepov	NP	NP	NP
		Podprto območje poškodovanih gozdov	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP
227	Neproduktivne naložbe	Število lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb	NP	NP	NP

Vir: ARSKTRP

Zbiranje vlog na 2. osi se izvaja v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila, odločbe pa se izdajajo tik pred izplačilom. Slovenija je do sedaj izplačevala plačila za to os po načelu N+1, zato je dinamika izplačil po letih različna in lahko določena kmetijska gospodarstva prejmejo v enem letu plačila za več let. Iz tega razloga smo v preglednici 4 uporabili podatke o neto kumulativnem številu kmetijskih gospodarstev in neto kumulativni površini vključenih zemljišč. »Neto kumulativno« pomeni, da smo samo enkrat upoštevali vsako kmetijsko gospodarstvo, ki je vsaj enkrat v obdobju izvajanja PRP 2007 - 2013 prejelo plačilo v okviru posameznega ukrepa 2. osi, enako pa smo upoštevali vsako kmetijsko površino, za katero je bila izplačana podpora za posamezen ukrep vsaj enkrat v obdobju izvajanja PRP 2007 - 2013. Pri ukrepu 214 so upoštevani tako ukrepi kmetijsko okoljskih ukrepov (SKOP) iz Programa razvoja podeželja za

Republiko Slovenijo 2004-2006 do leta 2010 kot tudi podukrepi kmetijsko okoljskih plačil (KOP) iz PRP 2007 - 2013. Porazdelitev med obema shemama je prikazana v poglavju 2.3.2, kjer je ukrep 214 podrobneje predstavljen.

Preglednica 5: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013 za 3. os

(NP = v Sloveniji se ne uporablja)

OS 3. IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA NA PODEŽELJU IN SPODBUJANJE DIVERZIFIKACIJE PODEŽELSKEGA GOSPODARSTVA					
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave
311	Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti	Število upravičencev	588	301	204
		Celotni obseg naložb (€)	84.534.592,86	72.412.613,47	46.227.493,08
312	Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij	Število podprtih/ustanovljenih mikro podjetij	1.033	455	357
313	Spodbujanje turističnih dejavnosti	Število podprtih novih ukrepov za turizem	NP	NP	NP
		Celotni obseg naložb (€)	NP	NP	NP
321	Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo	Število podprtih ukrepov	6	3	2
		Celotni obseg naložb (€)	6.215.927,14	3.958.389,99	2.576.035,22
322	Obnova in razvoj vasi	Število vasi, kjer so bili ukrepi izvedeni	724	526	388
		Celotni obseg naložb (€)	96.453.231,36	93.918.701,49	56.988.733,81
323	Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja	Število podprtih ukrepov za dediščino podeželja	544	158	130
		Celotni obseg naložb (€)	18.868.472,7	17.745.884,9	12.861.215,18
331	Usposabljanje in obveščanje	Število gospodarskih udeležencev, udeleženi pri podprtih aktivnostih	NP	NP	NP
		Število dni usposabljanja, ki so jih opravili udeleženci	NP	NP	NP
341	Pridobivanje strokovnih znanj, animacija in izvajanje lokalnih razvojnih strategij	Število ukrepov za pridobivanje strokovnih znanj in animacijo	NP	NP	NP
		Število udeležencev pri ukrepih	NP	NP	NP
		Število podprtih javno-zasebnih partnerstev	NP	NP	NP

Vir: ARSKTRP

Tako kot pri ukrepih 1. osi so tudi pri ukrepih 3. osi v tabelah zajeti podatki o vseh prejetih, odobrenih in izplačanih vlogah od začetka izvajanja PRP 2007 - 2013 do konca leta 2013. V tem času se je na tej osi izvajalo pet ukrepov (ukrep 321 se je začel izvajati z letom 2010).

Preglednica 6: Skupni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013 za 4. os

OS 4. LEADER					
Šifra	Ukrep	Kazalniki učinkov	Prejete prijave	Odobrene prijave	Izplačane prijave
41	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	Število lokalnih akcijskih skupin (LAS)	33	33	33
	411 – konkurenčnost	Celotna velikost območij lokalnih akcijskih skupin (km ²)	19.349,6	19.349,6	19.349,6
	412 – upravljanje z okoljem/zemljišči	Celotno število prebivalcev na območjih lokalnih akcijskih skupin	1.269.308	1.269.308	1.269.308
	413 – kakovost življenja/diverzifikacija	Število projektov, ki jih financirajo lokalne akcijske skupine	1.588	1.447	1.063
		Število upravičencev, ki prejema pomoč	1.301	1.271	1.271
421	Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja	Število projektov sodelovanja	8	8	8
		Število sodelujočih lokalnih akcijskih skupin	8	8	8
431	Vodenje lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacija območja	Število podprtih ukrepov	153	153	144

Vir: MKO

Pri kazalnikih učinka za 4. os se, glede na to da so bile lokalne akcijske skupine potrjene v začetku programskega obdobja in se skozi celo programsko obdobje niso spreminjale, se kazalniki glede števila lokalnih akcijskih skupin, velikosti območja LAS in celotnega števila prebivalcev na območjih LAS z leti ne spreminjajo.

Preglednica 7: Skupni kazalniki rezultata od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013

(NP = v Sloveniji se ne uporablja; NA = številka ni na voljo)

SKUPNI KAZALNIKI REZULTATA		
Os/Cilji	Kazalniki rezultata	Vrednost
Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja	1) Število udeležencev, ki so uspešno končali usposabljanje, povezano s kmetijstvom in/ali gozdarstvom	6.354
	2) Zvišanje bruto dodane vrednosti pri podprtih gospodarstvih/podjetjih (€)	32.496.989
	3) Število gospodarstev/podjetij, ki vpeljujejo nove proizvode in/ali nove tehnologije	2.629
	4) Vrednost kmetijske proizvodnje po priznanih znakih/standardih kakovosti (€)	38.876.812
	5) Število kmetij, ki vstopajo na trg	154
Izboljšanje okolja in podeželja z upravljanjem zemljišč	6) Območje uspešnega opravljanja zemljišč (ha), ki prispeva k:	
	a) biotski raznovrstnosti	443.169,11
	b) kakovosti vode	271.452,80
	c) podnebnim spremembam	271.452,80
	d) kakovosti prsti	70.904,98
	e) preprečevanju marginalizacije in zapuščanja zemlje	519.306,38
Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in spodbujanje diverzifikacije podeželskega gospodarstva	7) Zvišanje nekmetske bruto dodane vrednosti v podprtih dejavnostih (€)	15.417.837
	8) Bruto število ustvarjenih delovnih mest	611
	9) Dodatno število turistov	NP
	10) Prebivalstvo na podeželju, ki ima koristi od izboljšanih storitev (število)	466.841
	11) Večja gostota interneta na podeželju (dostop do povezave)	1.564.704 prebivalcev (76 %)
	12) Število udeležencev, ki so uspešno končali usposabljanje	NP

Vir: MKO

Pri kazalniku Zvišanje bruto dodane vrednosti pri podprtih gospodarstvih/podjetjih v preglednici 7 gre za seštevek povečanja BDV pri ukrepih 112, 113, 121, 122, in 123. Zvišanje BDV smo izračunali s primerjavo med podatki iz vlog za projekte, ki so bili zaključeni v letih 2008-2012 ter podatki iz prejetih poročil, ki so jih poslali ti vlagatelji za leto 2013.

Pri kazalniku Območje uspešnega opravljanja zemljišč gre za neto površine, na katerih se izvaja vsaj eden izmed ukrepov SKOP in podukrepov KOP, ki spadajo v posamezno kategorijo izboljševanja. Določeni ukrepi SKOP in podukrepi KOP lahko sicer nastopajo v več kategorijah izboljševanja in posledično se tudi površine vključujejo v več kategorij, vendar pa je vsaka površina v posamezni kategoriji izboljševanja upoštevana le enkrat. Pri podkazalnikih Biotska raznovrstnost ter Preprečevanje marginalizacije in zapuščanja zemlje so površinam v okviru ukrepa 214 prištete tudi površine, ki so vključene v ukrepa 211 in 212, zato velja poudariti, da gre, skladno s smernicami CMEF, za bruto površine.

Pri kazalniku Zvišanje nekmetske bruto dodane vrednosti podprtih dejavnosti gre za seštevek povečanja BDV pri ukrepih 311 in 312, primerjamo pa podatke o BDV celotnih podprtih mikro podjetij oziroma dopolnilnih dejavnosti kmetijskih gospodarstev. Zvišanje BDV smo izračunali s primerjavo med podatki iz vlog za projekte, ki so bili zaključeni v letih 2008-2012 ter podatki iz prejetih poročil, ki so jih poslali ti vlagatelji za leto 2013.

2.2 DODATNI NACIONALNI KAZALNIKI

Slovenija je za potrebe spremljanja in vrednotenja v PRP 2007 - 2013 zapisala tudi dodatne nacionalne kazalnike učinkov in rezultata, prikazanih v preglednicah 8 in 9, ki niso bili predpisani s strani Evropske komisije. Obrazložitev vrednosti posameznih kazalnikov je opisana v poglavju 2.3 pri posameznih ukrepih. Podatki za vrednosti v preglednicah 8 in 9 se nanašajo na podprte naložbe, kar pomeni, da so bile te naložbe dejansko tudi že izplačane.

2.2.1 Dodatni nacionalni kazalniki učinkov

Preglednica 8: Dodatni nacionalni kazalniki učinkov od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013

(NA = številka ni na voljo)

Os	Ukrep	Kazalniki učinkov	Vrednost na dan 31. 12. 2013	CILJ
Os 1	123	Število podprtih mikro podjetij oz. kmetijskih gospodarstev (naložbe v prvo stopnjo predelave lesa)	87	136
	125	Število podprtih operacij (namakanje in hidromelioracije)	4	9
	125	Skupni obseg podprtih operacij (namakanje in hidromelioracije), ha	922	2.000
	125	Površine, opremljene z vodomeri (namakanje in hidromelioracije), ha	922	2.000
	125	Skupna višina naložb (namakanje in hidromelioracije), €	4.495.159	13.300.000
	125	Število podprtih operacij (izboljšanje posestne strukture)	37	30
	125	Povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja (povečanje), %	187	200
	125	Skupni obseg podprtih operacij (izboljšanje posestne strukture), ha	7.810	6.500
	125	Število parcel znotraj komasacijskega območja (zmanjšanje) %	47	50
	125	Skupna višina naložb (izboljšanje posestne strukture), €	11.103.677	13.600.000
	125	Število podprtih operacij (izboljšanje lastnosti tal)	4	15
	125	Skupni obseg podprtih operacij (izboljšanje lastnosti tal), ha	1.079	1.000
	125	Skupna višina naložb (izboljšanje lastnosti tal), €	1.019.751	2.100.000
Os 2	214	Število kmetijskih gospodarstev vključenih v podukrep ekološko kmetovanje	3.179	2.500
Os 3	311	Število podprtih projektov za turistične namene	98	170
	312	Število podprtih projektov za turistične namene	56	150
	312	Celotni obseg naložb, €	87.833.627	90.500.000
	322	Število podprtih vasi v navezavi z osnovnimi storitvami	60	50
	322	Celotni obseg naložb v navezavi z osnovnimi storitvami, €	12.215.255	8.000.000

Vir: MKO

2.2.1 Dodatni nacionalni kazalniki rezultata

Preglednica 9: Dodatni nacionalni kazalniki rezultata od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013

(NA = številka ni na voljo)

Os	Ukrep	Kazalniki rezultata	Vrednost na dan 31. 12. 2013	CILJ
Os 1	112	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih ('000 €)	1,4	1,0
	113	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih ('000 €)	1,8	1,0
	121	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih/podjetjih ('000 €)	1,4	1,3
	123	Povečanje BDV/PDM oz. zaposlenega na podprtih gospodarstvih/podjetjih ('000 €)	3,0	1,5
	121	Število kmetijskih gospodarstev, ki so se z naložbami prilagodila na novo uvedene standarde ES	344	1.225
	122	Število gozdarskih gospodarstev in njihovih združenj, ki so z naložbo povečali varnost pri delu v gozdu	1.062	1.000
	142	Število kmetijskih gospodarstev, vključenih v podprte skupine proizvajalcev ekoloških in zaščitene kmetijskih proizvodov	177	120
Os 2	211, 212	Površine znotraj območij Natura 2000, na kateri se izvaja ukrep OMD, ha	90.391	84.000
	214	Površine znotraj območij Natura 2000, na katerih se izvajajo kmetijsko okoljski podukrepi, ha	59.081	62.000
	214	Delež površin, vključenih v podukrep ekološko kmetovanje glede na KZU, %	7,5	7,5
Os 3	311	Dvig nekmetske BDV/zaposlenega pri podprtih dejavnostih ('000 €)	1,5	2,0
	312	Dvig nekmetske BDV/zaposlenega pri podprtih dejavnostih ('000 €)	1,6	2,0
	311	Dodatno število turistov (indeks)	189	120
	312	Dodatno število turistov (indeks)	158	120

Vir: MKO

2.3 ANALIZA AKTIVNOSTI PO UKREPIH V LETU 2013

V nadaljevanju sledi pregled izvajanja posameznih ukrepov v letu 2013 in kumulativno od začetka izvajanja programa do konca leta 2013. Podatki o višini razpoložljivih sredstev se nanašajo na vsebino šeste spremembe PRP 2007 - 2013.

V prikazu podatkov, ki se nanašajo na število pozitivno izdanih odločb in znesek odobrenih sredstev, je upoštevano tudi zmanjšanje števila pozitivno izdanih odločb oziroma zneska odobrenih sredstev, ki je posledica odstopov vlagateljev od pravice do sredstev. Zaradi tega nastajajo tudi razlike med prikazanimi podatki v Letnih poročilih o napredku.

Razlika med dodeljenimi in izplačanimi sredstvi je posledica projektov, ki so še v fazi izvajanja in še niso bili zaključeni ter za katere upravičenci še niso posredovali vseh zahtevkov za izplačilo sredstev oziroma nižje vrednosti izplačanih sredstev glede na dodeljena sredstva (nižji stroški izvedbe projektov, znižanja, kazni...).

2.3.1 Ukrepi 1. osi

Cilji ukrepov in aktivnosti te osi so povečanje produktivnost dela v kmetijstvu, živilskopredelovalni dejavnosti in gozdarstvu in s tem dvig ravni konkurenčnosti teh sektorjev, pri čemer so podpore usmerjene:

- v dvig ravni usposobljenosti za delo v kmetijstvu ter izboljšanje starostne strukture gospodarjev na kmetijah s ciljem povečati razvojno sposobnost kmetij in prispevati k dvigu dodane vrednosti v kmetijstvu in gozdarstvu,
- v spodbujanje naložb v kmetijstvo, zemljiško infrastrukturo in primarno predelavo s ciljem pospešiti prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev in živilsko predelovalnih obratov ter tako prispevati k večji učinkovitosti gospodarjenja,
- v spodbujanje naložb v živilsko predelovalnih obratih, s ciljem okrepiti tako aktivnosti povezane z vključevanjem sodobnih tehnologij, kot tudi aktivnosti vezane na trženje kmetijskih proizvodov,
- v spodbujanje naložbenih aktivnosti na gozdarskih obratih, ki gospodarijo z zasebnimi gozdovi in v mikro obrate za predelavo lesa, dvig usposobljenosti za delo v gozdarstvu ter povečanje organizirane ponudbe gozdnih lesnih sortimentov s ciljem povečati izkoriščenost gospodarskih potencialov gozda ter olajšati prilagajanje zahtevam trga, zlasti z vidika potreb po energiji iz obnovljivih virov in tako prispevati k povečanju dodane vrednosti v gozdarstvu,
- v spodbujanje proizvajalcev za vključevanje v sheme kakovosti ter povečanje proizvodnje in prodaje proizvodov višje kakovosti s ciljem dvigniti raven kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov, olajšati prilagajanje zahtevam trga ter prispevati k dvigu dodane vrednosti v kmetijstvu in predelavi.

Ukrep 111: Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju

Za ukrep je v okviru PRP 2007 - 2013 na razpolago 2.542.672 €, s šesto spremembo PRP 2007 - 2013 so se ta sredstva znižala za 457.328 €. Do 31. 12. 2013 je bilo za ta ukrep izplačano 841.788 € sredstev, kar predstavlja 33,1 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 10: Pregled vlog in sredstev v okviru ukrepa 111 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	131	106	2.492.205	15.040
V letu 2013	0	0	0	826.748
Kumulativno 31. 12. 2013	131	106	2.492.205	841.788

Vir: MKO in ARSKTRP

Na tem ukrepu sta bila objavljena dva javna razpisa. Zadnji je bil objavljen 30. 12. 2011 in bil zaradi porabe sredstev zaprt 6. 2. 2012. Temeljlil je na novem konceptu izvajanja ukrepa. Končni upravičenci so še vedno posamezniki, vlagatelji pa so bile izobraževalne oziroma za izobraževanje usposobljene ustanove, ki so jim v skladu z objavljenim javnim razpisom potrdili primerne programe usposabljanj. Javni razpis je bil odprtega tipa. Usposabljanja so morala biti izvedena v obliki seminarjev, delavnic, predavanj, tečajev, praktičnega prikaza na terenu ipd. Vse aktivnosti v okviru prvega javnega razpisa so se zaključile že v letu 2011. V okviru drugega razpisa so bile vse odločbe izdane v letu 2012, v letu 2013 pa so se izvajala usposabljanja in potekala prva izplačila vloženih zahtevkov. Aktivnosti iz leta 2013 se bodo nadaljevale in tudi zaključile v letu 2014.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 se je s šesto spremembo spremenila in predstavlja 2.500 udeležencev usposabljanj s celotnim obsegom usposabljanj v višini 1.000 dni. Do konca leta 2013 je bilo na podlagi prejetih poročil za že zaključena usposabljanja podprtih 6.354 udeležencev usposabljanj, kar predstavlja 254 % doseganja cilja. Izvedena usposabljanja so obsegala 1.952 dni, kar predstavlja 195 % doseganja cilja.

Ukrep 112: Pomoč mladim prevzemnikom kmetij

Za celotno obdobje izvajanja PRP 2007 - 2013 je za ukrep 112 namenjenih 49.113.200 € sredstev, s šesto spremembo PRP 2007 - 2013 so se ta sredstva zvišala za 3.191.870 € sredstev. Do 31. 12. 2013 je bilo v okviru tega ukrepa izplačanih 47.135.933 €, kar predstavlja 96,0 % razpoložljivih sredstev. Razlog, da je višina izplačanih sredstev višja od odobrenih je v tem, da imajo nekatere vloge status ustavitve (torej jih upoštevamo kot neodobrene vloge), do dejanskega celotnega vračila sredstev pa še ni prišlo.

Preglednica 11: Pregled vlog in sredstev v okviru ukrepa 112 na dan 31. 12. 2013

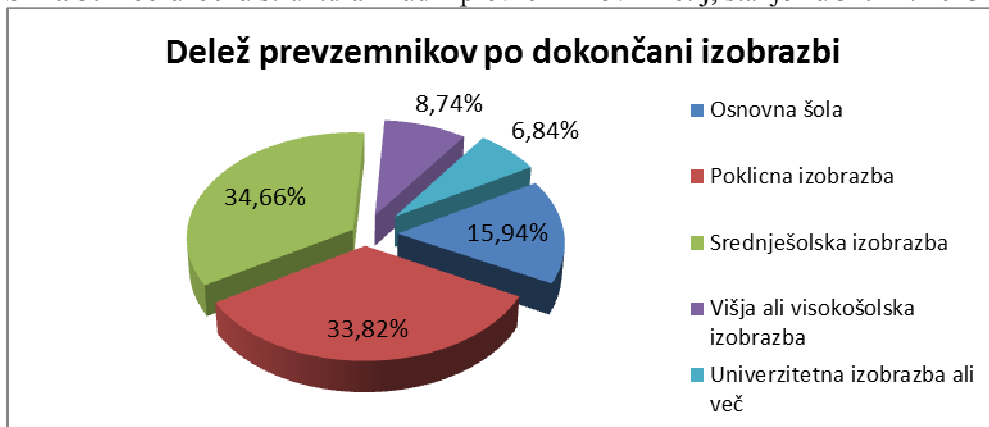
	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	2.329	1.680	33.846.400	34.074.175
V letu 2013	294	585	13.139.000	13.061.758
Kumulativno 31. 12. 2013	2.623	2.265	46.985.400	47.135.933

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2013 je bilo objavljenih šest javnih razpisov, vsi so bili tudi že zaključeni (izdane so bile vse odločbe). Na razpise se je prijavilo 2.623 vlagateljev, odobrenih pa je bilo 2.265 vlog. Odobrenih je bilo za 46.985.400 € sredstev, kar predstavlja v povprečju 20.744 € na odobreno vlogo. Skupno je bilo prenesenih 55.344 ha vseh površin (kmetijskih in gozdnih), kar predstavlja

povprečno 24,4 ha na odobreno vlogo ter 31.149 ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), kar pomeni povprečno 13,8 ha na odobreno vlogo. Povprečna starost prevzemnika ob prevzemu kmetije je bila 33 let, 83 % prevzemnikov je moškega spola in 17 % ženskega. Če opazujemo izobrazbeno strukturo prevzemnikov, lahko vidimo, da se od začetka izvajanja programa le-ta izboljšuje, in sicer jih ima 16 % končano osnovno šolo, 34 % prevzemnikov ima poklicno izobrazbo, 15 % prevzemnikov pa je doseglo višjo raven izobrazbe (višja ali visokošolska ali univerzitetna in več). Največ prevzemnikov in sicer 35 % ima končano srednješolsko izobrazbo.

Slika 3: Izobrazbena struktura mladih prevzemnikov kmetij, stanje na 31. 12. 2013

Glede na prevladujoči sektor kmetijske pridelave prevladujejo kmetije s pašno živino (22 % podprtih kmetij in 20 % vseh odobrenih sredstev), kmetije z mlečno prirajo (20 % podprtih kmetij in 21 % vseh odobrenih sredstev) ter kmetije z mešano proizvodnjo (rastlinsko/živalska) (18 % podprtih kmetij in 17 % vseh odobrenih sredstev).

Glede na vse kmetije, jih je kar 77 % dobilo podporo v območjih z omejenimi možnostmi (ob upoštevanju kriterija, da je več kot 50 % KZU v OMD). 23 % podprtih kmetij se nahaja v gorsko višinskem območju.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 znaša 1.700 mladih prevzemnikov kmetij s celotnim obsegom 45,9 milijonov € dodeljenih sredstev. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 2.265 vlog, kar predstavlja 133,2 % raven doseganja cilja (99,6 % v letu 2012). Skupni obseg odobrenih sredstev je do konca leta 2013 dosegel 46.985.400 € sredstev, kar predstavlja 102,4 % ravni zastavljenega cilja (74 % v letu 2012). Na podprtih kmetijah mladih prevzemnikov naj bi se BDV povečala za 1.440.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih za 1.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2013. Podatki za leto 2013 kažejo, da se je BDV povečala za 2.653.166 € oz. se je BDV/PDM povečala za 1.389 €.

Ukrep pomoč mladim prevzemnikom kmetij je namenjen posodobitvi že obstoječe kmetijske dejavnosti ali zagonu nove kmetijske dejavnosti na prevzeti kmetiji, kar pripomore k ohranjanju in razvoju slovenskega podeželja, ter pripomore k preprečevanju izseljevanja mladih iz podeželja v mesta. Prav tako je ukrep 112 dobra podlaga za nadgradnjo investicije na ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, 311-Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti in na ukrepu 123-Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom. Podatki do konca leta 2013 kažejo, da je bilo kar 29 % upravičencev na ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev tudi mladih prevzemnikov kmetij, kjer so deležni 10 % višjega deleža podpore.

Ukrep 113: Zgodnje upokojevanje kmetov

V okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 so se razpoložljiva sredstva zmanjšala za 3.521.631 € in znašajo 20.478.369 € sredstev. Do konca leta 2013 je bilo izplačanih 14.093.137 € sredstev oziroma 68,8 % vseh razpoložljivih sredstev. Izvajanje ukrepa se brez večjih sprememb nadaljuje iz obdobja PRP 2004-2006. Tako je bilo za sprejete obveznosti iz preteklega obdobja izplačano 9.405.778 €, za upravičence iz PRP 2007 – 2013 pa 4.687.359 € sredstev.

Preglednica 12: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 113 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	216	201	11.715.843
V letu 2013	0	0	2.377.294
Kumulativno 31. 12. 2013	216	201	14.093.137

Vir: MKO in ARSKTRP

Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb v preglednici 12 se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007 - 2013. Skupno je bilo v okviru tega ukrepa predanih 2.511 ha primerljivih kmetijskih površin (PKP) ali v povprečju 12,5 ha na odobreno vlogo. Pri ukrepu 113 so se v prvem, drugem in tretjem javnem razpisu za izračun rente upoštevala prenesena primerljiva kmetijska zemljišča, ki so dejansko v lasti prenosnika, z zadnjim javnim razpisom, ki je bil objavljen v letu 2012, pa so se v izračun rente upoštevala vsa kmetijska zemljišča, ki jih je imel prenosnik v upravljanju oziroma gerki.

Povprečna odobrena desetletna renta v okviru razpisov PRP 2007 - 2013 je znašala 88.174 € na upravičenca, kar v 10 letnem obdobju pomeni za 17.722.914 € sprejetih obveznosti. Povprečna starost prenosnikov kmetij je 59 let. Med 201 upravičenci je 36 žensk, kar predstavlja 18 % vseh upravičencev.

Iz naslova sprejetih obveznosti za preteklo programsko obdobje PRP 2004 – 2006 so bila v letu 2013 sredstva izplačana za 364 upravičencev, ki so na prevzemnike prenesli skupno 3.740 ha PKP. Obveznosti rent iz preteklega programskega obdobja, ki zajedajo sedanje programsko obdobje, znašajo okoli 14,5 milijona € sredstev, kar skupaj z obveznostmi iz PRP 2007 - 2013 znaša okoli 24,8 milijonov €. Gre zgolj za okvirno oceno, saj dejanske višine izplačanih rent ne moremo predvideti (izguba rente zaradi smrti, zmanjšanje rente ob redni upokojitvi). Izvajanje ukrepa predstavlja veliko finančno obremenitev, saj se zaradi narave njegovega izvajanja sprejmejo dolgoročne obveznosti.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 je 210 upokojenih kmetov s skupno 2.226 ha prenesenih kmetijskih in gozdnih zemljišč. Do konca leta 2013 je bilo izdanih 201 pozitivnih odločb, kar predstavlja 96 % zastavljenega cilja. S 2.511 ha prenesenih PKP je bila dosežena 113 % raven doseganja pričakovanega cilja. Na podprtih kmetijah, ki so jih prevzeli mladi prevzemniki, naj bi se BDV povečala za 252.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih za 1.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2013. Podatki za leto 2013 kažejo, da se je BDV povečala za 238.178 € oz. se je BDV/PDM povečala za 1.823 €. Sam ukrep sicer nima velikega ekonomskega učinka, a če nanj pogledamo širše in ga povežemo z drugimi ukrepi, še posebej z ukrepom 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij, lahko ugotovimo, da je 92 % prevzemnikov iz naslova ukrepa 113 pridobilo sredstva na ukrepu 112, v

okviru katerega so se s poslovnim načrtom zavezali k nadaljevanju in posodobitvi oziroma začetku nove kmetijske dejavnosti na prevzeti kmetiji. Starejšo generacijo kmetov pa z ukrepom spodbujamo, da predajo kmetijo mlajši generaciji in s tem prispevajo k izboljšanju starostne strukture na kmetijskih gospodarstvih.

Ukrep 121: Posodabljanje kmetijskih gospodarstev

Za ta ukrep se višina sredstev po šesti spremembi PRP 2007 - 2013 ni spreminjala, na razpolago je 133.406.275 €. Do 31. 12. 2013 je bilo iz naslova javnih razpisov tega ukrepa dodeljenih 131.712.087 €, kar pomeni 98,7 % vseh razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Izplačanih je bilo 65,2 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 13: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 121 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	3.972	2.662	110.951.035	72.269.411
V letu 2013	845	349	20.761.052	14.689.194
Kumulativno 31. 12. 2013	4.817	3.011	131.712.087	86.958.605

Vir: MKO in ARSKTRP

Za obveznosti iz preteklega programskega obdobja (EPD) je bilo v okviru ukrepa 121 izplačanih 1.748.703 €, kar predstavlja 2,0 % vseh izplačanih sredstev na tem ukrepu, ki so v okviru skupnega zneska v preglednici 13 že upoštevani. Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb ter višina odobrenih sredstev v tej preglednici pa se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007 - 2013. V nadaljnje analize te obveznosti niso bile zajete.

Do konca leta 2013 je bilo objavljenih 22 javnih razpisov, od tega pet v letu 2013. 20 javnih razpisov je tudi že zaključenih (izdane so bile vse odločbe), za zadnja dva razpisa pa prispele vloge še niso bile obdelane. Sedem razpisov je bilo deljenih na dve ali več področij podpor. Na javne razpise tega ukrepa je skupaj prispelo 4.817 vlog, od katerih jih je bilo 3.011 odobrenih za 2.138 kmetijskih gospodarstev. V okviru podpor iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva (angl. European Economic Recovery Plan– EERP) so bili objavljeni trije javni razpisi, ki so že zaključeni. Skupaj je prispelo 284 vlog, odobrenih je bilo 179 vlog. Povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo znaša 78.073 €, povprečna vrednost celotne investicije na vlogo pa znaša 190.725 €.

Na ravni celotnega ukrepa povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo znaša 43.744 €, povprečna vrednost celotne investicije na vlogo pa znaša 125.465 €. Obstajajo velike razlike med posameznimi javnimi razpisi, največ vpliva na to ima nakup kmetijske mehanizacije, saj je v tistih javnih razpisih, kjer ni bil možen nakup kmetijske mehanizacije oziroma je bil njen nakup omejen z določenimi pogoji, povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo višja.

Od 3.011 odobrenih vlog jih je bilo 882 oziroma slaba tretjina odobrenih za vlagatelje, ki so mladi prevzemniki kmetij. Vlagateljem, ki kmetujejo v območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) - vključene so kmetije, ki imajo več kot 50 % KZU v OMD - je bilo odobrenih 63 % vseh vlog, 61 % vseh odobrenih sredstev ter 56 % celotne vrednosti vseh odobrenih naložb. Čeprav predstavlja OMD kar 85 % ozemlja Republike Slovenije (oz. 75 % vseh KZU), bi bilo zmotno pričakovati, da bo delež odobrenih sredstev teh vlagateljev na ukrepu 121 višji. Ne smemo prezreti dejstva, da na teh območjih prevladuje govedoreja in reja drobnice,

pri katerih v strukturi odobrenih vlog predstavljajo stroški za nakup kmetijske mehanizacije od 35 % do 60 % vseh stroškov. To pa posledično pomeni nižji delež odobrenih sredstev. Nekateri javni razpisi so bili izrazito sektorsko naravnani in na te kmetovanje na OMD območjih nima bistvenega vpliva (vrtnarstvo, hmeljarstvo, prašičereja in reja perutnine, ipd.).

Glede na sektor prevladuje govedoreja-mleko in meso, ki predstavljata 55 % vseh odobrenih vlog, za katere je bilo odobreno 44 % vseh sredstev. Najvišja vrednost odobrenih sredstev na vlogo je pri sektorju perutninarstvo in znaša 130.429 €, sledijo pa okrasne rastline z 119.002 € in vrtnine z 75.416 € na odobreno vlogo. To so tudi delovno najbolj intenzivni sektorji.

V okviru ekološke pridelave je bilo podprtih 144 vlog oz. 5 % vseh odobrenih vlog. Glede na sektor pridelave prevladuje govedoreja meso (48 % odobrenih vlog), sledita sadjarstvo (14 % odobrenih vlog) in reja drobnice (10 % odobrenih vlog). Povprečna vrednost odobrenih sredstev za te vloge znaša 23.991 €, celotna vrednost investicije pa 84.857 €.

Glede na status vlagatelja prevladujejo kmetije. Te predstavljajo kar 95 % vseh odobrenih vlog, za katere je bilo odobreno 76 % vseh sredstev. Čeprav je število odobrenih vlog ostalih vlagateljev – pravnih oseb (gospodarske družbe, zadruga, zavodi) zelo majhno, so le-ti prejeli kar četrtino vseh odobrenih sredstev.

Namen investicij smo spremljali na podlagi odobrene vrednosti stroškov, ki naj bi jim po oddaji zahtevka tudi sledilo izplačilo. Največ odobrenih stroškov je bilo za naložbe v novogradnje, ki predstavljajo 30,5 % vrednosti vseh odobrenih stroškov. Sledijo naložbe v opremo s 24,3 % ter mehanizacija s 23,3 %.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 predstavlja 3.722 podprtih kmetijskih gospodarstev s skupnim obsegom naložb v višini 399,9 milijonov €. V letu 2011 smo začeli z bolj selektivnim pristopom pri izvajanju ukrepa (bolj ciljno usmerjene naložbe, omejitve pri nakupu kmetijske mehanizacije, prilagoditev na nove izzive v kmetijstvu, ipd.), kar pa bo imelo za posledico nižje število podprtih projektov od načrtovanih vrednosti. Od začetka izvajanja programa do konca leta 2013 je bilo odobrenih 3.011 vlog za 2.138 kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 57 % zastavljenega cilja (54 % v letu 2012). Celoten obseg odobrenih naložb je dosegel 377.775.632 € sredstev, kar predstavlja 95 % ciljne vrednosti (84 % v letu 2012). Ciljna vrednost za število gospodarstev/podjetij, ki bi z naložbo uvedli nove proizvode in/ali nove tehnologije, je 1.140. Do konca leta 2013 je bilo podprtih 1.348 gospodarstev/podjetij, kar predstavlja 118 % raven doseganja cilja.

Če gledamo ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov, je načrtovana ciljna vrednost 1.225 kmetijskih gospodarstev, ki so se z naložbami prilagodila na novo uvedene standarde ES. Do konca leta 2013 je bilo podprtih le 344 takih kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 28 % raven doseganja cilja. Večinoma so bili podprti hlevi, ki so bili zgrajeni po 1996 in so glede na oceno KSS izpolnjevali zahteve glede navzkrižne skladnosti oziroma dobrega počutja živali. Odziv manjših kmetijskih gospodarstev, ki ne izpolnjujejo teh zahtev, je bil manjši od pričakovane ocene. Razlog za to je mogoče iskati tudi v gradbeni in prostorski zakonodaji - dolgotrajni postopki pri pridobitvi novih gradbenih dovoljenj. Ti objekti so namreč že tako tehnološko zastareli, da jih je potrebno temeljito prenoviti, za kar je potrebno pridobiti novo gradbeno dovoljenje in temu posledično bistveno višja finančna vlaganja kot jih vlagatelji zmorejo. Na podprtih gospodarstvih/podjetjih naj bi se BDV povečala za 3.822.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih/podjetjih za 1.300 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2013. Podatki za leto 2013 kažejo, da se je BDV povečala za 10.668.274 € oz. se je BDV/PDM povečala za 1.407 €.

Ukrep 122: Povečanje gospodarske vrednosti gozdov

V okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 so se razpoložljiva sredstva zmanjšala za 3.425.479 € in znašajo 22.513.773 € sredstev. Do konca leta 2013 je bilo na javne razpise tega ukrepa dodeljenih 24.626.308 €, kar pomeni 109,4 % vseh razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Izplačanih je bilo 96,3 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 14: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 122 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	2.429	1357	24.626.308	18.200.099
V letu 2013	0	0	0	3.476.258
Kumulativno 31. 12. 2013	2.429	1.357	24.626.308	21.676.357

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2013 je bilo skupaj objavljenih pet javnih razpisov, vsi so bili zaključeni že s koncem leta 2012 (izdane so bile vse odločbe). V letu 2013 so bile glavne aktivnosti vezane na izplačevanje sredstev na podlagi prejetih zahtevkov za izplačilo. Na razpise je prispelo 2.429 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 1.357. Ukrep se izvaja s pomočjo javnih razpisov zaprtega tipa. Zaradi velikega interesa vlagateljev za nakup gozdarske mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa je na javni razpis prispelo veliko več vlog kot je bilo razpoložljivih sredstev. Skupni znesek odobrenih sredstev znaša 24.626.308 € oziroma 18.148 € na odobreno vlogo. Celotna vrednost odobrenih naložb znaša 51.708.117 €, kar v povprečju pomeni 38.105 € na odobreno vlogo.

Za naložbe v gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest in gozdnih vlak ter pripravo gozdnih vlak je bilo dodeljenih 28 % vseh sredstev, za naložbe v nakup nove mehanizacije in nove opreme za sečnjo in spravilo lesa pa 72 %.

Namen investicij smo spremljali na podlagi odobrenih zahtevkov, ki so jih vlagatelji vložili na ARSKTRP, iz katerih je razvidna točna vsebina zahtevka oz. stroška ter njegova denarna vrednost. Največ odobrenih zahtevkov je bilo za naložbe v nakup nove gozdarske mehanizacije ter opreme za sečnjo in spravilo lesa, ki predstavljajo 75 % vrednosti vseh odobrenih zahtevkov. Zanimanje potencialnih vlagateljev za te vrste investicij je bilo zelo veliko, ker je obstoječa mehanizacija in oprema zastarela in manj varna za delo v gozdu. Tako ima ukrep, poleg ekonomskega vpliva, tudi velik vpliv na povečano varnost pri delu v gozdu.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 se je s šesto spremembo spremenila in predstavlja 1.000 gozdarskih gospodarstev, ki so prejeli pomoč, s skupnim obsegom naložb v višini 54 milijonov €. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 1.357 vlog za 1.099 vlagateljev, kar predstavlja 110 % zastavljenega cilja. Skupni obseg odobrenih naložb je obsegal 51.708.117 € sredstev, kar predstavlja 96 % raven doseganja cilja. Ciljna vrednost za število gospodarstev/podjetij, ki bi z naložbo uvedli nove proizvode in/ali nove tehnologije, se je s šesto spremembo programa spremenila in je 1.000. Do konca leta 2013 je bilo podprtih 1.062 gospodarstev/podjetij, kar predstavlja 106 % raven doseganja cilja.

Na podprtih gospodarstvih/podjetjih naj bi se BDV povečala za 2.500.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2013. Podatki za leto 2013 kažejo, da se je BDV povečala za 2.438.891€.

Če gledamo ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov, ki so se s šesto spremembo tudi spremenili, je načrtovana ciljna vrednost 1.000 gozdarskih gospodarstev in njihovih združenj, ki so z naložbo povečali varnost pri delu v gozdu. Do konca leta 2013 je bilo skupno podprtih 1.062 gozdarskih gospodarstev, katerih naložbe so prispevale k povečani varnosti pri delu v gozdu, kar predstavlja 106 % raven doseganja cilja.

Ukrep se izvaja v programskem obdobju PRP 2007 - 2013 prvič. Na podlagi vrednosti kazalnikov in odzivov iz terena ugotavljamo, da je izvedba ukrepa uspešna. Upravičencem smo z investicijami odprli gozdove z gozdnimi prometnicami, zmanjšali pravilne razdalje ter s tem zmanjšali stroške sečnje in spravila. Z investicijami v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa smo upravičencem zamenjali zastarelo in za delo nevarno mehanizacijo. S tem smo jim omogočili prehod na nove tehnologije sečnje in spravila lesa. Zamenjali so spravilo po tleh s spravilom po kolesih in po zraku, klasično sečnjo so zamenjali s strojno. Z vsemi omenjenimi investicijami smo upravičencem omogočili večjo varnost pri delu v gozdu, saj so bile nesreče pri delu v gozdu eden večjih problemov v slovenskem gozdarstvu.

Ukrep 123: Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom

V okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 so se razpoložljiva sredstva za ukrep povečala za 7.976.808 € in obsegajo 103.762.001 €. V obliki izplačil pa je bilo do konca leta 2013 porabljenih 64,2 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 15: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 123 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	849	485	94.352.246	52.537.159
V letu 2013	237	111	16.215.218	14.109.094
Kumulativno 31. 12. 2013	1.086	596	110.567.465	66.646.253

Vir: MKO in ARSKTRP

Za obveznosti iz preteklega programskega obdobja (EPD) je bilo v okviru ukrepa 123 izplačanih 795.110 € oziroma 1,2 % vseh izplačanih sredstev, ki so v okviru skupnega zneska v preglednici 15 že upoštevani. Število prejetih in izdanih pozitivnih odločb ter višina odobrenih sredstev v tej preglednici se nanaša zgolj na izvajanje ukrepa v okviru PRP 2007 - 2013. V nadaljnjih analizah ukrepa 123 so upoštevane samo vloge prispele na javne razpise v tem programskem obdobju.

Do konca leta 2013 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih 14 javnih razpisov, od tega trije v letu 2013. Pet javnih razpisov je bilo deljenih na dve področji podpor. Na razpise je skupaj prispelo 1.086 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 596. Razliko med prejetimi in odobrenimi vlogami predstavljajo nepopolne ali neustrezne vloge (59 %), tretjina vlog je bila zavrnjenih zaradi porabe sredstev, nekaj vlagateljev pa je odstopilo od vložene vloge (6 %).

Skupni znesek odobrenih sredstev znaša 110.567.465 €, kar predstavlja 106,6 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep, v povprečju pa je bilo odobrenih 185.516 € na vlogo. Celotna vrednost podprtih naložb znaša 346.077.289 € oziroma 580.667 € na naložbo.

Glede na dejavnost, ki je predmet naložbe, smo vlagatelje razvrstili v štiri skupine, in sicer na vlagatelje, ki so vložili vloge s področja prve stopnje predelave lesa (150 odobrenih vlog), na vlagatelje, ki so vložili vloge s področja trženja in predelave kmetijskih ter živilskih proizvodov na kmetijah (162 odobrenih vlog), na vlagatelje, ki so vložili vloge s področja trženja in predelave kmetijskih ter živilskih proizvodov kot pravne osebe (270 odobrenih vlog) ter na

skupino mešano, kjer je vir vhodne surovine lastna proizvodnja in odkup (14 odobrenih vlog). Za naložbe v predelavo lesa je bilo tako namenjenih 17,6 % vseh odobrenih sredstev, za področje trženja in predelave kmetijskih ter živilskih proizvodov na kmetijah 16,0 % vseh odobrenih sredstev, za področje trženja in predelave kmetijskih ter živilskih proizvodov pri pravnih osebah (v nadaljevanju: živilsko predelovalna industrija) 64,3 % vseh odobrenih sredstev ter za področje mešane dejavnosti 2,1 % vseh odobrenih sredstev. V okviru živilsko predelovalne industrije je bilo največ odobrenih vlog iz sektorja pijače (70), sledita pa sektor meso in užitni klavnični proizvodi (58) in sektor mleko in mlečni izdelki (30). Največ sredstev pa je bilo odobreno sektorju meso in užitni klavnični proizvodi (15,6 %), sledita pa sektor pijače (13,3 %) in proizvodi iz vrtnin (10,4 %).

Pri večini naložb gre za rekonstrukcije, dozidave in preureditve proizvodnje ter za nakup že dobro poznane in široko uporabljane strojne opreme. Od 596 podprtih naložb do konca leta 2013 je bilo 417 naložb, ki so bile namenjene vpeljavi novih proizvodov in/ali tehnologij.

Do 31. 12. 2013 je bilo 54 naložb, pri katerih so vlagatelji uveljavljali 5 % višji delež sofinanciranja za naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov, kjer se naložba nanaša na proizvodnjo, ki vključuje tudi proizvode, ki imajo certifikat ekološke pridelave.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 se je s šesto spremembo spremenila in predstavlja 558 podprtih podjetij s skupnim obsegom naložb v višini 320,9 milijona €. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 596 vlog 457 vlagateljem (podjetjem in fizičnim osebam), kar predstavlja 82 % vrednosti zastavljenega cilja (73 % v letu 2012). Razlog za nastalo situacijo je v tem, da vlagatelji ne uspejo prestrukturirati svojih podjetij v okviru ene naložbe. Potrebujemo večkratna vlaganja, kar se odraža v manjšem številu podprtih podjetij od načrtovane vrednosti. Celotna vrednost podprtih naložb obsega 346.077.289 € sredstev, kar predstavlja 108 % raven zastavljenega cilja (106 % v letu 2012). Ciljna vrednost za število gospodarstev/podjetij, ki bi z naložbo uvedli nove proizvode in/ali nove tehnologije, je 100. Do konca leta 2013 je bilo podprtih 219 gospodarstev/podjetij, kar predstavlja 219 % raven doseganja cilja.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika se je s šesto spremembo programa spremenila in je 136 podprtih mikro podjetij oziroma kmetijskih gospodarstev z naložbami v prvo stopnjo predelave lesa. Do konca leta 2013 je bilo v okviru ukrepa podprtih 87 mikro podjetij oziroma kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 64 % ciljne vrednosti. Na podprtih gospodarstvih/podjetjih naj bi se BDV povečala za 10.000.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na PDM na podprtih gospodarstvih/podjetjih za 1.500 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2013. Podatki za leto 2013 kažejo, da se je BDV povečala za 16.426.613 € oz. se je BDV/PDM povečala za 2.971 €.

Ukrep 125: Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva

Za ta ukrep se višina sredstev po šesti spremembi PRP 2007 - 2013 ni spreminjala, na razpolago je 29.000.000 € sredstev, od tega jih je 15.700.000 € namenjeno komasacijam in agromelioracijam ter 13.300.000 € namakalnim sistemom.

Preglednica 16: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 125 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	57	30	9.971.375	5.324.501
V letu 2013	24	44	15.718.882	4.196.898
Kumulativno 31. 12. 2013	81	74	25.690.257	9.521.399

Vir: MKO in ARSKTRP

Za namen komasacij in agromelioracij so vlagatelji poslali 70 vlog, od katerih je bilo 65 odobrenih. Znesek odobrenih sredstev znaša 90 % razpoložljivih sredstev za ta namen oziroma aktivnost. Povprečna vrednost odobrenih projektov znaša 217.661 € na vlogo. Skupno je bilo v komasacije vključenih 10.014 ha zemljišč, ki so bila pred postopkom komasacije razdeljena na 32.578 parcel. Po postopku komasacije se je število parcel v tem območju zmanjšalo na 17.449.

V dosedanjem izvajanju ukrepa je na javne razpise za namen namakanja prispelo 11 vlog, do konca leta 2013 jih je bilo odobrenih devet v višini 11.542.269 € sredstev. Tri vloge so bile odobrene v Podravski, po dve pa v Pomurski, Savinjski in Spodnjeposavski regiji. V letu 2013 se je nadaljevalo izplačevanje sredstev za že končane projekte.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 je 54 podprtih aktivnosti s skupnim obsegom naložb v višini 29 milijonov €. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 74 vlog, kar predstavlja 137 % raven doseganja cilja (56 % v letu 2012). Skupni obseg odobrenih projektov je znašal 33.185.902 € sredstev, kar predstavlja 114 % raven doseganja cilja (43 % v letu 2012). Na podprtih gospodarstvih naj bi se BDV povečala za 2.500.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2013. Podatki za leto 2013 na ravni že zaključenih projektov kažejo, da se je BDV povečala za 71.868 €.

Če gledamo ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov pri aktivnosti za izboljšanje posestne strukture, je načrtovana ciljna vrednost 30 podprtih operacij, v katerih naj bi se povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja povečala za 100 %, oziroma naj bi se število parcel znotraj komasacijskega območja prepolovilo. Skupni obseg podprtih operacij naj bi obsegal 6.500 ha, ciljna vrednost podprtih projektov pa naj bi znašala 13,6 milijona €. Do konca leta 2013 je bilo podprtih 37 operacij (123 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 11.103.677 € (82 % ciljne vrednosti) in v obsegu 7.810 ha (120 % ciljne vrednosti). Povprečna velikost parcel znotraj komasacijskega območja se je povečala od 31 arov na 58 arov, kar predstavlja 87 % rast, število parcel znotraj komasacijskih območij pa se je zmanjšalo za 47 %. Za aktivnost izboljšanja lastnosti tal (agromelioracije) je načrtovana ciljna vrednost 15 podprtih operacij. Skupni obseg podprtih operacij naj bi obsegal 1.000 ha, ciljna vrednost podprtih projektov pa naj bi znašala 2,1 milijona €. Do konca leta 2013 so bile podprte štiri operacije (27 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 1.019.751 € (49 % ciljne vrednosti) in v obsegu 1.079 ha (108 % ciljne vrednosti). Za aktivnosti namakanje in hidromelioracije so ciljne vrednosti dodatnih nacionalnih kazalnikov 9 podprtih operacij s skupno vrednostjo projektov v višini 13,3 milijona € ter s 2.000 ha namakalnih površin, ki bi bile opremljene tudi z vodomerni. Do konca leta 2013 so bile podprte štiri operacije (44 % ciljne vrednosti) v skupni vrednosti 4.495.159 € (34 % ciljne vrednosti) in v obsegu 922 ha (46 % ciljne vrednosti). Vseh 922 ha je bilo tudi opremljenih z vodomerni (46 % ciljne vrednosti).

Ukrep 131: Podpora izvajanju EU standardov na kmetijskih gospodarstvih

Gre za ukrep iz preteklega programskega obdobja PRP 2004-2006, kjer se izplačila obveznosti izvajajo še v tem programskem obdobju. V letu 2013 izplačevanje sredstev iz EKSRP ni potekalo. Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 je 24.000 upravičencev do finančne podpore. V obdobju od 2007 do 2013 je bilo za ta ukrep skupno 24.437 upravičencem izplačano 41.814.413 € sredstev.

Ukrep 132: Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane

V okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 so se razpoložljiva sredstva zmanjšala za 500.000 € in obsegajo 869.003 € sredstev. Do sedaj sta bila objavljena dva javna razpisa, na katera je prispelo 944 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 667. Razliko med prejetimi in odobrenimi vlogami predstavljajo nepopolne ali neustrezne vloge (63 %), prav tako pa se v to razliko prištevajo tudi vloge, ki so na javni razpis prispele v decembru 2013 in so v postopku pregleda.

Preglednica 17: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 132 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	503	440	203.361	199.136
V letu 2013	441	227	103.924	104.339
Kumulativno 31. 12. 2013	944	667	307.285	303.475

Vir: MKO in ARSKTRP

Povprečen znesek odobrenih sredstev na vlogo znaša 461 €. Največ vlog je bilo odobrenih za kmetijska gospodarstva, ki so vključena v shemo z ekološko pridelavo in/ali predelavo (50 % odobrenih vlog) in v shemo z zaščiteno označbo porekla oziroma geografskim poreklom (37 % odobrenih vlog). Geografsko gledano, 41 % vseh odobrenih vlog prihaja iz Obalno-kraške regije, zanje pa je bilo odobrenih 37 % sredstev.

Če gledamo vrsto proizvoda, s katerim so kmetijska gospodarstva vključena v sheme kakovosti, je največ podprtih kmetijskih gospodarstev s proizvodnjo olj in maščob (39 %), sledijo sveže meso in drobovina (12 %) ter sadje (9 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 je 150 podprtih kmetijskih gospodarstev, vključenih v sheme kakovosti. Do konca leta 2013 je bilo podprtih 325 kmetijskih gospodarstev, ki so vključena v sheme kakovosti, ta pa so prejela 667 pozitivnih odločb. Ciljna vrednost je tako dosežena 217 %. Ciljna vrednost za vrednost kmetijske proizvodnje, vključene v sheme kakovosti, je 1 mio €. Podatki za leto 2013 kažejo, da se je vrednost kmetijske proizvodnje povečala za 3,5 mio €.

Ukrep 133: Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnosti informiranja in pospeševanja prodaje

V okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 so se razpoložljiva sredstva na ukrepu zmanjšala za 723.059 € in obsegajo 12.096.209 € sredstev. Do konca leta 2013 je bilo dodeljenih 12.103.259 € oziroma 100,1 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 18: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 133 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	79	50	8.295.081	4.548.412
V letu 2013	29	22	3.808.178	1.075.805
Kumulativno 31. 12. 2013	108	72	12.103.259	5.624.217

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2013 je bilo objavljenih pet javnih razpisov. Skupno je bilo odobrenih 72 projektov, ki jih je vložilo 42 skupin proizvajalcev. Glede na shemo kakovosti, v katero so vključene skupine proizvajalcev, je bilo največ odobrenih vlog s področja vin z označbo porekla, za te vloge pa je bilo namenjenih tudi največ odobrenih sredstev (31 %). Sledijo integrirana pridelava (23 %), zaščitena geografska označba (13 %) ter ekološka shema (12,5 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 se je s šesto spremembo spremenila in predstavlja 65 podprtih projektov. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 72 projektov, kar predstavlja 111 % ciljne vrednosti (100 % v letu 2012). Ciljna vrednost za letno tržno proizvodnjo v okviru priznane oznake kakovosti, je 30 mio €. Podatki za leto 2013 kažejo, da je bil prihodek od prodaje kmetijskih proizvodov pri podprtih skupinah proizvajalcev, ki so vključene v aktivnosti informiranja in pospeševanja prodaje, 35,4 mio €.

Ukrep 142: Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev

V okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 so se razpoložljiva sredstva zmanjšala za 301.181 € in obsegajo 870.356 € sredstev. Do konca leta 2013 je bilo dodeljenih 762.130 € oziroma 88 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 19: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 142 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	25	21	716.763	451.870
V letu 2013	6	3	45.367	144.062
Kumulativno 31. 12. 2013	31	24	762.130	595.932

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2013 je bilo objavljenih šest javnih razpisov. V letu 2013 je na ta ukrep prispelo šest vlog. V dosedanjem izvajanju ukrepa je največ odobrenih vlog (13) prispelo iz Osrednjeslovenske regije, pet iz Obalno kraške, tri iz Savinjske, dve iz Zasavske ter ena iz Gorenjske statistične regije. Odobrenih je bilo 24 vlog za 10 skupin proizvajalcev. Povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo je bila 31.755 €. 14 odobrenih vlog se nanaša na skupine proizvajalcev s področja ekološke pridelave in predelave, šest na skupine proizvajalcev zaščitene oznake porekla oziroma geografskega porekla ter štiri na skupine proizvajalcev z zaščiteno geografsko označbo. Glede na kategorijo proizvoda so devet odobrenih vlog prejele skupine proizvajalcev s področja izdelkov iz mesa, šest z mešanimi kategorijami, štiri za olja, tri za mleko ter dve za sadje.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007 - 2013 je 10 podprtih skupin proizvajalcev s skupnim obsegom bruto prihodka v višini 9 milijona €. Do konca leta 2013 je bilo podprtih 10 skupin proizvajalcev, kar predstavlja 100 % raven doseganja cilja. Skupni obseg bruto prihodka podprtih skupin proizvajalcev znaša 12,53 milijona €, kar predstavlja 139 % zastavljenega cilja. Ciljna vrednost za število kmetijskih gospodarstev, ki vstopajo na trg, je 130. Podatki za leto 2013 kažejo, da je bilo z izvajanjem ukrepa podprtih 154 tržno usmerjenih kmetijskih gospodarstev v skupinah proizvajalcev, kar predstavlja 118 % raven doseganja cilja.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika je 120 kmetijskih gospodarstev, vključenih v podprte skupine proizvajalcev ekoloških in zaščitениh kmetijskih proizvodov. Do konca leta 2013 je bilo podprtih 177 kmetijskih gospodarstev. Ciljna vrednost je tako dosežena, kar znaša 148 % zastavljenega cilja.

2.3.2 Ukrepi 2. osi

V okviru ukrepov 2. osi se izvajajo aktivnosti, ki pripomorejo k obdelanemu podežlju in s prilagoditvijo tehnologij prispevajo k zmanjšanju negativnega vpliva kmetijstva na vode, zrak in biotsko raznovrstnost, kar predstavlja enega pomembnejših ciljev PRP 2007 - 2013. Za Slovenijo je značilna visoka stopnja ohranjenosti biotske raznovrstnosti, pestrosti in obsega habitatov ter krajinskih posebnosti, ki jih želimo ohraniti tudi v bodoče. To je v največji meri mogoče doseči prav z uporabo okolju prijaznih kmetijskih praks in ohranjanjem kmetijske dejavnosti na območjih, kjer obstaja nevarnost opuščanja in zaraščanja kmetijskih površin. Kot prioriteto se šteje ohranjanje kmetijskih zemljišč v rabi, posebno na območjih, ki so za intenzivno kmetovanje neprimerna, in kjer je potrebno s pomočjo izravnalnih plačil kmetom zagotavljati ustrezno izravnavo dodatnih stroškov pridelave in izgube dohodka ter preprečevati marginalizacijo teh območij. Druga prioriteta usmeritev te osi pa je nadaljevanje usmerjanja kmetovalcev v sonaravne načine kmetovanja, ki so naravi prijazni in dolgoročno ugodno vplivajo na okoljske danosti, in jih je Slovenija pričela izvajati že v predpristopnem obdobju.

Ukrepi 2. osi prispevajo k varovanju in izboljšanju stanja okolja (tal, vode in zraka), ohranjanju biotske raznovrstnosti in kulturne krajine ter s tem neposredno prispevajo tudi k doseganju ciljev na območjih Natura 2000 in območjih visoke naravne vrednosti, ki so za ohranjanje biotske raznovrstnosti posebnega pomena.

Sredstva v okviru teh ukrepov se namenjajo za financiranje:

- izravnalnih plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost,
- kmetijsko okoljskih ukrepov (ukrepi SKOP) iz PRP 2004 - 2006 do leta 2010,
- kmetijsko okoljskih plačil s 28 kmetijsko okoljskimi podukrepi (podukrepi KOP) in
- pozitivno rešenih pritožb za te namene.

Ukrep 211: Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih

Za ukrep 211 so se sredstva v okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 znižala in je sedaj na voljo 236.644.167 € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila vložilo zahtevek 37.781 kmetijskih gospodarstev in sicer za 269.501 ha kmetijskih zemljišč, kar predstavlja v povprečju 7,1 ha na zahtevek. Odobrene in izplačane zahteve je dobilo skupno 37.094 kmetijskih gospodarstev, ti so bili vloženi za skupno 266.301 ha zemljišč. »Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bila za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu. Do konca leta 2013 je bilo na ukrepu izplačanih 236.060.213 € sredstev, kar predstavlja 99,8 % razpoložljivih sredstev za ukrep.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana letna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007 - 2013 je 33.000 podprtih kmetijskih gospodarstev v skupnem obsegu 226.000 ha podprtih kmetijskih zemljišč. V dosedanjem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahteve 37.094 kmetijskih gospodarstev (112 % ciljne vrednosti) v skupnem fizičnem obsegu 266.301 ha (118 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč.

Ukrep 212: Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorsko hribovska območja

Za ukrep 212 so se sredstva v okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 zvišala in je sedaj na voljo 65.683.803 € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je v okviru vlaganja zbirnih vlog za

neposredna plačila vložilo zahtevke 14.959 kmetijskih gospodarstev in sicer za 104.964 ha kmetijskih zemljišč, kar predstavlja v povprečju 7,0 ha na zahtevek. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo skupno 14.544 kmetijskih gospodarstev, ti so bili vloženi za skupno 104.156 ha zemljišč. »Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bilo za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu. Do konca leta 2013 je bilo na ukrepu izplačano 67.425.695 € sredstev, kar predstavlja 103 % razpoložljivih sredstev za ukrep.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana letna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007 - 2013 je 11.000 podprtih kmetijskih gospodarstev v skupnem obsegu 74.000 ha podprtih kmetijskih zemljišč. V dosedanjem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahtevke skupno 14.544 kmetijskih gospodarstev (132 % ciljne vrednosti) v skupnem obsegu 104.156 ha (141 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika obseg površin znotraj območij Natura 2000, na kateri se izvaja ukrep OMD, je 84.000 ha. Do konca leta 2013 je bilo takih površin 90.391 ha oz. 108 % predvidenega cilja.

Ukrep 214: Kmetijska okoljska plačila

V okviru ukrepa 214 Kmetijsko okoljska plačila sta se od začetka izvajanja PRP 2007 - 2013 izvajali dve shemi kmetijsko okoljskih plačil:

- ukrepi SKOP iz PRP 2004 - 2006
- podukrepi KOP iz PRP 2007 - 2013.

Obveznosti za ukrepe SKOP iz programskega obdobja 2004-2006 so se zaključile z letom 2010 in se niso podaljševale. Za upravičence, ki so v podukrepe KOP iz PRP 2007 - 2013 vstopili v letu 2007, so se petletne obveznosti zaključile z letom 2011. Upravičenci, ki so leta 2012 podaljšali obveznost izvajanja podukrepov KOP za dve leti, in tisti, ki jim je ta obveznost potekla z letom 2013, bodo lahko v sklopu vlaganj zahtevkov za leto 2014 svojo celotno obveznost podaljšali še za eno leto. V letu 2014 bo mogoče na novo vstopiti v 10 možnih podukrepov KOP.

Za ukrep 214 so se sredstva v okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 znižala za 7 milijonov € in je sedaj na voljo 272.112.973 € sredstev. V dosedanjem izvajanju ukrepa je v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila vložilo zahtevke 27.574 kmetijskih gospodarstev, in sicer za 417.763 ha kmetijskih zemljišč. Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo 27.422 kmetijskih gospodarstev za 408.066 ha zemljišč. Ker so kmetijska gospodarstva na istem zemljišču izvajala več (pod)ukrepov (S)KOP, je bilo dejansko podprtih 271.453 ha (fizičnih) zemljišč. Kmetijska gospodarstva z odobrenimi in izplačanimi zahtevki so izvajala skupaj 60.438 obveznosti (ukrepov SKOP in podukrepov KOP), kar pomeni, da je vsako kmetijsko gospodarstvo izvajalo v povprečju 2,2 (pod)ukrepa. Do konca leta 2013 je bilo na ukrepu 214 izplačanih 235.509.348 € sredstev, kar predstavlja 87 % razpoložljivih sredstev za ukrep (71 % v letu 2012). V (pod)ukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 1.597 kmetijskih gospodarstev z 20.505 živalmi oziroma 7.593 GVŽ.

Če razdelimo izvajanje ukrepa 214 na obe shemi, SKOP in KOP, podatki kažejo, da je bilo za shemo SKOP kumulativno v celotnem obdobju PRP 2007 - 2013 sklenjenih 14.991 pogodb z vključenimi 75.738 ha kmetijskih površin. Kumulativno pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost vsaj v en ukrep. Ker je bilo kmetijsko

gospodarstvo lahko vključeno v več ukrepov, je dejansko število vključenih kmetijskih gospodarstev 7.414 z vključenimi 45.863 ha fizičnih površin. V ukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali je bilo vključenih 351 kmetijskih gospodarstev s 1.762 živalmi oziroma 1.110 GVŽ. V povprečju so vključena kmetijska gospodarstva izvajala dva ukrepa SKOP. Pri kumulativnih podatkih za ukrepe SKOP je potrebno upoštevati, da v okviru vlaganja zbirnih vlog za neposredna plačila v letu 2013 zahtevkov za ukrepe SKOP ni bilo več, potekala so samo še izplačila upravičencem iz naslova pozitivno rešenih pritožb za SKOP ter vračila s strani upravičencev.

Preglednica 20: Pregled vključenih kmetijskih gospodarstev, vključenih površin ter izplačanih sredstev po ukrepih SKOP kumulativno od začetka PRP 2007 - 2013 do 31. 12. 2013

UKREPI SKOP	Število sklenjenih pogodb	Vključene površine, ha	Znesek izplačanih sredstev, €
Ekološko kmetovanje	276	3.767	1.043.619,53
Zmanjševanje erozije sadjarstvu in vinogradništvu	206	161	47.717,50
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.040	5.474	534.612,64
Košnja grbinastih travnikov	2	2	282,21
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	116	288	58.120,21
Integrirano poljedelstvo	115	1.172	330.050,18
Integrirano sadjarstvo	175	372	175.134,17
Integrirano vinogradništvo	235	441	240.808,43
Integrirano vrtnarstvo	68	199	85.375,88
Ohranjanje kolobarja	198	1.135	212.864,26
Ohranjanje obdelane in poseljene krajine na zavarovanih območjih	2.500	16.385	259.063,01
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	351		150.706,49
Planinska paša brez pastirja	13	305	20.031,17
Planinska paša s pastirjem	54	2.105	169.915,46
Sonaravna reja domačih živali	4.692	32.056	3.245.481,25
Košnja strmih travnikov z nagibom 35-50 %	2.379	5.385	1.085.522,54
Košnja strmih travnikov z nagibom nad 50 %	1.160	1.833	554.515,54
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	338	404	57.687,64
Travniški sadovnjaki	259	240	52.361,80
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	94	264	91.807,10
Ozelenitev njivskih površin	490	2.427	634.711,36
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	230	1.321	42.610,47
Skupna vsota	14.991	75.738	9.092.998,84

Vir: MKO in ARSKTRP

Za shemo KOP je bilo kumulativno v dosedanjem obdobju izvajanja PRP 2007 - 2013 sklenjenih 45.447 pogodb z vključenimi 332.328 ha kmetijskih površin. V letu 2013 so bile prvič izplačane tudi podpore iz naslova dveh novih podukrepov, in sicer za Neprezimni posevki ter Preusmeritev v ekološko kmetovanje. Ker je bilo kmetijsko gospodarstvo lahko vključeno v več podukrepov, dejansko število znaša 20.008 vključenih kmetijskih gospodarstev z vključenimi 225.589 ha fizičnih površin. V podukrep za rejo avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih

živali je bilo vključenih 1.246 kmetijskih gospodarstev s 18.743 živalmi oziroma 6.483 GVŽ. V primeru sheme KOP so vključena kmetijska gospodarstva v povprečju izvajala 2,3 podukrepa.

Preglednica 21: Pregled števila podprtih kmetijskih gospodarstev, podprtih površin ter izplačanih sredstev po podukrepih KOP kumulativno od začetka PRP 2007 - 2013 do 31.12. 2013

PODUKREPI KOP	Število sklenjenih pogodb	Vključene površine, ha	Znesek izplačanih sredstev, €
Ekološko kmetovanje	2.282	31.226	36.608.184,90
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov	20	508	196.661,29
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.573	10.345	2.020.943,74
Košnja grbinastih travnikov	31	30	17.779,24
Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov	235	800	292.858,98
Integrirano poljedelstvo	1.821	48.569	42.611.988,04
Integrirano sadjarstvo	851	3.672	5.602.432,51
Integrirano vinogradništvo	2.313	9.554	16.396.710,45
Integrirano vrtnarstvo	321	1.128	846.701,12
Ohranjanje kolobarja	2.202	20.846	9.402.047,54
Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev	114	330	108.055,84
Neprezimni posevki	213	1.248	69.056,88
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali	1.246		2.855.934,19
Preusmeritev v ekološko kmetovanje	897	4.904	2.172.054,94
Planinska paša brez pastirja	16	532	151.575,46
Planinska paša s pastirjem	112	5.000	1.642.592,29
Sonaravna reja domačih živali	9.775	82.271	34.734.197,53
Košnja strmih travnikov z nagibom 35-50 %	6.379	16.421	6.649.922,42
Košnja strmih travnikov z nagibom nad 50 %	5.083	6.759	4.006.582,21
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	2.160	6.497	2.554.998,05
Ohranjanje steljnikov	27	52	31.890,44
Strmi vinogradi z nagibom 30-40 %	705	1.494	1.155.127,38
Strmi vinogradi z nagibom nad 40 %	286	399	732.598,80
Travniški sadovnjaki	837	774	321.288,44
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov na območjih Natura 2000	43	400	139.187,63
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	269	866	160.950,54
Ozelenitev njivskih površin	4.995	68.697	53.793.080,32
Reja domačih živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	641	9.007	1.140.947,60
Skupna vsota	45.447	332.328	226.416.348,76

Vir: MKO in ARSKTRP

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana vrednost izvajanja podukrepov KOP v programskem obdobju 2007 - 2013 je 23.000 vključenih kmetijskih gospodarstev s skupno vključenimi 363.000 ha zemljišč oziroma 200.000 ha tistih zemljišč, na katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski podukrep. Do konca leta 2013 je bilo vključenih 20.008 kmetijskih gospodarstev (87 % ciljne vrednosti), in sicer za 332.328 ha zemljišč (92 % ciljne vrednosti), oziroma 225.589 ha (113 % ciljne vrednosti) tistih zemljišč, na

katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski podukrep. Skupno naj bi bilo sklenjenih 50.000 pogodb. Do konca leta 2013 je bilo sklenjenih 45.447 pogodb, kar predstavlja 91 % ciljne vrednosti.

Za izvajanje podukrepov, povezanih z ohranjanjem genetskih virov, je ciljna vrednost sklenjenih 3.300 pogodb, do konca leta 2013 pa je bilo sklenjenih 3.406 pogodb, kar predstavlja 103 % ciljne vrednosti. V skladu z zastavljenimi cilji dodatnih nacionalnih kazalnikov naj bi bilo v podukrep ekološko kmetovanje vključenih 2.500 kmetijskih gospodarstev in 7,5 % površin KZU. Do konca leta 2013 je bilo v shemo KOP vključenih 3.179 ekoloških kmetijskih gospodarstev (skupaj z upoštevanjem novega podukrepa: Preusmeritev v ekološko kmetovanje) in 7,5 % površin KZU, kar predstavlja 127 % ciljne vrednosti glede števila kmetijskih gospodarstev in 100 % raven glede deleža. Ciljna vrednost kazalnika obseg površin znotraj območij Natura 2000, na katerih se izvajajo kmetijsko okoljski podukrepi je 62.000 ha. Do konca leta 2013 je bilo takih površin 59.081 ha oz. 95 % predvidenega cilja.

Glede obsega območij uspešnega upravljanja zemljišč, ki prispevajo k posameznim kategorijam teh območij, je bilo na začetku programskega obdobja ocenjeno, da naj bi bilo podprtih 376.600 ha površin, ki prispevajo k ohranjanju biotski raznovrstnosti, 132.200 ha k izboljšanju stanja kakovosti vode, 65.000 ha k blaženju podnebnim spremembam, 96.000 ha k izboljšanju kakovosti tal ter 304.000 ha k preprečevanju marginalizacije in zaraščanja zemljišč. Obseg dejansko podprtih površin je podan v preglednici 7.

2.3.3 Ukrepi 3. osi

Cilj ukrepov in aktivnosti te osi je s podporami spodbuditi zaposlovanje in ustvarjanje novih delovnih mest v nekmetskih in s kmetijstvom povezanih dejavnostih na podeželju. S podporami v urejanje podeželskih naselij in njihove kulturne dediščine pa izboljšati življenjske pogoje ter tako prispevati k privlačnosti podeželskega okolja kot prostora za bivanje in potenciala za razvoj drugih dejavnosti.

V okviru 3. osi sta bila v letu 2013 objavljena dva javna razpisa, in sicer iz naslova ukrepov 311-Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti in 322-Obnova in razvoj vasi. Skupna značilnost javnih razpisov v okviru 3. osi je ta, da se je pokazal zelo velik interes vlagateljev za tovrstne razpise, zlasti je to opazno pri zadnjih objavljenih razpisih, ko je višina zaprosenih sredstev večkratno preseгла višino razpisanih sredstev. Posledično pa je bilo zavrženih veliko vlog.

V okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 je prišlo do prerazporeditve sredstev in spremembe nekaterih ciljnih kazalnikov pri vseh ukrepih te osi, razen pri ukrepu 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo.

Ukrep 311: Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti

Za ukrep 311 so se sredstva v okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 zmanjšala za 843.114 € in obsegajo 30.707.886 € sredstev. Do konca leta 2013 je bilo dodeljenih 31.287.174 € sredstev, kar pomeni 101,9 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 22: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 311 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	534	253	25.079.403	16.115.192
V letu 2013	178	61	6.207.771	2.075.642
Kumulativno 31. 12. 2013	712	314	31.287.174	18.190.834

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2013 je bilo objavljenih sedem razpisov, na katere je prispelo 712 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 314. V povprečju je bilo odobrenih 99.641 € sredstev na vlogo. Skupna vrednost odobrenih naložb znaša 72.412.614 €, kar povprečno pomeni 230.613 € na projekt.

Glede na vrsto naložbe je bilo največ odobrenih sredstev za naložbe v turizem in gostinsko dejavnost na kmetijah (60 %) ter v rabo obnovljivih virov energije (26 %). Glede na status vlagatelja prevladujejo kmetije z registrirano dopolnilno dejavnostjo (65 % odobrenih vlog in 67 % odobrenih sredstev).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 se je s šesto spremembo spremenila in predstavlja 330 upravičencev s skupnim obsegom naložb v višini 51,7 milijonov €. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 314 vlog 301 upravičencu, kar predstavlja 91 % raven doseganja cilja (68 % v letu 2012). Skupna vrednost odobrenih naložb je obsegala 72.412.614 € sredstev, kar predstavlja 140 % raven doseganja cilja (117 % v letu 2012). Razlika med ciljnim vrednostmi števila upravičencev in celotno vrednostjo naložb ter obema do sedaj

doseženima kazalnikoma kaže, da je bilo ob načrtovanju programa predvidenih več upravičencev z manjšimi naložbami, dejansko pa je manj upravičencev izvedlo večje naložbe.

Ciljna vrednost za število ustvarjenih delovnih mest se je z zadnjo spremembo programa spremenila-pričakuje se, da bo preko podprtih naložb na novo ustvarjenih 300 delovnih mest. Podatki iz prejetih poročil upravičencev za leto 2013 kažejo, da je bilo v okviru podprtih naložb iz naslova tega ukrepa skupaj ustvarjenih 76 novih delovnih mest. Preko podprtih dejavnosti naj bi se BDV povečala za 1.500.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na zaposlenega pri podprtih dejavnostih za 2.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2013. Podatki za leto 2013 kažejo, da se je BDV povečala za 1.935.203 € oz. se je BDV/zaposlenega povečala za 1.528 €. Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je po zadnji spremembi programa 170 podprtih projektov za turistične namene, do konca leta 2013 pa je bilo podprtih 98 projektov v turizmu, kar predstavlja 58 % ciljne vrednosti (45 % v letu 2012). Ukrep naj bi preko naložb v turizmu na kmetijah posredno prispeval tudi k povečanju števila turistov, in sicer za 20 % (indeks 120). Na podlagi podatkov do konca leta 2013 je bilo pri podprtih naložbah v turizmu izračunan indeks 189, kar pomeni, da je predviden indeks že presežen.

Ukrep 312: Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij

Za ukrep 312 so se sredstva v okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 zmanjšala za 2.050.281 € in obsegajo 53.469.855 € sredstev. Do konca leta 2013 je bilo dodeljenih 53.617.319 € sredstev, kar pomeni 100,3 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 23: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 312 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	955	414	44.617.319	33.478.018
V letu 2013	277	70	9.000.000	3.792.428
Kumulativno 31. 12. 2013	1.232	484	53.617.319	37.270.446

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2013 je bilo objavljenih šest razpisov, vsi so bili tudi že zaključeni. Do konca leta 2013 je na javne razpise prispelo 1.232 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 484. V povprečju je bilo odobrenih 110.780 € sredstev na vlogo. V primerjavi z letom 2012 pomeni, da se je ta vrednost povečala za dobrih 3.000 €. Skupna vrednost odobrenih naložb znaša 123.036.585 €, kar v povprečju pomeni 254.208 € na projekt.

Glede na področje naložbe je bilo največ odobrenih sredstev namenjenih vlagateljem, ki se ukvarjajo z gostinstvom in turizmom (23 %), proizvodnjo kovinskih izdelkov (22 %), proizvodnjo pohištva (14 %) ter obdelavo in predelavo lesa (9 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 se je s šesto spremembo spremenila in predstavlja 600 podprtih mikro podjetij. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 484 vlog za 455 podprtih podjetij, kar predstavlja 76 % raven doseganja cilja (45 % v letu 2012). Ciljna vrednost podprtih mikro podjetij ni dosežena, saj je bila postavljena od predpostavki, da bodo na javne razpise kandidirali vlagatelji z manjšimi projekti in bomo povprečno na vlogo odobrili dobrih 60.000 €, kar pomeni, da bomo podpirali projekte manjših vrednosti.

Ciljna vrednost za število ustvarjenih delovnih mest se je z zadnjo spremembo programa spremenila-pričakuje se, da bo preko podprtih naložb na novo ustvarjenih 820 delovnih mest. Podatki iz prejetih poročil upravičencev za leto 2013 kažejo, da je bilo v okviru podprtih naložb iz naslova tega ukrepa skupaj ustvarjenih 487 novih delovnih mest. Preko podprtih dejavnosti naj bi se BDV povečala za 8.000.000 €. Dodatni nacionalni kazalnik predvideva povečanje BDV na zaposlenega pri podprtih dejavnostih za 2.000 €. Izračun temelji na primerjavi podatkov iz vlog in podatki iz poročil prejemnikov sredstev za leto 2013. Podatki za leto 2013 kažejo, da se je BDV povečala za 13.482.634 € oz. se je BDV/zaposlenega povečala za 1.643 €. Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je 150 podprtih projektov za turistične namene, do konca leta 2013 pa je bilo podprtih 56 turističnih projektov, kar predstavlja 37 % ciljne vrednosti. Celotni obseg naložb na tem ukrepu naj bi obsegal 90,5 milijonov €. Podatki do konca leta 2013 kažejo, da skupna vrednost podprtih investicij obsega 87.833.627 €, kar predstavlja 97 % raven doseganja cilja.

Ukrep naj bi preko naložb v gostinske nastanitvene dejavnosti posredno prispeval tudi k povečanju števila turistov, in sicer za 20 % (indeks 120). Na podlagi podatkov do konca leta 2013 je bilo pri podprtih naložbah v gostinstvo in turizem izračunan indeks 158, kar pomeni, da je predviden indeks že presežen.

Ukrep 321: Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo

Ukrep je bil na podlagi pridobitve dodatnih sredstev iz naslova Evropskega načrta za oživitvev gospodarstva uveden s tretjo spremembo PRP 2007 - 2013 decembra leta 2009. Podpora je namenjena naložbam v gradnjo širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij v lokalnih skupnostih na območju belih lis.

Za ukrep 321 je v okviru PRP 2007 - 2013 na razpolago 4.268.889 € namenskih sredstev. V okviru tega ukrepa je bil objavljen en javni razpis, na katerega je prispelo šest vlog, od katerih so bile tri odobrene, dve zavrnjeni, v enem primeru pa je vlagatelj naknadno po izdaji odločbe odstopil. Za odobrene vloge je bilo dodeljenih 3.775.373 € sredstev, kar pomeni 88 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Preglednica 24: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 321 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	6	3	3.775.373	0
V letu 2013	0	0	0	2.096.285
Kumulativno 31. 12. 2013	6	3	3.775.373	2.096.285

Vir: MKO in ARSKTRP

Ukrep 321 ima strogo omejen tako naložbeni (širokopasovni internet) kot tudi regionalni (Pomurje) okvir. V letu 2013 so bili vsi trije projekti zaključeni, dva od njih tudi izplačana, za tretjega pa je izplačilo predvideno v letu 2014. Neporabljena sredstva tega ukrepa se bodo v okviru nadaljnje spremembe programa prerezporedila na izvajanje ukrepa 121 za namen podpor iz naslova Evropskega načrta za oživitvev gospodarstva.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 so štirje podprti projekti s skupnim obsegom naložb v višini 4,6 milijona €. Do konca leta 2013 so bili na tem ukrepu odobreni trije projekti s skupnim obsegom naložb v višini 3.958.390 € sredstev, kar

pomeni 75 % raven doseganja cilja za število projektov in 86 % za vrednost projektov. Preko podprtih dejavnosti v okviru tega ukrepa naj bi imelo 375.000 prebivalcev na podeželju koristi od izboljšanih storitev. Do konca leta 2013 sta bila podprta dva projekta v dveh občinah, ki sta imeli skupaj 6.870 prebivalcev. Pričakovana vrednost za število prebivalcev, ki imajo dostop do širokopasovnega internetnega priključka na podeželju, je 1.440.000. Podatki za leto 2013 kažejo, da je imelo 76 % gospodinjstev dostop do interneta oz. 1.564.704 prebivalcev Slovenije.

Ukrep 322: Obnova in razvoj vasi

V okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 so se razpoložljiva sredstva za ukrep povečala za 5.418.634 € na 38.677.634 €. Do konca leta 2013 je bilo dodeljenih 47.992.505 €, kar pomeni, da je višina dodeljenih sredstev za 24 % že presegla višino razpoložljivih sredstev.

Preglednica 25: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 322 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31.12.2012	569	200	34.406.797	17.069.360
V letu 2013	126	77	13.585.708	4.770.897
Kumulativno 31.12.2013	695	277	47.992.505	21.840.257

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2013 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih osem javnih razpisov, vsi so tudi že zaključeni. Od skupno 695 prejetih vlog jih je bilo odobrenih 277. Skupna vrednost odobrenih naložb znaša 93.918.702 € sredstev, kar v povprečju predstavlja 339.057 € na projekt. Povprečen znesek dodeljenih sredstev na vlogo znaša 173.258 €. Višina dodeljenih sredstev je za 24 % presegla višino razpoložljivih sredstev, katera pa se izenači pri izplačilih, saj se posledica gospodarske in finančne krize močno pozna v gradbeništvu, kjer vlagatelji na račun nižjih stroškov materialov in del vlagajo zahteve z bistveno nižjimi zneski od tistih, ki so bili upravičencem dodeljeni v odločbi o pravici do sredstev. Razlog je tudi v tem, da občine pridobijo odločbo o pravici do sredstev preden dejansko izberejo izvajalce preko postopka javnih naročil, dejanska cena izvedbe projekta je praviloma nižja od višine odobrenih sredstev.

Z vidika črpanja finančnih sredstev je bil v letih 2012 in 2013 narejen velik napredek, saj je bilo v teh dveh letih izplačanih slabih 2/3 vseh izplačanih sredstev iz naslova tega ukrepa. Razlog je ta, da so se zaključili večletni projekti, ki so bili podprti na javnih razpisih v preteklih letih. Razlogov za počasno črpanje sredstev v prvem obdobju izvajanja je bilo več, poleg tega, da lahko upravičenci z izvedbo naložbe začnejo šele po izdaji odločbe o pravici do sredstev, da je pred začetkom aktivnosti potrebno izpeljati postopek javnega naročanja, je bil eden izmed zelo pomembnih razlogov tudi ta, da gre za tip projektov, ko ne gre samo za nakup opreme in postavitev le-te v prostor in je projekt zaključen, ampak gre za gradbeno-obrtniška dela, ki so pogojena tako z vremenskimi razmerami kot tudi s pridobivanjem ustreznih dovoljenj. V letih 2014 in 2015 se bo nadaljevalo zaključevanje projektov, ki so bili odobreni v okviru zadnjih objavljenih javnih razpisov.

Ugotavljamo, da se je v zadnjih letih močno povečal interes vlagateljev za javne razpise iz naslova tega ukrepa, k čemur je prispevalo zlasti boljše poznavanje vsebin tega javnega razpisa, vlagatelji pa so uspeli pridobiti vsa ustrezna dovoljenja. Zaradi zaznanih večjih potreb po tovrstnih naložbah s strani občin so bila v okviru šeste spremembe PRP 2007 - 2013 na ta ukrep prerazporejena dodatna sredstva v višini 5,4 mio €.

Glede na predmet podpore je bilo največ vlog in največ sredstev odobrenih za obnovo in izgradnjo večnamenskih zgradb skupnega pomena za medgeneracijsko druženje, kulturno-umetniško, športno in drugo prostočasno dejavnost lokalnega prebivalstva na podeželju (skupno 123 projektov). Do konca leta 2013 je bil podprt le en projekt za namen preselitve kmetij iz vaških središč z namenom njihove celostne ureditve.

Preglednica 26: Pregled stanja vlog in sredstev po sklopih naložb pri ukrepu 322 na dan 31. 12. 2013

Predmet podpore	Št. odobrenih vlog	Delež odobrenih vlog po sklopih, %	Znesek odobrenih sredstev, €	Delež odobrenih sredstev po sklopih, %	Celotna vrednost naložb, €
1: Ureditev površin, za skupne namene in potrebe v podeželskih naseljih	32	11,6%	4.132.714	8,6%	8.370.139
2: Ureditev vaških jeder	44	15,9%	8.180.401	17,0%	16.235.540
3: Ureditev infrastrukture in povezav v naseljih	77	27,8%	13.695.808	28,5%	26.614.141
4: Obnova in izgradnja večnamenskih zgradb skupnega pomena	123	44,4%	21.710.495	45,2%	42.322.391
5: Preselitev kmetij iz vaških središč z namenom njihove celostne ureditve	1	0,4%	273.088	0,6%	376.490
Skupna vsota	277	100,0	47.992.505	100,0	93.918.702

Vir: MKO in ARSKTRP

Doseganje ciljev ukrepa:

V okviru šeste spremembe so bile spremenjene tudi nekatere ciljne vrednosti, nova vrednost za kazalnik »Število vasi, v katerih bodo izvedeni projekti« znaša 300 vasi, nova vrednost za »Skupni obseg naložb« je 50 milijonov €, koristi od izboljšanih storitev pa naj bi ob zaključku projektov imelo 300.000 prebivalcev. Preko zaključenih projektov ugotavljamo, da so bili programski cilji že doseženi, saj je bilo do konca leta 2013 podprtih že 388 vasi (129 % raven doseganja cilja) s 314.000 prebivalci (105 % raven doseganja cilja) s skupnim obsegom naložb v višini 56.988.734 € (114 % raven doseganja cilja).

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika učinka je 50 podprtih vasi v navezavi z osnovnimi storitvami s celotnim obsegom naložb v višini 8 milijonov €. Za navezavo z osnovnimi storitvami smo šteli projekte, ki kandidirajo na predmet podpore 3 »Ureditev infrastrukture in povezav znotraj naselij«. Tudi za ta kazalnik velja, da so bili programski cilji do konca leta 2013 že preseženi, saj je bilo podprtih 60 vasi v navezavi z osnovnimi storitvami, kar predstavlja 120 % ciljne vrednosti, s celotnim obsegom naložb v višini 12.215.255 € oziroma 153 % ciljne vrednosti.

Ukrep 323: Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja

S šesto spremembo PRP 2007 - 2013 so se razpoložljiva sredstva na ukrepu zmanjšala za 2.525.239 € na 9.183.761 € sredstev. Dodeljenih je bilo 10.454.837 €, kar pomeni, da je višina dodeljenih sredstev za 14 % že presegla višino razpoložljivih sredstev.

Preglednica 27: Pregled stanja vlog in sredstev pri ukrepu 323 na dan 31. 12. 2013

	Število prejetih vlog	Število izdanih pozitivnih odločb	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	544	158	10.454.837	4.223.210
V letu 2013	0	0	0	2.257.540
Kumulativno 31. 12. 2013	544	158	10.454.837	6.480.750

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2013 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih šest javnih razpisov, vsi so tudi že zaključeni. Vse odločbe so bile izdane do konca leta 2012. Od 544 prejetih vlog je bilo odobrenih 158 vlog. Skupna vrednost odobrenih naložb znaša 17.745.885 €, kar v povprečju predstavlja 112.316 € na projekt. Povprečen znesek dodeljenih sredstev na vlogo znaša 66.170 €.

V letu 2013 se je črpanje sredstev okrepilo, saj so se zaključili večletni projekti in posledično intenzivnejše vlaganje zahtevkov za izplačilo. V primerjavi s predhodnim letom so izplačila porasla za 53 %. Po črpanju razpoložljivih sredstev je ukrep najuspešnejši med vsemi petimi ukrepi 3. osi.

Podobno kot za ukrep 322 tudi tu velja, da lahko upravičenci z izvedbo naložbe začnejo šele po izdaji odločbe o pravici do sredstev. Z vidika vrste projektov, ki so upravičeni do podpore iz naslova tega ukrepa, ne gre samo za nakup opreme in postavitve le-te v prostor in je projekt zaključen, ampak gre za zelo zahtevna gradbeno-obrtniška dela, saj gre za posege v kulturno dediščino, kar pomeni, da morajo biti vsa dela opravljena v skladu s konservatorskimi načrti, poleg tega pa so pogojena z vremenskimi razmerami kot tudi s pridobivanjem ustreznih dovoljenj. To je bil tudi glavni razlog za razmeroma slabše zaključevanje projektov in posledično manj uspešno črpanje finančnih sredstev projektov v začetku programskega obdobja.

Preglednica 28: Pregled stanja vlog in sredstev po sklopu naložbe pri ukrepu 323 na dan 31. 12. 2013

Predmet podpore	Št. odobrenih vlog	Delež odobrenih vlog, %	Odobrena sredstva, €	Delež odobrenih sredstev, %	Celotna vrednost naložb, €
1: Nepremična kulturna dediščina na podeželju	135	85,4	8.696.957	83,2	14.479.191
2: Muzeji na prostem in prostori za postavitve razstav stalnih zbirk etnološke dediščine	14	8,9	1.262.679	12,1	2.398.437
3: Ureditev in izgradnja tematskih poti	9	5,7	495.200	4,7	868.257
Skupna vsota	158	100	10.454.837	100	17.745.885

Vir: MKO in ARSKTRP

Glede na predmet podpore, kamor se uvršča tip projekta, je bilo največ vlog odobrenih v okviru predmeta podpore 1 »Nepremična kulturna dediščina na podeželju«. Do konca leta 2013 je bilo tako odobrenih 135 vlog, ravno tako pa je bilo za ta namen največ dodeljenih finančnih sredstev (83 %).

Če analiziramo status vlagatelja, so največ odobrenih vlog (60 %) prejele fizične osebe, prav tako jim je bilo odobrenih največ sredstev (46 %).

Doseganje ciljev ukrepa:

V okviru šeste spremembe so bile spremenjene tudi ciljne vrednosti kazalnikov za merjenje ciljev tega ukrepa. Ciljna vrednost »Število podprtih projektov« predstavlja 150 podprtih projektov. Nova vrednost za skupni obseg naložb znaša 11 milijonov €. Do konca leta 2013 je bilo odobrenih 158 projektov, kar predstavlja 99 % ciljne vrednosti (107 % v letu 2012). Skupni obseg podprtih naložb je znašal 17.745.885 € sredstev, kar predstavlja 161 % načrtovanega cilja (119 % v letu 2012). Preko podprtih dejavnosti v okviru tega ukrepa naj bi imelo 50.000 prebivalcev na podeželju koristi od izboljšanih storitev. Preko zaključenih projektov ugotavljamo, da je bila ciljna vrednost do konca leta 2013 že presežena, saj je število prebivalcev, ki imajo posredno korist od podprtih naložb, 145.510 (291 % raven doseganja cilja).

2.3.4 Ukrepi 4. osi

Ukrepi in aktivnosti te osi so namenjeni ustanavljanju in delovanju lokalnih akcijskih skupin ter izvedbi projektov po načelih LEADER. Namen pristopa LEADER in njegovih ukrepov je spodbujanje razvoja podeželskih območij po pristopu »od spodaj navzgor«. Ukrepi prispevajo k doseganju splošnega cilja 4. osi, to je krepitev lokalnih razvojnih pobud, ob tem pa tudi k doseganju ciljev 1, 2., zlasti pa ciljev 3. osi. Ciljna skupina so lokalne akcijske skupine na podeželskih območjih, ki vključujejo naselja z manj kot 10.000 prebivalci.

4. os LEADER

Za os LEADER je v okviru PRP 2007 - 2013 na razpolago 33.760.006 € sredstev. Do konca leta 2013 je bilo izplačanih 22.156.735,41 € sredstev, kar pomeni 66 % razpoložljivih sredstev za to os. Aktivnih je vseh 33 lokalnih akcijskih skupin (LAS), potrjenih v letih 2008 in 2009.

Preglednica 29: Pregled stanja delujočih LAS, število odobrenih projektov ter sredstev pri osi LEADER na dan 31. 12. 2013

	Število delujočih LAS	Število odobrenih projektov	Znesek odobrenih sredstev, €	Znesek izplačanih sredstev, €
Kumulativno 31. 12. 2012	33	1.229	27.917.457	14.783.556,67
V letu 2013	33	218	7.254.171	7.373.178,74
Kumulativno 31. 12. 2013	33	1.447	35.171.628	22.156.735,41

Vir: MKO in ARSKTRP

Do konca leta 2013 je bilo skupaj izplačanih 17.725.402,13 € sredstev EKSRP (EU del) (skupaj za projekte in vodenje). Iz naslova projektov LEADER je bilo izplačanih 18.494.413,82 € javnih sredstev (EU + SLO), zasebna sredstva za izplačane zahteve pa so obsegala 15.604.739,25 € (skupaj 34.099.153,07 €). Zahtevki so tako v povprečju 54 % sofinancirani iz javnih sredstev. V letu 2013 se je dodeljevanje pravic porabe sredstev za projekte LEADER zaključilo. Vloženi so bili zadnji načrti izvedbenih projektov, s katerimi so bila dodeljena vsa še razpoložljiva finančna sredstva v višini 697.000 € (rezerva iz naslova neporabljenih sredstev, znižanj, vračil in sankcij). V letu 2013 so bila prosta sredstva dodeljena petim najuspešnejšim LAS (po kriteriju uspešnosti črpanja, načrtovanja in izvajanja). Iz naslova teh sredstev so LAS prijavili 32 projektov. Dodeljena sredstva presegajo razpisana zaradi večkratnega dodeljevanja istega zneska, kot posledice dodatne kvote iz sredstev znižanj, neporabljenih sredstev, vračil in sankcij.

Preglednica 30: Pregled izplačanih sredstev po ukrepih osi LEADER na dan 31. 12. 2013

LEADER UKREP	Izplačana sredstva v 2008, €	Izplačana sredstva v 2009, €	Izplačana sredstva v 2010, €	Izplačana sredstva v 2011, €	Izplačana sredstva v 2012, €	Izplačana sredstva v 2013, €	Skupaj izplačanih sredstev, €
411 – Konkurenčnost	0	36.486	421.016	220.956	193.942	684.100	1.556.499
412 – Upravljanje z okoljem/zemljišči	0	21.041	332.952	196.361	145.355	287.722	983.430
413 – Kakovost življenja/diverzifikacija	0	380.552	3.031.337	3.381.996	3.604.526	5.556.073	15.954.484
421 – Izvajanje projektov sodelovanja	0	0	10.864	78.170	103.034	16.710	208.777
431 – Vodenje lokalnih akcijskih skupin	0	525.087	690.063	725.988	683.833	828.573	3.453.544
SKUPAJ	0	963.166	4.486.231	4.603.470	4.730.690	7.373.179	22.156.735

Vir: MKO in ARSKTRP

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007 - 2013 je 20 delujočih LAS s celotno površino 16.000 km² in 1,4 milijona prebivalcev. V Sloveniji deluje 33 LAS na 19.349,6 km² in z 1,2 milijona prebivalci. Tako sta presežena cilja števila LAS in njihove površine, ni pa dosežen cilj števila prebivalcev v LAS-ih, kar pomeni, da so LAS ustanovljene predvsem na redkeje poseljenih območjih.

Predvidena ciljna vrednost projektov, financiranih s strani LAS v programskem obdobju 2007 - 2013, znaša 650 projektov. Programski cilji so tako že doseženi, saj je bilo do konca leta 2013 zaključenih že 1.063 projektov (164 % doseganje ciljne vrednosti). Ta številka bo do konca programskega obdobja še višja, saj četrtnina že odobrenih projektov ni še zaključena (zaključeni bodo do sredine 2015).

Do konca leta 2013 se je v primerjavi s predhodnim letom pomembno povečevalo tudi število upravičencev s podporo (partnerji), in sicer jih je bilo 1.271. Z zaključenimi projekti se tako približujemo ciljni vrednosti programa, ki znaša 1.310 upravičencev (realizacija predstavlja 97 % doseganje ciljne vrednosti). Število upravičencev bo po pričakovanjih v letih 2014 in 2015 še naraslo zaradi zaključevanja že odobrenih projektov.

Do konca programskega obdobja naj bi v okviru 10 sodelujočih LAS-ov bilo skupno podprtih tudi 20 projektov medregijskega in čezmejnega sodelovanja. Dosedanji rezultati kažejo, da bo zastavljene cilje težko doseči, saj je bilo do konca leta 2013 zaključenih 8 projektov sodelovanja, od tega štirje čezmejni in štirje na medregijski ravni, v katerih je sodelovalo 8 LAS-ov. Specifika in kompleksnost projektov sodelovanja je predstavljala za večino LAS oviro, zato so se zanje težje odločali. Tisti, ki so se vendarle odločili za projekt sodelovanja, imajo sicer pozitivne izkušnje in se lotijo novega, vendar se štejejo kot isti upravičenci (enojno štetje) in zato ne doprinesejo k povečanju kazalnika število sodelujočih LAS. Za novo programsko obdobje LAS-i izkazujejo velik interes in težnjo po sodelovanju, tako med seboj, kot tudi z LAS-i iz tujine. V ta namen v okviru komisije za LEADER znotraj Društva za razvoj slovenskega podeželja med seboj že veliko sodelujejo, iščejo priložnosti in so aktivni tudi pri pripravi novih programskih in izvedbenih dokumentov za obdobje 2014-2020. Pridružitev sosednje Hrvaške k EU je zagotovo ena izmed dobrih priložnosti za sodelovanje med LAS-i, zato se porast projektov sodelovanja pričakuje v novem programskem obdobju.

V sklopu vodenja LAS je predvideno 250 podprtih projektov oziroma ukrepov s področja usposabljanja in/ali animacije. Do konca leta 2013 je bilo na področju vodenja LAS-ov skupno izplačanih 144 projektov, kar predstavlja 58 % doseganja zastavljenega cilja. Ker je organ upravljanja omejil število dovoljenih zahtevkov za ta namen, ciljna vrednost ne bo dosežena, ampak bo predvidoma predstavljala 70 % ciljne vrednosti.

Preko izvajanja ukrepov LEADER je eden od programskih ciljev tudi ustvarjanje novih delovnih mest na podeželju: na ukrepu 41-Izvajanje lokalnih razvojnih strategij je programski cilj 20, na ukrepu 431-Vodenje LAS pa 15 na novo ustvarjenih delovnih mest. Rezultati iz poročil LAS-ov za leto 2013 kažejo, da so bili v dosedanjem programskem obdobju ti cilji že doseženi, saj je izvajanje ukrepa 41 omogočilo 48 novih delovnih mest, izvajanje ukrepa 431 pa 18,5 novih delovnih mest.

2.3.5 Dodatna sredstva iz Evropskega načrta za oživitev gospodarstva

Evropski svet je na zasedanju 11. in 12. decembra 2008 potrdil Evropski načrt za oživitev gospodarstva (angl. European Economic Recovery Plan– EERP), v katerem so evropski voditelji med prednostnimi nalogami za blažitev posledic gospodarske recesije predvideli tudi podporo razvoju širokopasovnega interneta na podeželju in novih izzivov iz t.i. »zdravstvenega pregleda« stanja reforme SKP iz leta 2003 (angl. Health Check).

Za podporo tem prednostnim nalogam je Evropski svet v letih 2009 in 2010 predvidel 1,02 milijarde € sredstev (natančneje dodatnih pravic porabe), prerazporejenih v okviru Naslova 2 splošnega proračuna Evropskih skupnosti, ki naj bi se preko Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) prelila v programe razvoja podeželja vseh 27 držav članic na osnovi obstoječega porazdelitvenega ključa.

Stopnja sofinanciranja aktivnosti iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES s strani EKSRP za konvergenčne regije (kamor sodi Republika Slovenija) znaša do 90 %, za nekonvergenčne pa do 75 %. Preostali delež morajo zagotoviti države članice.

Slovenija je za namen izvajanja Evropskega načrta za oživitev gospodarstva upravičena do dodatnih 11.526.000 € sredstev iz EKSRP. Od tega zneska sta okvirno dve tretjini sredstev namenjeni izvajanju aktivnosti (a), (b), (c) in (e) iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES, okvirno tretjina sredstev pa infrastrukturi širokopasovnega interneta na podeželskih območjih. Dodatna sredstva ne vplivajo na razdelitev sredstev med osmi. Za izvajanje teh aktivnosti mora Slovenija iz državnega proračuna zagotoviti 10 % sofinanciranje.

Dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva so namenjena **ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev** na 1. osi PRP 2007 - 2013 ter **ukrepu 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo** na 3. osi PRP 2007 - 2013. Temu ustrezno je bil v letu 2009 prilagojen tudi PRP 2007 - 2013.

Preglednica 31: Finančni načrt po oseh PRP 2007 - 2013 za dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva - SLOVENIJA

		Javna sredstva (€)		
OS		Skupaj (EKSRP + SI), €	Stopnja sofinanciranja EKSRP, %	Prispevek EKSRP, €
1. os	→ <i>Konkurenčnost in prestrukturiranje</i>	8.537.778	90	7.684.000
2. os	→ <i>Okolje in izravnalna plačila</i>	0	0	0
3. os	→ <i>Diverzifikacija in kakovost življenja</i>	4.268.889	90	3.842.000
4. os	→ <i>Lokalne pobude</i>	0	0	0
Tehnična pomoč		0	0	0
Skupaj		12.806.667	90	11.526.000

Vir: MKO

V sklopu podpor v okviru Načrta za oživitev gospodarstva na ukrepu 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev so bili do konca leta 2013 objavljeni trije javni razpisi. Vsi trije so tudi že zaključeni oz. so bile izdane vse odločbe. Skupaj je prispelo 284 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 179 s skupnim zneskom 13.974.977 € odobrenih sredstev. Do konca leta 2013 je bilo izplačanih 5.227.969 € sredstev (SLO + EU del) oz. 61 % sredstev, ki so na voljo kot podpora določenim aktivnostim. Izplačani so bili vsi zaključeni projekti v okviru prvega javnega razpisa (t.j. 11. JR), v novembru 2013 pa so potekala prva izplačila v okviru drugega javnega razpisa (t.j.

17. JR_namen e). Ker z dodeljenimi sredstvi že presegamo višino razpoložljivih sredstev, bo v primeru porabe teh sredstev v okviru nadaljnje spremembe programa podan predlog za prerazporeditev sredstev iz naslova ukrepa 321, kjer ostajajo neporabljena sredstva, na ukrep 121.

Preglednica 32: Pregled stanja vlog in sredstev po upravičenih naložbah za področje »Novi izzivi« v okviru ukrepa 121 na dan 31. 12. 2013

Ukrep 121: NOVI IZZIVI 11., 17e in 20. JR / UPRAVIČENE NALOŽBE	Št. prejetih vlog	Št. odobrenih vlog	Celotna vrednost naložb, €	Znesek odobrenih sredstev, €	Izplačana sredstva (EKS RP+SI), €
Nakup kmetijske mehanizacije in strojne opreme namenjene manjši porabi dušika ter minimalni obdelavi tal	37	27	1.292.168	349.670	34.864
Naložbe v cestno in vodno infrastrukturo, kamor spada tudi vodovodna infrastruktura na kmetijskih gospodarstvih	22	13	464.784	212.626	
Naložbe v hleve in pripadajočo opremo za proizvodnjo, krmljenje, molžo in izločke za prirajo mleka, mesa in jajc ter rejo živali	84	47	9.249.558	4.352.642	
Naložbe v nakup in postavitve mrež proti toči	39	35	2.385.234	1.174.971	694.312
Naložbe v nakup in postavitev rastlinjakov in pripadajočo opremo	36	24	15.289.351	6.543.738	4.205.707
Naložbe v namakalno infrastrukturo na kmetijskih gospodarstvih, kamor spada tudi namakalna oprema, ki je lahko samostojna naložba, in v gradnjo pripadajočih vodnih virov	19	13	1.347.298	618.700	196.107
Naložbe v samostojna skladišča za živinska gnojila ter nakup hlevske opreme namenjene izboljšanju skladiščenja živinskih gnojil	4	3	179.954	96.980	96.980
Naložbe v skladišča za krmo in pripadajočo opremo	41	16	1.328.261	566.378	
Naložbe v učinkovito rabo energije in obnovljive vire energije za potrebe kmetijskega gospodarstva	1	1	2.603.090	59.273	
Drugo	1				
Skupna vsota	284	179	34.139.698	13.974.977	5.227.969

Vir: ARSKTRP in MKO

Doseganje ciljev:

Ciljna vrednost v okviru podpor namenjenih »novim izzivom« je 172 podprtih kmetijskih gospodarstev s skupnim obsegom naložb v višini 19.200.000 € sredstev. Do konca leta 2013 je bilo v okviru ukrepa 121 skupaj odobrenih 179 vlog oz. podprtih 174 kmetijskih gospodarstev (101 % raven doseganja cilja) s skupnim obsegom naložb v višini 34.139.698 € sredstev (178 % raven doseganja cilja).

Cilji v sklopu podpor namenjenih razvoju širokopasovnega interneta na podeželju so obrazloženi že v poglavju 2.3.3 v sklopu ukrepa 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo.

3. FINANČNO IZVAJANJE PROGRAMA V LETU 2013

Preglednica 33: Finančna sredstva po ukrepih/oseh ter poraba sredstev do 31. 12. 2013 (v €)

Temeljni cilji		Letna plačila - leto 2013		Kumulativa plačila od leta 2007	
		EKSRP	SKUPAJ	EKSRP	SKUPAJ
OS 1 Izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva					
1.1.1	Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu	620.061,33	826.748,44	631.341,28	841.788,42
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.2	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	9.796.485,13	13.061.757,55	35.350.974,73	47.135.932,80
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.1.3	Zgodnje upokojevanje kmetov	1.782.749,97	2.377.294,24	10.569.626,69	14.093.136,75
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	992.971,68	1.323.963,18	7.059.345,78	9.412.467,73
1.2.1	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	11.028.276,68	14.689.193,99	66.003.169,97	86.958.604,99
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	1.311.527,09	1.748.702,82
1.2.2	Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	2.601.687,89	3.476.258,39	16.233.053,51	21.676.356,45
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.2.3	Dodajanje vrednosti kmet. in gozd. proizvodom	10.581.820,03	14.109.093,59	49.984.689,34	66.646.253,30
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	596.332,83	795.110,44
1.2.5	Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	3.147.673,37	4.196.897,84	7.141.049,37	9.521.399,28
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.1	Izpolnjevanje standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti	0,00	0,00	31.360.818,59	41.814.413,28
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	31.360.818,59	41.814.413,28
1.3.2	Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	78.254,44	104.339,45	227.605,46	303.475,00
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.3	Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje	806.853,86	1.075.805,18	4.218.162,48	5.624.216,77
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
1.4.2	Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	108.046,15	144.061,54	446.393,43	595.931,74
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ OS 1		40.551.908,84	54.061.450,21	222.166.884,82	295.211.508,78
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	992.971,68	1.323.963,18	40.328.024,29	53.770.694,27

Temeljni cilji		Letna plačila - leto 2013		Kumulativa plačila od leta 2007	
		EKSRP	SKUPAJ	EKSRP	SKUPAJ
OS 2 Podpiranje upravljanja z zemljišči in izboljšanje okolja					
2.1.1	Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmet. dejavnost na gorskih območjih	27.633.643,33	34.542.032,43	188.869.089,02	236.060.212,58
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	39.636,57	49.545,79
2.1.2	Izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmet. dejavnost na obm., ki niso gorska	9.962.096,36	12.452.592,72	53.940.683,09	67.425.695,21
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	16.388,38	20.485,49
2.1.4	Kmetijsko okoljska plačila	30.765.330,10	38.461.061,15	188.348.371,89	235.509.347,60
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	-689,10	-869,40	416.028,41	520.159,75
SKUPAJ OS 2		68.361.069,79	85.455.686,30	431.158.144,00	538.995.255,39
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	-689,10	-869,40	472.053,36	590.191,03
OS 3 Izboljšanje kakovosti življenja in spodbujanje diverzifikacije gosp. dejavnosti					
3.1.1	Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti	1.556.731,66	2.075.642,30	13.643.125,39	18.190.833,46
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.1.2	Podpore ustanavljanju in razvoju podjetij	2.844.320,88	3.792.427,92	27.952.833,68	37.270.445,58
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.1	Osnovne storitve za podeželsko gospodarstvo in prebivalstvo	1.886.656,18	2.096.284,64	1.886.656,18	2.096.284,64
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.2	Obnova in razvoj vasi	3.578.172,69	4.770.897,04	16.380.192,11	21.840.256,51
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
3.2.3	Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja	1.693.154,93	2.257.540,02	4.860.562,60	6.480.750,34
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ OS 3		11.559.036,33	14.992.791,92	64.723.369,95	85.878.570,53
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
OS 4 Leader					
4.1.1	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	5.222.330,38	6.527.895,73	14.795.544,79	18.494.413,82
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
4.2.1	Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja	13.368,02	16.710,03	167.021,94	208.777,44
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
4.3.1	Vodenje lokalnih akcijskih skupin in spodbujanje sodelovanja	662.858,37	828.572,98	2.762.835,40	3.453.544,15
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ OS Leader		5.898.556,78	7.373.178,74	17.725.402,13	22.156.735,41
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
Tehnična pomoč		1.743.028,32	2.324.414,29	8.058.952,47	10.745.757,34
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	0,00	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ PROGRAM		128.113.600,06	164.207.521,46	743.832.753,37	952.987.827,45
	- od katerega prehodni izdatek po uredbi (ES) št. 1320/2006	992.282,58	1.323.093,78	40.800.077,65	54.360.885,30

Vir: ARSKTRP in MKO

3.1 PREGLED ČRPANJA SREDSTEV PROGRAMA

3. 1. 1. Učinkovitost črpanja sredstev programa

Za izvedbo PRP 2007 - 2013 je načrtovanih 1.178.215.576,00 € sredstev. Sredstva so razdeljena med štiri osi: 1. os, 2. os, 3. os in 4. os LEADER ter na sklop Tehnične pomoči. 1. os je glede na celotni PRP 2007 - 2013 po načrtovanih sredstvih zastopana v višini 35,35 %, 2. os je zastopana v višini 48,76 %, 3. os v višini 11,57 %, os LEADER v višini 2,87 % ter tehnična pomoč v višini 1,46 %.

14. junija 2013 je bila s strani Evropske komisije potrjena šesta sprememba PRP 2007 - 2013, ki vključuje tudi spremembe razpoložljivih sredstev po posameznih ukrepih 1. in 2. osi in na Tehnični pomoči. Višina razpoložljivih sredstev na celotni 3. osi ostaja nespremenjena, medtem ko se je spremenila višina teh sredstev na posameznem ukrepu znotraj te osi. Prerazporeditev sredstev med ukrepi 4. osi ni bila predvidena. Razlogi za spremembo so izhajali na osnovi analiz dosedanjega izvajanja programa in z namenom uspešnega in učinkovitega zaključevanja programa. Pri prerazporeditvah je šlo za prerazporeditev sredstev med ukrepi znotraj relevantne osi. Tako je bilo za 1. os potrjeno zmanjšanje sredstev na ukrepih 111, 113, 122, 132, 133 in 142 ter povečanje razpoložljivih sredstev na ukrepih 112 in 123. Na ukrepu 111 so se sredstva zmanjšala v višini ostanka nedodeljenih sredstev ukrepa. Na ukrepu 112 so bila z javnim razpisom konec leta 2012 sredstva skoraj v celoti porabljena, zato so bila potrebna dodatna sredstva za izvedbo javnega razpisa v letu 2013. Na ukrepu 113 so se sredstva zmanjšala, saj bi sredstva za morebiten javni razpis, objavljen v letu 2013, v celoti morali izplačati iz programskega obdobja 2014-2020. Na ukrepu 122 so se sredstva prenesla na ukrep 123 za namen prve stopnje predelave lesa za izvajanje Akcijskega načrta za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020. Na ukrepih 132, 133 in 142 pa so se sredstva zmanjšala v višini ostankov sredstev ukrepov.

Na področju 2. osi so se zmanjšala razpoložljiva sredstva na ukrepih 211 in 214, medtem ko so se povečala razpoložljiva sredstva na ukrepu 212. Zmanjšana sredstva na ukrepu 211 so se prenesla na ukrep 212, saj ob načrtovanju OMD še niso bili znani podatki o točnem obsegu upravičenih površin in številu upravičencev na posameznem ukrepu, kar je vodilo do odstopanj med načrtovanimi sredstvi in dejansko porabo. Sredstva na ukrepu 214 so se zmanjšala, saj ni prišlo do prehoda med ukrepi SKOP in podukrepi KOP v pričakovanem obsegu.

Na področju 3. osi je prišlo do povečanja sredstev na ukrepu 322 zaradi velikega povpraševanja občin za te investicije na račun zmanjšanja sredstev na ukrepih 311, 312 in 323.

Na ukrepu Tehnična pomoč so se dodatna sredstva namenila za izvedbo aktivnosti, povezanih s pripravo novega programa razvoja podeželja in za zagotovitev ustreznih kadrovskih zmogljivosti do 31. 12. 2015.

V okviru navajanja podatkov o izplačilih v tem poročilu le-ta predstavljajo zneske, ki se jih redno poroča Evropski komisiji v okviru izjav o izdatkih.

Preglednica 34: Spremembe v višini razpoložljivih sredstev po relevantnih ukrepih v okviru 6. spremembe v primerjavi s 5. spremembo PRP 2007 - 2013

Ukrep/os	Javni izdatki (€)		RAZLIKA	INDEKS SPREMEMBE
	5. sprememba PRP 2007 - 2013	6. sprememba PRP 2007 - 2013		
111	3.000.000	2.542.672	-457.328	84,76
112	45.921.330	49.113.200	3.191.870	106,95
113	24.000.000	20.478.369	-3.521.631	85,33
121	133.406.275	133.406.275	0	100,00
122	25.939.252	22.513.773	-3.425.479	86,79

123	95.785.193	103.762.001	7.976.808	108,33
125	29.000.000	29.000.000	0	100,00
131	41.824.520	41.824.520	0	100,00
132	1.369.003	869.003	-500.000	63,48
133	12.819.268	12.096.209	-723.059	94,36
142	1.171.537	870.356	-301.181	74,29
Skupaj os 1	414.236.378	416.476.378	2.240.000	100,54
211	253.644.167	236.644.167	-17.000.000	93,30
212	48.683.803	65.683.803	17.000.000	134,92
214	279.112.973	272.112.973	-7.000.000	97,49
Skupaj os 2	581.440.943	574.440.943	-7.000.000	98,80
311	31.551.000	30.707.886	-843.114	97,33
312	55.520.136	53.469.855	-2.050.281	96,31
321	4.268.889	4.268.889	0	100,00
322	33.259.000	38.677.634	5.418.634	116,29
323	11.709.000	9.183.761	-2.525.239	78,43
Skupaj os 3	136.308.025	136.308.025	0	100,00
41	26.164.005	26.164.005	0	100,00
411	7.089.601	7.089.601	0	100,00
412	2.363.200	2.363.200	0	100,00
413	16.711.204	16.711.204	0	100,00
421	844.000	844.000	0	100,00
431	6.752.001	6.752.001	0	100,00
Skupaj os 4	33.760.006	33.760.006	0	100,00
Skupaj osi 1, 2, 3 in 4	1.165.745.352	1.160.985.352	-4.760.000	99,59
Tehnična pomoč	10.803.201	16.311.825	5.508.624	150,99
Nacionalna mreža za podeželje	1.200.356	918.399	-281.957	76,51
<i>Tekoči stroški</i>	240.071	132.243	-107.828	55,08
<i>Akcijski načrt</i>	960.285	786.156	-174.129	81,87
511 Tehnična pomoč	12.003.557	17.230.224	5.226.667	143,54
Skupaj	1.177.748.909	1.178.215.576	466.667	100,04

Vir: MKO in ARSKTRP

V spodnji preglednici je podan pregled razpoložljivih sredstev PRP 2007 - 2013 ter kumulativna vrednost izplačil do 31. 12. 2013 po posameznih oseh ter Tehnično pomoč. V vrednost izplačil so vključena tudi izplačila iz naslova sprejetih obveznosti iz Programa razvoja podeželja 2004-2006 in Enotnega programskega dokumenta 2004-2006. Največji del razpoložljivih sredstev iz PRP 2007 - 2013 je predviden za izvajanje ukrepov 2. osi, sledi 1. os in nato 3. os, najmanj sredstev pa je namenjenih 4. osi LEADER ter Tehnični pomoči. Do 31. 12. 2013 je bilo izplačanih 952.987.827,45 € oziroma 80,88 % razpoložljivih sredstev.

Preglednica 35: Črpanje razpoložljivih sredstev programa do 31.12.2013 (v €)

Osi	Razpoložljiva javna sredstva 2007 - 2013, €	Izplačila do 31.12.2013, €	Črpanje razpoložljivih sredstev, %
1. os	416.476.378,00	295.211.508,78	70,88
2. os	574.440.943,00	538.995.255,39	93,83
3. os	136.308.025,00	85.878.570,53	63,00
4. os	33.760.006,00	22.156.735,41	65,63
Tehnična pomoč	17.230.224,00	10.745.757,34	62,37
SKUPAJ	1.178.215.576,00	952.987.827,45	80,88

Vir: MKO in ARSKTRP

V nadaljevanju sledi pregled izplačil iz naslova PRP 2007 - 2013 po letih. Iz preglednice je razvidno, da je bilo na kumulativni ravni v letu 2013 manj izplačanih sredstev (7 %) v primerjavi s predhodnim letom (indeks 2013/2012). Izplačila so se tako zmanjšala na 2. in 3. osi; k temu je prispevalo manj izplačanih sredstev iz naslova ukrepa 211 in 212 na 2. osi ter manj vloženih zahtevkov za izplačila po zaključku projektov na ukrepih 3. osi. Največja rast izplačil v letu 2013 v primerjavi s predhodnim letom je bila na 4. osi (povečanje za 55,9 %), saj so se zaključili večletni projekti, kar je posledično privedlo do intenzivnejšega vlaganja zahtevkov za izplačilo. Na 1. osi se je nadaljevala enakomerna rast izplačil.

Preglednica 36: Pregled izplačil iz naslova PRP 2007 - 2013 po letih (v €)

Osi	Izplačila							Indeks (13/12)
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
1. os	40.409.442,83	29.241.526,79	40.173.667,85	47.749.797,56	31.953.283,35	51.622.340,19	54.061.450,21	104,7
2. os	0,00	110.764.680,00	94.555.159,64	73.943.265,55	79.850.993,50	94.425.470,40	85.455.686,3	90,5
3. os	0,00	1.888.593,31	11.097.035,79	14.589.793,77	19.505.990,67	23.804.365,07	14.992.791,92	63,0
4. os	0,00	0,00	963.165,60	4.486.231,11	4.603.469,81	4.730.690,15	7.373.178,74	155,9
Tehnična pomoč	0,00	1.251.137,76	1.751.405,16	1.646.044,95	1.763.314,10	2.009.441,08	2.324.414,29	115,7
SKUPAJ	40.409.442,83	143.145.937,86	148.540.434,04	142.415.132,94	137.677.051,43	176.592.306,89	164.207.521,46	93,0

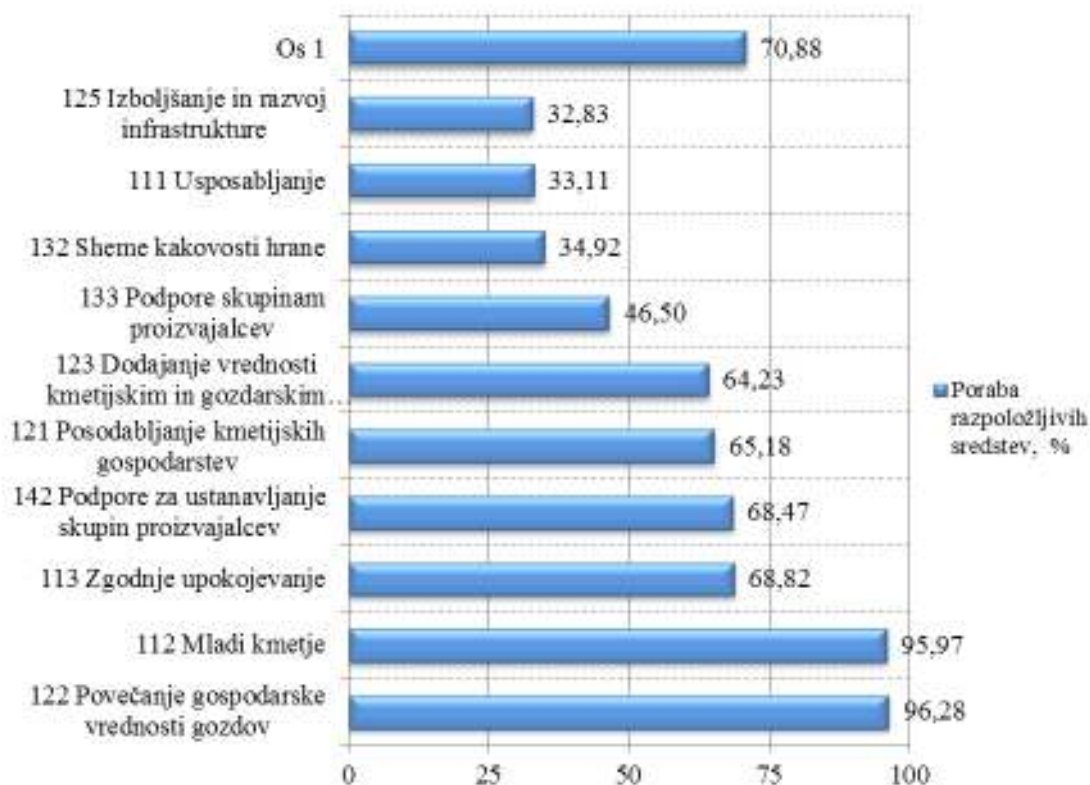
Vir: MKO in ARSKTRP

3. 1. 2. Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 1. osi

Za 1. os je namenjenih 35,35 % celotnih sredstev PRP 2007 - 2013. Razpoložljiva sredstva 1. osi v PRP 2007 - 2013 znašajo 416.476.378,00 €. Razmerje med sredstvi iz EKSRP in RS je 75:25, razen pri dodatnih finančnih sredstvih na podlagi Evropskega načrta za oživitev gospodarstva, prednostne naloge iz prvega odstavka 16a. člena Uredbe 1698/2005/ES za spodbujanje uvajanja novih proizvodov, tehnologij ali proizvodnih izboljšav na kmetijskih gospodarstvih ter stabilizacijo dohodkov na kmetijskih gospodarstvih, na ukrepu 121, kjer je razmerje med sredstvi EKSRP in RS opredeljeno 90:10.

1. os je razdeljena na enajst ukrepov. To so ukrepi 111, 112, 113, 121, 122, 123, 125, 131, 132, 133, 142. Ukrepi z največ načrtovanimi sredstvi v PRP 2007 - 2013 so: 121, 123, 112, 131 in 125. Ukrepi z najmanj načrtovanimi sredstvi v PRP 2007 - 2013 so: 142, 132 in 111. Ukrep 131 se v tem programskem obdobju ne izvaja, sredstva so se v celoti porabila za pokritje obveznosti, sprejetih v predhodnem programskem obdobju (PRP 2004–2006).

Slika 4: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007 - 2013 pri ukrepih 1. osi

Vir: MKO in ARSKTRP

Podrobnejši pregled izvajanja 1. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2013 izplačanih 70,88 % razpoložljivih sredstev. Glede na delež izplačanih sredstev znotraj te osi je bilo največ izplačil iz naslova ukrepa 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev (30 %).

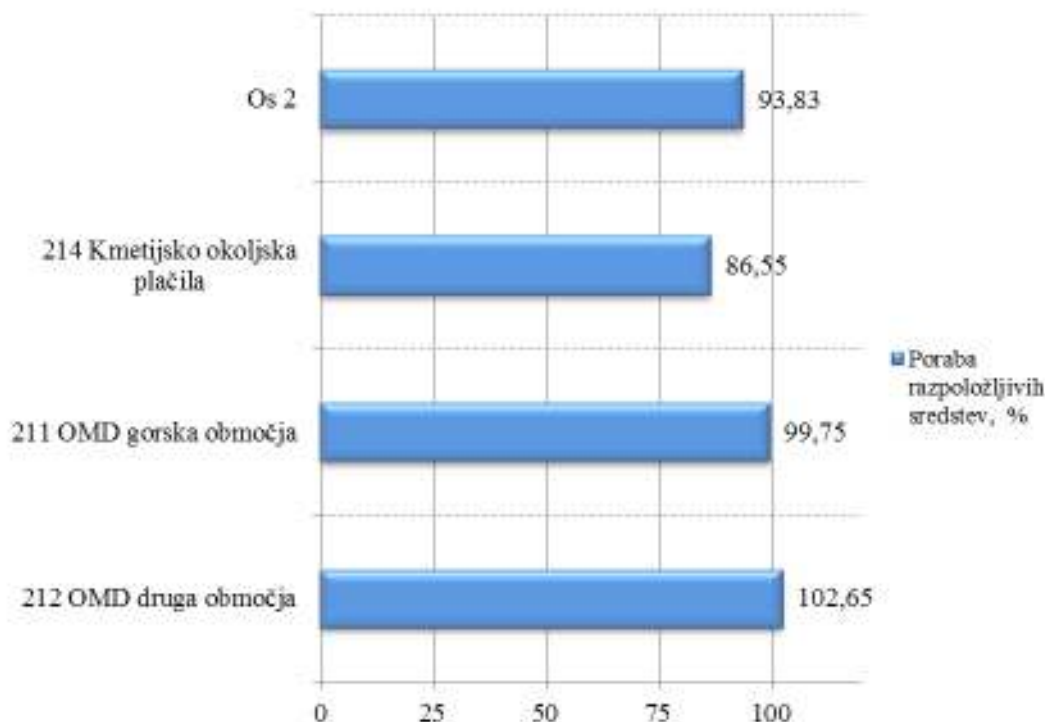
Primerjava izvajanja osi 1 s celotnim PRP 2007 - 2013 pokaže, da je bilo izvajanje 1. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno, vendar je treba poudariti, da so med posameznimi ukrepi zelo velike razlike. Najboljše črpanje razpoložljivih sredstev je pri ukrepih 122-Povečanje gospodarske vrednosti gozdov (96,28 %) in 112-Pomoč mladim prevzemnikom kmetij (95,97 %), najslabše pa pri ukrepih 125-Izboljšanje in razvoj infrastrukture (32,83 %) in 111-Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu (33,11 %).

3. 1. 3 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 2. osi

Razpoložljiva sredstva 2. osi v PRP 2007 - 2013 znašajo 574.440.943,00 €. Razmerje med sredstvi EKS RP in RS je 80:20. V okviru 2. osi se izvajajo trije ukrepi, 211, 212 in 214.

Podrobnejši pregled izvajanja 2. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2013 izplačanih dobrih 93,83 % razpoložljivih sredstev. Največ je bilo izplačil za ukrep 212 (102,65 %), kjer so bila razpoložljiva sredstva že presežena, sledita ukrepa 211 (99,75 %) in 214 (86,55 %).

Slika 5: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007 - 2013 pri ukrepih 2. osi

Vir: MKO in ARSKTRP

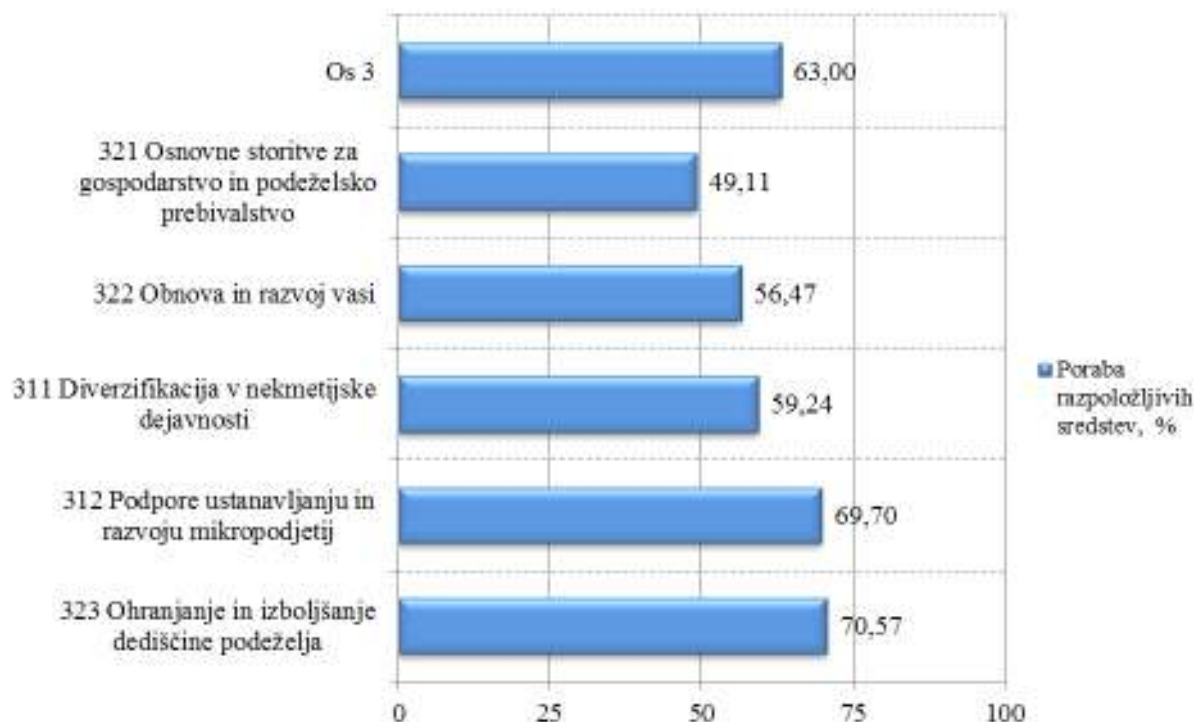
Primerjava izvajanja 2. osi s celotnim PRP 2007 - 2013 pokaže, da je bilo izvajanje 2. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno. 2. os je glede na ostale osi PRP 2007 - 2013 najbolj uspešna z vidika črpanja sredstev, saj je bilo upravičencem do 31. 12. 2013 izplačanih največ sredstev iz PRP 2007 - 2013 (56,56 % vseh izplačil), kar je moč pripisati dejstvu, da tu ne gre za investicijske projekte, pri katerih pride do črpanja sredstev šele po njihovem zaključku, ampak za redna letna izplačila na podlagi t.i. vlaganja zbirnih vlog.

3. 1. 4 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 3. osi

Razpoložljiva sredstva 3. osi v PRP 2007 - 2013 znašajo 136.308.025,00 €. Razmerje med sredstvi iz EKSRP in RS je 75:25, razen pri dodatnih finančnih sredstvih na podlagi Evropskega načrta za oživitev gospodarstva, prednostne naloge iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES za namen razvijanja širokopasovnega interneta na podeželskih območjih v okviru ukrepa 321, kjer je razmerje med sredstvi EKSRP:RS opredeljeno 90:10.

V okviru 3. osi izvajamo pet ukrepov. To so ukrepi 311, 312, 321, 322 in 323. Ukrep z največ načrtovanimi sredstvi iz 3. osi v PRP 2007 - 2013 je ukrep 312, ukrep z najmanj načrtovanimi sredstvi v okviru 3. osi pa je ukrep 321.

Slika 6: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007 - 2013 pri ukrepih 3. osi

Vir: MKO in ARSKTRP

Podrobnejši pregled izvajanja 3. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2013 izplačanih 63,00 % razpoložljivih sredstev. V letu 2013 so bili vloženi in izplačani prvi zahtevki na ukrepu 321. V primerjavi s predhodnim letom je na ukrepu 323 potekalo intenzivno vlaganje zahtevkov za izplačilo sredstev za zaključene investicije in posledično izplačevanje sredstev (s predhodnim letom se je obseg izplačil povečal za 53 % (indeks 2013/2012: 153).

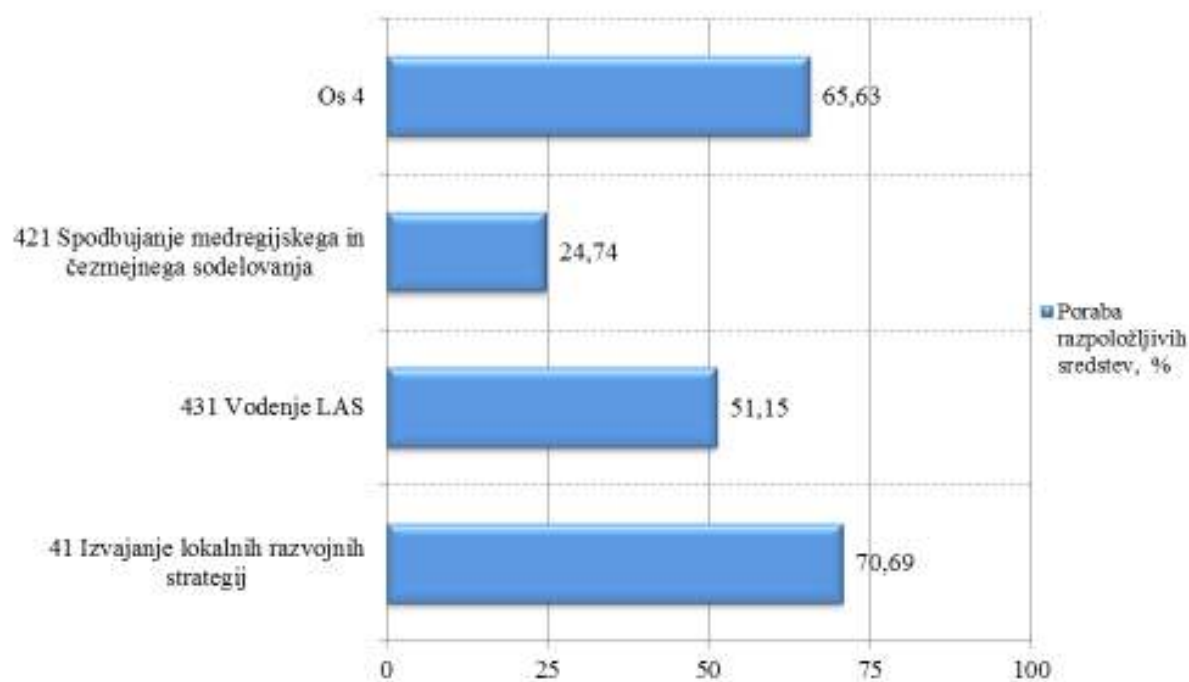
3. 1. 5 Učinkovitost črpanja sredstev pri ukrepih 4. osi

Razpoložljiva sredstva 4. osi - LEADER v PRP 2007 - 2013 znašajo 33.760.006 €, razmerje med sredstvi EKSRP in RS je opredeljeno na 80:20.

Podrobnejši pregled izvajanja 4. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2013 v okviru celotne 4. osi izplačanih 65,63 % razpoložljivih sredstev. Največ izplačil je bilo namenjenih ukrepu 41, ki je namenjen izvajanju lokalnih razvojnih strategij ter ukrepu 431, ki vključuje vodenje lokalnih akcijskih skupin, animacijo območja ter pridobivanje strokovnih znanj.

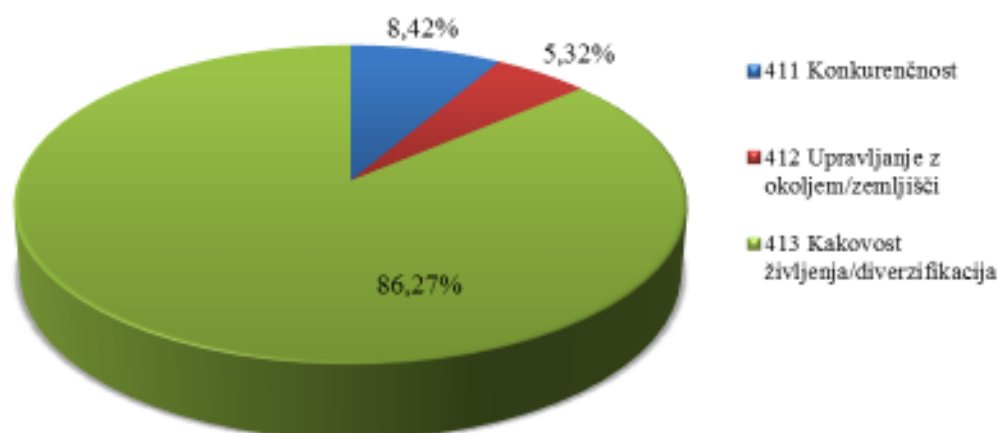
Črpanje sredstev v letu 2013 se je izrazito povečalo (indeks izplačil 2013/2012: 155,9). V letu 2013 se je okrepilo črpanje razpoložljivih sredstev na ukrepu 41 (70,69 %), v primerjavi s predhodnim letom se je obseg črpanja sredstev povečal za 25 %. Na tem ukrepu je bilo največ izplačil izvedenih iz naslova izvajanja podukrepa 413 (86,27 %), oziroma za projekte, povezane z izboljšanjem kakovosti življenja na podeželju. Črpanje na ukrepu 421 ostaja na nizki ravni, saj dejanska realizacija ni sledila zastavljenim ciljem in pričakovanjem.

Slika 7: Črpanje razpoložljivih sredstev PRP 2007 - 2013 pri ukrepih 4. osi

Vir: MKO in ARSKTRP

Slika 8: Razdelitev izplačil po podukrepih na ukrepu 41

Vir: MKO in ARSKTRP

3.2 PREGLED ČRPANJA LETNIH PRAVIC PORABE

Prispevek iz EKSRP, namenjen izvajanju ukrepov PRP 2007 - 2013, je ocenjen na 915.992.729 €. Ta znesek je razdeljen na letne pravice porabe, pri črpanju katerih velja pravilo N+2. Letni prispevek se nanaša na celotni program in ne na posamezne osi ali ukrepe.

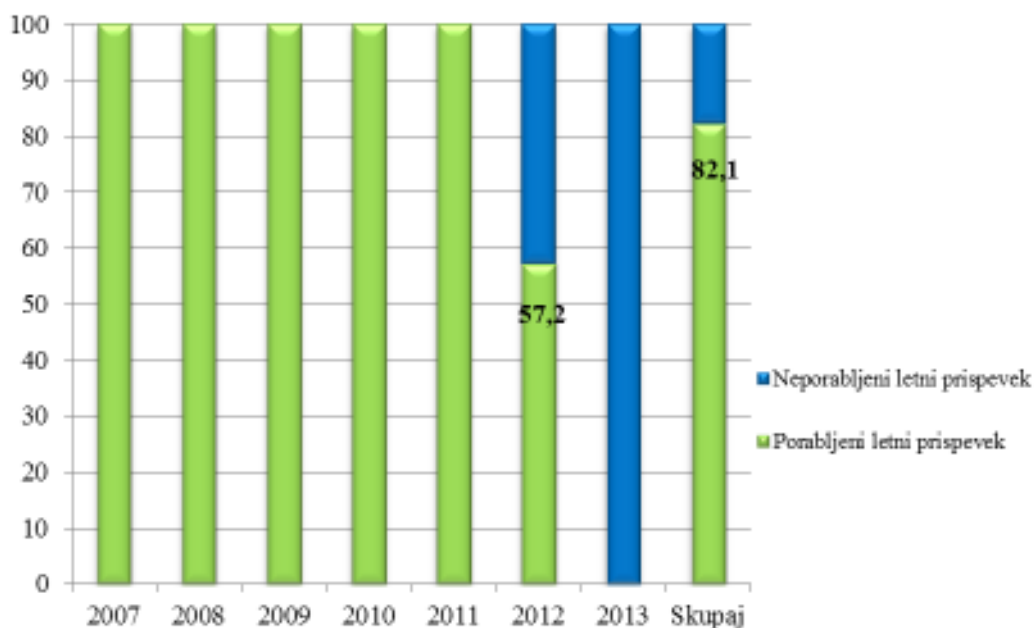
Preglednica 37: Letne pravice porabe (v €)

Leto	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SKUPAJ
Skupaj EKSRP	149.549.387	139.868.094	136.508.049	134.100.946	124.076.091	118.858.866	113.031.296	915.992.729

Vir: PRP 2007 - 2013 (6. sprememba)

Do 31. 12. 2013 je Slovenija po podatkih EK (vir: CIRCA: *EAFRD financial execution WD 01-03-14.docx*) počrpala 752.101.641 € sredstev iz EKSRP, kar pomeni, da smo v celoti počrpali letne prispevke za leta 2007, 2008, 2009, 2010, 2011 in 57,2 % letnega prispevka za leto 2012. V porabo letnega prispevka uvrščamo zneske izplačil, ki so bili povrnjeni s strani Evropske Komisije na podlagi posredovanih izjav o izdatkih in zneske treh prejetih prilivov v obliki avansa v vrednosti 64.119.491,03 €.

Slika 9: Poraba letnih prispevkov EKSRP do 31. 12. 2013, v %

Vir: CIRCA, MKO in ARSKTRP

3.3 DODATNA SREDSTVA IZ EVROPSKEGA NAČRTA ZA OŽIVITEV GOSPODARSTVA

V letu 2013 so v okviru Načrta za oživitev gospodarstva potekala izplačila iz naslova obeh ukrepov, in sicer 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev in 321-Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo.

Preglednica 38: Finančno izvajanje programa v zvezi z dejavnostmi, povezanimi z novimi izzivi in širokopasovno infrastrukturo

Os/ukrep	Prispevek EKSRP za obdobje 2009- 2013	Letno plačilo v letu 2013	Plačilo od 1.1. 2009 do 31. 12. 2013
Os 1 Ukrep 121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	7.684.000	65.417,78	4.705.172,20
Skupaj os 1	7.684.000	65.417,78	4.705.172,20
Os 2			
Skupaj os 2	0	0	0
Os 3 Ukrep 321 Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo - Povezan s prednostnimi nalogami iz točk (a) do (f) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES - Povezan s prednostnimi nalogami iz točke (g) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES	3.842.000 0 3.842.000	1.886.656,16 0 1.886.656,16	1.886.656,16 0 1.886.656,16
Skupaj os 3	3.842.000	1.886.656,16	1.886.656,16
Os 4			
Skupaj os 4	0	0	0
Skupaj program	11.526.000	1.952.073,94	6.591.828,36
- Povezan s prednostnimi nalogami iz točk (a) do (f) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES = novi izzivi iz Pregleda SKP	7.684.000	65.417,78	4.705.172,20
- Povezan s prednostnimi nalogami iz točke (g) prvega odstavka 16a Uredbe 1698/2005/ES = broadband / širokopasovni internet	3.842.000	1.886.656,16	1.886.656,16

Vir: MKO

4. POVZETEK SPROTNEGA VREDNOTENJA

4.1 UVOD

Sprotno vrednotenje je namenjeno izboljšanju kakovosti, učinkovitosti in uspešnosti izvajanja PRP 2007 - 2013. V nadaljevanju so podane izvedene aktivnosti vrednotenja v letu 2013 po posameznih sklopih.

4.2 SISTEM, VZPOSTAVLJEN ZA ZAGOTAVLJANJE SPROTNEGA VREDNOTENJA

V začetku leta 2010 je bila sklenjena štiriletna pogodba z neodvisnim izvajalcem vrednotenja. Sprotno vrednotenje v obdobju 2010–2013 je opravljalo podjetje OIKOS skupaj z nemškim partnerjem Policy Research & Consultancy Berghs and Issa Partnership Co., Bad Soden. Postopek izbora neodvisnega izvajalca vrednotenja je natančno opisan v Letnem poročilu o napredku za leto 2009. Izvajalec vrednotenja je bil dolžan pripravljati poročila v naslednjih časovnih rokih:

Vrsta poročila	Začetek vrednotenja	Zaključek vrednotenja
1. Poročilo strateškega spremljanja NSN 2007 - 2013	2010	1. 6. 2010
2. Poročilo vmesnega vrednotenja PRP 2007 - 2013	2010	30. 6. 2010
3. Poročilo sprotnega vrednotenja PRP 2007 - 2013	2011	1. 11. 2011
4. Poročilo sprotnega vrednotenja PRP 2007 - 2013	2012	1. 11. 2012
5. Poročilo sprotnega vrednotenja PRP 2007 - 2013	2013	1. 11. 2013

Z Aneksom št. 2 k Pogodbi št. 2311-10-000052 o sprotnem in vmesnem vrednotenju Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013 ter strateško spremljanje nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja je bil med naročnikom in izvajalcem dogovorjen načrt vrednotenja v letu 2013:

Št.	Vsebina	Obrazložitev	Rok oddaje končnega poročila
1	Izvajanje Programa razvoja podeželja RS v obdobju 2007 - 2013 v odvisnosti od kakovosti storitev javne kmetijske svetovalne službe	Preučiti, kako je uspešnost in učinkovitost izvajanja PRP 2007 - 2013 odvisna od kakovosti storitev svetovanja in informiranja javne kmetijske svetovalne službe. Vrednotenje naj osvetli tudi razloge za stopnjo napake, ki se pojavlja ob izvajanju PRP 2007 - 2013 (zlasti kmetijsko okoljski ukrepi - KOP), saj naj bi bil eden od razlogov za visoko stopnjo napake v Sloveniji slaba izobraženost oz. osveščenost kmetov o obveznostih KOP. Javna kmetijska svetovalna služba pa je eden od ključnih akterjev pri zagotavljanju izobraževanj za kmete in s tem ključni člen, ki lahko vpliva na stopnjo osveščenosti in znanja med kmeti.	do 31. 5. 2013

2	Analiza FADN standardnih rezultatov prejemnikov sredstev PRP 2007 - 2013	Poudarek vrednotenja je na ekonomskih parametrih in sektorskih analizah kmetij, ki vodijo FADN knjigovodstvo. Vrednotenje naj prikaže, kakšni so profili prejemnikov sredstev PRP 2007 - 2013 (prejemniki sredstev iz ukrepov 112, 113, 121, 123). Prouči se tudi možnost primerjave rezultatov med kmetijami, ki so vključeni v EU vzorec FADN kmetij (»vzorčniki«), in med kmetijami, ki so v okviru PRP 2007 - 2013 obvezani voditi FADN knjigovodstvo (»obvezniki«).	do 30. 9. 2013
3	Metodologija samoovrednotenja lokalnih akcijskih skupin o izvajanju lokalnih razvojnih strategij	Pripravi se metodologija, kako naj se lokalne razvojne strategije (LRS) 2007 - 2013 vrednotijo v smislu ugotavljanja doseganja zastavljenih ciljev LRS in prispevanja k učinkom PRP 2007 - 2013.	do 31. 10. 2013

Za kvalitetno podporo izvajanju vrednotenja PRP 2007 - 2013 deluje Usmerjevalna skupina za vrednotenje PRP 2007 - 2013, ki v okviru procesa izvajanja vrednotenja nudi strokovno podporo, nadzoruje kakovost in ustreznost vmesnih poročil ter potrjuje ustreznost končnih poročil vrednotenja. Člani Usmerjevalne skupine so tako pri sprotne vrednotenju PRP 2007 - 2013 v letu 2013 sodelovali pri zagotavljanju potrebnih podatkov, s katerimi razpolaga ARSKTRP in MKO, in njihovi razlagi, sproti dopolnjevali predlagane metodologije in sodelovali pri vsebinskih vprašanjih ter izvajalcu svetovali pri njegovem delu. To so le nekatere izmed aktivnosti, s katerimi smo poskušali usmerjati in olajšati delo izvajalcu vrednotenja, kljub temu pa so se na strani izvajalca pojavile težave pri upoštevanju dogovorjenih rokov.

4.3 DEJAVNOSTI VREDNOTENJA V LETU 2013

V letu 2013 so aktivnosti vrednotenja zajemale pripravo Poročil o sprotne vrednotenju PRP 2007 - 2013 v letu 2013, Monitoring gibanja populacije ptic kmetijske krajine v letu 2013 in Letno poročilo o napredku za leto 2012.

- **Poročila o sprotne vrednotenju PRP 2007 - 2013 v letu 2013**

Sprotno vrednotenje izvajanja Programa razvoja podeželja 2007 - 2013 je v letu 2013 temeljilo na izkušnjah z vmesnim in sprotne vrednotenjem iz predhodnih let in potrebah po vrednotenju konkretnih vsebin.

Usmerjevalna skupina za sprotne in vmesno vrednotenje PRP 2007 - 2013 ter strateško spremljanje NSN 2007 - 2013 je na sestanku 11. 1. 2013 določila, da se sprotne vrednotenje osredotoči na 3 tematske sklope:

- Uspešnost in učinkovitost izvajanja PRP 2007 - 2013 v odvisnosti s kakovostjo storitev svetovanja in informiranja javne kmetijske svetovalne službe;
- Podrobnejša analiza FADN standardnih rezultatov prejemnikov sredstev (112, 113, 121, 123);
- Metodologija samovrednotenja lokalnih akcijskih skupin o izvajanju lokalnih razvojnih strategij (LRS).

Za vsakega od navedenih sklopov je bilo pripravljeno ločeno poročilo.

Izvajanje PRP 2007 - 2013 v odvisnosti od kakovosti storitev javne službe kmetijskega svetovanja

Vrednotenje kakovosti storitev svetovanja in informiranja javne službe kmetijskega svetovanja (v nadaljevanju JSKS) za ukrepe za razvoj podeželja je bilo opravljeno z namenom, da bi ocenili, kako je JSKS prispevala k izvajanju programa ter ali bi se lahko podpora še izboljšala, saj javna služba kmetijskega svetovanja z usposabljanji lahko vpliva na osveščenost kmetov, njihovo znanje in veščine. Posebno pozornost je bila posvečena tudi razlogom za stopnjo napake, ki se pojavlja ob izvajanju PRP 2007 - 2013, predvsem pri kmetijsko-okoljskih plačilih, saj naj bi bil eden od razlogov za visoko stopnjo napake v Sloveniji slaba izobraženost oz. osveščenost kmetov o obveznostih kmetijsko okoljskih plačil (KOP). Narejen je bil pregled dejavnosti izobraževanj, usposabljanj, svetovanja, informiranja JSKS, ki prispevajo k izvajanju PRP 2007 - 2013, storitev v več Kmetijsko gozdarskih zavodov, opravljeni so bili pogovori s predstavniki KGZS in predstavniki nekaterih Kmetijsko gozdarskih zavodov ter izvedena spletna anketa med kmeti in kmetijskimi svetovalci, da bi tako izkušnje, potrebe in želje kmetov primerjali z izkušnjami kmetijskih svetovalcev.

Naloge JSKS so določene z Zakonom o kmetijstvu (ZKme-1, Ur.l. RS, št. 45/2008, Ur.l. RS, št. 57/2012) in jih po pooblastilu izvaja KGZS oziroma Kmetijsko gozdarski zavodi, ki delujejo v njenem okviru. Kmetijsko gozdarski zavodi (KGZ) upravljajo z večjim številom poskusnih centrov, ki so med kmeti dobro poznani in veljajo za zanesljiv vir informacij in genskega materiala. V prihodnje lahko centri okrepijo svojo sedanjo vlogo in dolgoročno zagotovijo svoje delovanje tako, da služijo kot demonstracijska središča in kot genske banke za redke in stare sorte rastlin ter pasme živali.

Izvajanje svetovanja JSKS kmetom za izvajanje ukrepov Skupne kmetijske politike je polno financirano s strani države in predstavlja največ 60,0 % delovnega časa posameznega kmetijskega svetovalca. Ostali delovni čas kmetijski svetovalci (v nadaljevanju: svetovalci) opravljajo storitve svetovanja kot tržno dejavnost (npr. priprava poslovnih načrtov). Zakon o kmetijstvu določa, da se za dejavnosti JSKS podeli koncesija. Praksa v drugih evropskih državah je zelo različna, saj storitve javne službe kmetijskega svetovanja ponekod opravljajo državne organizacije, ponekod jih v celoti opravljajo zasebniki ali zasebna podjetja, nekatere države pa imajo mešan sistem, kjer državna organizacija skrbi za usposabljanja in osveščanje, zasebna podjetja pa opravljajo osebno svetovanje posameznim kmetijam. Ponudnikov svetovalnih storitev je v Sloveniji kar nekaj, tako da bi lahko podelili koncesijo tudi več ponudnikom, ki bi se dopolnjevali, a je treba pri tem paziti, da je koncesijski akt oblikovan tako, da je jasno izražen in zavarovan javni interes in da so obveznosti javne službe ter cene storitev jasno definirane.

S kmeti in predstavniki KGZ je bila opravljena anketa in tudi intervju. Tako kmetje kot zaposleni v KZS menijo, da današnji študijski programi in raziskovalna dejavnost na področju kmetijstva v Sloveniji ne dajejo kakovostnega in dovolj sodobnega znanja, kar se odraža na usposobljenosti mladih, ki zaključijo študij, in usposobljenosti mladih kmetijskih svetovalcev. Problem predstavlja tudi nizka stopnja sodelovanja med JSKS, kmetijsko gozdarskimi zavodi, kmeti in šibek prenos rezultatov raziskav v prakso. Glede slednjega je vprašljiva tudi splošna uporabnost raziskav. V prihodnje lahko pride do zahtev po zavarovanju odgovornosti iz dejavnosti za kmetijske svetovalce, saj kmetje razmišljajo o odškodninah oziroma nadomestilih v primeru napačnega nasveta, zaradi katerega bi jim izpadel dohodek. Na podlagi anket lahko sklepamo, da so pričakovanja kmetov glede kakovosti storitev visoka in da so kakovostne storitve tudi pripravljeni plačati, viden pa je razkorak med mnenjem kmetov in mnenjem kmetijskih svetovalcev glede pomembnosti vsebin usposabljanj za kmete, kakšne so njihove potrebe in kolikšna je možnost za upoštevanje njihovih predlogov. JSKS potrebe kmetov spremlja skozi redno delo, nima pa vzpostavljenega sistematičnega spremljanja učinkov usposabljanj.

Po mnenju kmetijskih svetovalcev je velika večina vseh kmetov, ki so kandidirali za sredstva PRP 2007 - 2013, poiskala pomoč pri JSKS - tako za subvencionirani kot za tržni del dejavnosti. Kmetijski svetovalci svojo vlogo vidijo veliko bolj spodbujevalno kot kmetje. Ankete med kmeti kažejo na vedno pogostejše prepričanje, da so kmetijski svetovalci uradniki, ki se izogibajo terenskemu delu, kar kmetom daje občutek, da večino stvari opravijo sami, s čimer JSKS izgublja funkcijo med svojimi uporabniki in v njihovih očeh postaja administrator. S krčenjem lokacij izvajanja usposabljanj in večjo vezanostjo na pisarne pa se lahko zmanjša dostopnost storitev za ranljive skupine kmetov. Dejavnost JSKS je v sedanji obliki financiranja težavna zaradi deleža delovnega časa, ki ga morajo kmetijski svetovalci »pokriti« s tržnimi dejavnostmi Kmetijsko gozdarskih zavodov. Manjša se namreč številu kmetov, ki bi poiskali pomoč pri Kmetijsko gozdarskih zavodih, poleg tega pa omejevanje financiranja JSKS vpliva tudi na možnost zagotavljanja tržnega dela za pokrivanje stroškov dela preostalega delovnega časa kmetijskih svetovalcev in s tem slabi položaj JSKS med njenimi uporabniki.

Visoka stopnja napake (gre za zmanjšanja ali vračila izplačil zaradi kršitev zahtev ukrepov) pri izvajanju PRP 2007 - 2013 je posledica tako administrativnih kot izvedbenih kršitev obveznosti ukrepov in je zlasti visoka pri kmetijsko-okoljskih plačilih. Razlogov je več, od nepoznavanja zahtev ukrepov, pozabljivosti, do pomanjkanja načrtovanja dela, znanja, nizke funkcionalne pismenosti, preobremenjenosti, izogibanja stroškom, želje po večjem donosu in neugodnih vremenskih razmer. JSKS lahko v povezavi z ARSKTRP pomaga zmanjšati stopnjo napake z nadgradnjo sedanjih informacijskih aktivnosti, npr. opomnikov in ciljnega obveščanja o obveznostih in neformalnega preverjanja stanja na terenu. Poleg tega se je treba posvetiti funkcionalni pismenosti in osveščanju o možnostih uporabe IKT na javno dostopnih točkah ter izvajati sistematični trening vodenja evidenc in izpolnjevanja obrazcev. Okrepljen pretok povratnih informacij (tudi z lokalne ravni) med JSKS in ARSKTRP bi pomagal izboljševati in nadgrajevati njihovo delovanje.

Priporočilo vrednotenja je, da naj se kmete spodbudi k usmerjenemu, načrtovanemu sodelovanju z JSKS, kar bo tako kmetom kot svetovalcem olajšalo delo. Podoba JSKS v očeh kmetov je zelo raznolika in so do službe precej kritični zaradi različne kakovosti storitev in odnosa med različnimi svetovalci. KGZS in Kmetijsko gozdarski zavodi kot sedanji izvajalci JSKS bi morali zato zgraditi notranje standarde in sistem spodbujanja proaktivnosti svojih svetovalcev ter razmisliti o reorganizaciji in razdelitvi na administrativni del in administrativno osebje, ki bi kmetom predvsem pomagalo pri tehničnih zahtevah ukrepov PRP tako v okviru JSKS (kampanja in priprava zbirnih vlog, ki so podlaga za KOP) ter v okviru tržne dejavnosti (evidence, poročila, priprava vlog) ter terenske svetovalce, ki bi se ukvarjali predvsem s strokovnimi novostmi, usposabljanjem, izobraževanjem in informiranjem ter z osebnim svetovanjem na terenu. Tako bi tudi lažje vpeljali sodobne komunikacijske tehnologije, spletna orodja in uporabo drugih tehničnih novosti, ki olajšajo komunikacijo, vodenje evidenc in poročanje.

Smiselno bi bilo, da JSKS vpelje enostaven sistem spremljanja učinkov usposabljanj in svetovanja, tako da je podatke mogoče hitro zbrati ob običajnem terenskem delu. Ob tem naj se zagotovi objavljane in promocija rezultatov analize tako zbranih podatkov ter spodbudi kmete k odzivu in lastnim predlogom za izboljšanje spremljanja učinkov. MKO kot nosilec politike razvoja podeželja naj pri tem pomaga z jasnimi in smiselnimi usmeritvami in obveznostmi, na kakšen način naj se javna služba kmetijskega svetovanja izvaja, da bodo učinki čim večji in uporabniki čim bolj zadovoljni.

Analiza FADN standardnih rezultatov prejemnikov sredstev PRP 2007 - 2013

Vrednotenje naj bi prikazalo, kakšni so profili prejemnikov sredstev PRP 2007 - 2013 (prejemniki sredstev iz ukrepov 112, 113, 121, 123). Preučena je bila tudi možnost primerjave rezultatov med kmetijami, ki so vključene v EU vzorec FADN kmetij (»vzorčniki«) in med kmetijami, ki so v okviru PRP 2007 - 2013 obvezane voditi FADN knjigovodstvo (»obvezniki«). V prvem koraku je bil pregledan sistem uporabe FADN v Sloveniji in primeri uporabe FADN v drugih evropskih državah. Informacije so bile umeščene v kontekst izvajanja PRP 2007 - 2013 v Sloveniji in možnosti oziroma izvedljivost takih pristopov za redno spremljanje vplivov politike razvoja podeželja. Nato so bili pregledani podatki »obveznikov« - prejemnikov sredstev PRP 2007 - 2013, ki so poročali po sistemu FADN po posameznih tipih kmetijstva (sektorjih) za izbranih 16 ključnih spremenljivk FADN. Za vsakega obveznika je bil določen tip kmetijstva (TF8) in narejena primerjava osnovnih podatkov obveznikov po posameznem sektorju, zbranih s FADN računovodstvom. Pri tem so bile uporabljene osnovne informacije iz razpisov ukrepov, v katere so bili vključeni obravnavani obvezniki. Podatki kmetij, ki so v okviru PRP 2007 - 2013 obvezane voditi FADN knjigovodstvo (»obvezniki«), so bili primerjani s podatki rezultatov med kmetijami, ki so vključene v EU vzorec FADN kmetij (»vzorčniki«), poiskane možne korelacije ter opredelitve morebitnih vzrokov zanje.

Med obvezniki so v letu 2011 močno prevladovala kmetijska gospodarstva, ki se ukvarjajo z živinorejo, saj jih je skoraj dve tretjini. Večina med njimi, kar tretjina vseh obveznikov, se ukvarja z mlečno živinorejo. Daleč najmanj, manj kot odstotek, je bilo takih, ki se ukvarjajo z vrtnarstvom, malo je bilo tudi obveznikov, ki se ukvarjajo s sadjarstvom in vinogradništvom (skupaj predstavljajo le slabo desetino obveznikov). S pridelavo poljščin se je ukvarjala dobra petina obveznikov, ki so poročali v letu 2011. Dobre tri petine (62,41 %) obveznikov je vključenih le v en ukrep, za katerega so obvezni poročati s FADN računovodstvom. Največ, slaba tretjina (32,38 %) jih je vključenih v ukrep 121, le malo manj (29,46 %) pa v ukrep 112. Med obvezniki, ki so vključeni v dva ali več ukrepov, za katerega so obvezni poročati s FADN računovodstvom, prevladuje kombinacija ukrepov 112 in 121 (30,10 %).

Primerjava obveznikov in vzorčnikov je pokazala, da je pri vseh spremenljivkah povprečje pri obveznikih višje kot pri vzorčnikih. Vzrok za višje povprečje pri obveznikih je lahko učinek prejemanja sredstev PRP 2007 - 2013, nenaključnost dodeljevanja sredstev PRP 2007 - 2013 ali (najbolj verjetno) kombinacija obeh vzrokov.

Tudi zato je smiselno v naslednjem programskem obdobju prejemnike sredstev ukrepov, namenjenih konkurenčnosti, zavezati k poročanju s sistemom FADN računovodstva, ker bi to omogočilo primerjavo razvoja posameznih vključenih kmetijskih gospodarstev in vpogled v trende v posameznih sektorjih. Nekatera naslednja priporočila so še:

- Za ključne ukrepe bi bilo smiselno, da FADN uporabljajo vsi upravičenci že ob prijavi na razpise, vendar je natančnejši način uporabe FADN smiselno določiti skupaj z nosilci posameznih ukrepov pred začetkom izvajanja novega PRP ali njegovih razpisov.
- Zagotoviti je potrebno tehnično podporo ter stalen sistem zajema podatkov. Poleg računovodskih pisarn je smiselno zagotoviti tudi računalniške programe, da lahko FADN pričnejo uporabljati sami nosilci kmetijskih gospodarstev in primerno izobraževanje. Za kakovost rezultatov je treba zagotoviti podporo in občasno kontrolo rezultatov.
- Smiselno je oblikovati nabor spremenljivk, ki jih je potrebno spremljati, da bi zbrali podatke o učinkih politike razvoja podeželja in vsaj pri obveznikih v s FADN povezljivi bazi podatkov spremljati še druge dejavnike, ki lahko vplivajo na vrednosti spremenljivk v FADN.

- Kontrolno skupino, s katero bi lahko ovrednotili možne kratkoročne vplive izvajanja PRP, bi lahko oblikovali tako, da bi v obrazcih vlog ključnih ukrepov upravičence zavezali (npr. v okviru priprave poslovnega načrta) k oceni vrednosti parametrov FADN, ki bi jih po njihovem mnenju dosegli brez prejemanja sredstev, za katera so zaprosili.
- FADN bi lahko uporabljali za več analiz, če bi bili podatki lahko povezljivi z ostalimi bazami podatkov, ki jih imata ARSKTRP ter MKO. Oba naj zato pri oblikovanju in urejanju baz podatkov prednostno poskrbita tudi za povezljivost podatkov.

Metodologija samovrednotenja Lokalnih akcijskih skupin o izvajanju Lokalnih razvojnih strategij

Samovrednotenje je oblika vrednotenja, ki ga izvaja sama organizacija - nosilka programa ali pa deležniki, vključeni v izvajanje programa. Pregledano je bilo, kako LAS spremljajo prispevek izbranih projektov k ciljem LRS ter kazalnike LAS za spremljanje izvajanja LRS. Podrobneje so bili pregledani kazalniki sedmih LRS, ki so bili izbrani na podlagi raznolikosti LRS. Nato so bile pregledane dosedanje prakse vrednotenja in samovrednotenja LAS v tujini in predlagani načini samovrednotenja LAS. Predlog vključuje tudi vprašalnik za samovrednotenje.

Vsaka od 33 LAS v Sloveniji naj bi s samovrednotenjem spremljala uspešnost izvajanja LRS, predlog pristopa pa je podan v Smernicah in priporočilih za izvajanje pristopa LEADER v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2007 - 2013, ki jih je objavilo MKO. Za spremljanje doseganja ciljev LRS so LAS v samih LRS opredelile kazalnike; pogosto so ti posredno vključeni v opisih načrtovanih rezultatov. Kazalniki za spremljanje doseganja ciljev LRS pogosto spremljajo le učinke (output), malo pa je takih, ki spremljajo rezultate izvajanja LRS in še manj takih, ki spremljajo vplive izvajanja LRS.

Pregled vsebine izbranih LRS je pokazal, da je samovrednotenje v LRS razumljeno predvsem kot vrednotenje posamičnih projektov in ne kot vrednotenje izvajanja celotne LRS in njenega dela, oziroma doseganja ciljev in učinkov LRS. LAS večinoma vrednotijo izvajanje LRS na ravni posamičnih projektov ali občasno za potrebe poročanja svojim članom. Nekatere LAS vrednotenje izvajajo s pomočjo zunanjih izvajalcev vrednotenja, vendar pa je to odločitev posamične LAS. LAS poleg tega o izvajanju letnih Načrtov izvedbe projektov poročajo LEADER pisarni na MKO na osnovi predpisanega obrazca, ki vključuje tako kazalnike, predpisane s strani EK, kot tudi podatke, ki jih MKO potrebuje za svoje evidence in za nadaljnje načrtovanje ukrepov.

Predlagana metodologija samovrednotenja je namenjena kritičnemu samoocenjevanju dela LAS in njihovih struktur, uspešnosti, doseganja in primernosti ciljev, delovanju partnerstva in drugih vsebin ter vsebuje naslednje korake:

- Priprava Načrta samovrednotenja, ki naj opredeli aktivnosti, metode samovrednotenja (analiza kazalnikov, izvedba fokusnih skupin, anketa med vodstvom LAS, nosilci in partnerji projektov), časovni načrt in način poročanja.
- Pri opredelitvi aktivnosti samovrednotenja naj LAS določijo, kako in kdaj ga bodo izvedli in kdo bo vanj vključen. Predstavniki ciljnih skupin so v samovrednotenje vključeni preko vprašalnika in preko fokusnih skupin. Spremljanje in analiza ciljev in kazalnikov naj bi se izvedla na letni ravni, za preverjanje relevantnosti ciljev, analizo upravljaljskih struktur, delovanje partnerstev in podobno pa je priporočljiva dvoletna raven. Na letni ravni LAS lahko izberejo dodatne teme samovrednotenja glede na svoje potrebe in možnosti. Vključene naj bodo naslednje ciljne skupine: LAS in njihova telesa, občine, drugi deležniki

(predstavniki gospodarstva, kmetijstva, izobraževanja na področju LAS) in del vključenih v izvajanje posamičnih projektov.

- Za vsak opredeljen cilj LRS naj LAS preveri kazalnike, opredeljene v LRS in njihovo ustreznost - ali res merijo prispevek k doseganju ciljev in ali uspe pridobivati podatke za njihovo spremljanje, poleg tega naj bo jasno prikazana povezava s prioritetami PRP. V primeru, da niso ustrezni ali merljivi, se določijo dodatni ali novi kazalniki; poleg kazalnikov učinka naj se za vsak cilj opredeli vsaj en kazalnik rezultata. Kazalniki naj bodo »SMART«, o njih pa naj se LAS posvetujejo z deležniki in s pisarno LEADER na MKO glede morebitnega spremljanja kazalnikov, ki bi jih potrebovalo MKO za spremljanje in vrednotenje pristopa LEADER.
- Relevantnost (primernost) ciljev naj se preverja na dvoletni ravni; preveriti je treba, ali izvajanje LRS z vidika zaključenih projektov, doseženih rezultatov in kazalnikov projektov prispeva k doseganju ciljev in kaj so morebitni razlogi za neuspeh. Kot metoda je predlagana izvedba fokusnih skupin ali podobne metode sodelovanja, v katero se vključijo zgoraj navedene ciljne skupine.
- Samovrednotenje se lahko opravi z vprašalnikom, ki je podan v poročilu, saj se z njim lahko strukturirano preveri, kako izbrani kazalniki podpirajo doseganje izbranega cilja in kakšne vrednosti kazalnikov so bile dosežene.
- Končen rezultat samovrednotenja naj bo poročilo z zaključki in predlogom aktivnosti v prihodnje, ki bi izboljšale področja, na katerih je delovanje LAS pomanjkljivo ali bi se ga dalo izboljšati. Poročilo naj vsebuje tudi povzetek obeh faz (vprašalniki in fokusna skupina).

Uporaba predlagane metodologije je smiselna v prihodnjem programskem obdobju, saj se sedanje programsko obdobje zaključuje, a bi jo bilo koristno testirati tako, da se z njo opravi vrednotenje dosedanjega delovanja LAS in izvajanja LRS - tako bi LAS hkrati opravile naknadno (ex-post) vrednotenje svojega delovanja in izluščile izkušnje ter usmeritve za oblikovanje prihodnjih strategij oziroma programov delovanja. Za prihodnje programsko obdobje je načrte samovrednotenja smiselno pripraviti hkrati s pripravo novih lokalnih razvojnih strategij. Skupen okvir spremljanja in vrednotenja izvedbe LRS je zato smiselno vključiti tudi v skupno metodologijo priprave novih LRS, saj bi tako zagotovili tudi primerljivost in enostavno oceno prispevka LRS k ciljem Programa razvoja podeželja, vendar naj se o potrebah po primerljivosti in vrednotenju skupnih učinkov odloči MKO.

MKO naj metodologijo predlaga LAS na način, ki bo poudaril prilagodljivost metodologije potrebam posamezne LAS in okolja, v katerem delujejo, ter uporabnost za LAS. Priporočana je delavnica za LAS, na kateri bi predstavili, uskladili in potrdili predlog metodologije in način samovrednotenja, da bo uporaben tako za LAS kot za MKO. Na delavnici naj bi sodelovala tudi ARSKTRP, saj so ugotovitve pomembne tudi za njeno delovanje na področju izvajanja PRP.

LAS lahko s samovrednotenjem dosežejo dodatno motivacijo deležnikov in povečajo svojo prepoznavnost in ugled, pri čemer bi jim pomagalo, če lahko jasno pokažejo usmeritve in podporo MKO, na primer s primeri dobre prakse ali organizacijo okrogle mize za deležnike LAS. Koristno bi bilo, da zaključke samovrednotenja LAS posredujejo MKO, ki naj jih pregleda in skupne ugotovitve objavi oziroma posreduje vsem LAS; to lahko postane ena od nalog Mreže za podeželje. Tako se bodo lahko primerjali med seboj tako po doseganju ciljev kot po pristopu k izvajanju LRS in samovrednotenja. Uporaba kazalnikov bi omogočila tudi primerljivost LAS med seboj, seveda pa jih bo potrebno prilagoditi zahtevam in možnostim LAS v novem programskem obdobju. Na podlagi izkušenj se lahko pripravi seznam uporabnih kazalnikov, ki se vsako leto participativno dopolnjuje (tudi s pomočjo Mreže za podeželje, Ministrstva, Društva

za razvoj podeželja in podobnih deležnikov), kar bi pripomoglo k dobri praksi in izboljšanju dela LAS.

- **Monitoring splošno razširjenih vrst ptic v letu 2013 za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine**

Za potrebe vrednotenja vplivov izvajanja PRP 2007 - 2013 tovrstno študijo pripravlja izbrani izvajalec – Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS - BirdLife Slovenia).

Slovenski indeks ptic kmetijske krajine (SIPKK) je za leto 2013 znašal 78,4 % (glede na leto 2008), kar je slabše (za 5,8 %) kot v letu 2012.

Relativno strm upad populacij ptic kmetijske krajine je značilen za vso Evropo in je v večini primerov neposredna posledica intenzifikacije kmetijstva. Nujno so potrebne raziskave vzrokov za ta upad (vzroki so vrstno in lokalno specifični), potrebno pa je tudi nadaljevati časovno serijo monitoringa ptic kmetijske krajine.

- **Letno poročilo o napredku za leto 2012**

Kot del sprotnega vrednotenja PRP 2007 - 2013 ali pa vsaj kot podatkovno osnovo sprotnemu vrednotenju lahko upoštevamo tudi Letno poročilo o napredku za leto 2012, ki ga je najprej potrdil OU, nato pa je bil posredovan NO, ki ga je na svoji seji 29. 5. 2013 tudi potrdil. Na Letno poročilo smo s strani NO prejeli nekaj manjših pripomb, katerim smo Letno poročilo tudi prilagodili. V skladu s Smernicami EK je bilo dne 12. 6. 2013 Letno poročilo o napredku skupaj s tabelami za spremljanje posredovano Evropski Komisiji. Z dnem 18. 6. 2013 je EK podala izjavo o sprejemljivosti poročila. Končno poročilo je bilo s strani EK potrjeno 25. 7. 2013.

4.4 ZBIRANJE PODATKOV TER POVEZOVANJA V OMREŽJE S STRANI OSEB, KI SODELUJEJO PRI VREDNOTENJU

Zbiranje podatkov za sprotno vrednotenje poteka na več nivojih. Za pridobitev podatkov iz računalniških aplikacij ARSKTRP je zadolžena Skupina za spremljanje in analize v okviru MKO. Večina podatkov o vlogah na razpise je pridobljenih iz elektronskih podatkovnih baz, ki jih iz zajema IT aplikacije kreirajo na ARSKTRP. Aplikacije so oblikovane v skladu s Priročnikom za spremljanje izvajanja ukrepov PRP 2007 - 2013, ki ga je sprejel OU, tako da so v njej vključeni vsi podatki iz vlog, ki so potrebni za pripravo kazalnikov, predvidenih v CMEF. Podatki o ukrepih LEADER se zbirajo na MKO.

Podatke o napredku pri gospodarjenju upravičencev se pridobivajo s pomočjo poročil o kazalnikih gospodarjenja, ki so jih prejemniki sredstev dolžni pošiljati še pet let po zadnjem izplačilu sredstev. MKO je pripravil vprašalnike za vsak ukrep posebej, ti so na voljo na spletni strani ARSKTRP, tako da lahko vlagatelji, skladno z razpisnimi pogoji, vsako leto ustrezno poročajo. V okviru poročanja prejemniki sredstev na investicijskih ukrepih pošiljajo tudi podatke iz knjigovodstva po metodologiji FADN, in to v primeru, ko ne vodijo drugih uradnih oblik knjigovodstva. Napredek se oceni s primerjavo med podatki iz vlog, ki povzemajo stanje pred naložbo, in podatki iz prejetih poročil.

Podatke pridobivamo tudi s sodelovanjem z drugimi vladnimi in nevladnimi institucijami. Tako je v zbiranje podatkov glede kakovosti voda in površin visoke naravne vrednosti vključena Agencija RS za okolje, podatke o bilanci hranil v tleh zagotavlja Kmetijski inštitut Slovenije, spremljanje obsega populacij ptic kmetijske krajine kot kazalnika biodiverzitete pa izvaja Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Pomemben vir podatkov so tudi Poročila o stanju kmetijstva, živilstva in gozdarstva, ki jih vsako leto pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije, ter podatki SURS, ki so na voljo na njihovem portalu SI-STAT. Zelo pomembne informacije za

upravljanje PRP 2007 - 2013, kakor tudi za pripravo programa razvoja podeželja po letu 2013, pa prinaša Popis kmetijskih gospodarstev, ki ga je SURS nazadnje opravil v letu 2010, glavne analize pa so bile narejene v letu 2012.

4.5 MREŽNE AKTIVNOSTI SODELUJOČIH V PROCESU VREDNOTENJA

V okviru mrežnih aktivnosti v procesu vrednotenja so bili izvedeni naslednji dogodki:

Dne 6 in 7. marca 2013 je v Rimu v organizaciji Evropske mreže za vrednotenje in Evaluation Helpdeska potekala **delavnica na temo: Posebni izzivi pri uporabi skupnih kazalnikov Programa razvoja podeželja na regionalni ravni**. Na delavnici je bil izpostavljen pomen kazalnikov stanja in vpliva že v fazi programiranja PRP, med drugim pri opisu teritorija in njegovih posebnosti, opredelitvi SWOT analize, oceni potreb, opisu strategije ter opredelitvi intervencijske logike (povezava med ukrepi, prednostnimi nalogami in področji ter cilji). Obvezni kazalniki stanja sestavljajo t.i. analitično tabelo, ta pa je razdeljena na tri vsebinske sklope: socio-ekonomsko stanje in stanje podeželja, kmetijstvo ter okolje/podnebjje. Posebna pozornost je bila namenjena zagotavljanju podatkov za kazalnike stanja na regionalni ravni, kot tudi aktivnostim spremljanja in vrednotenja 1. in 2. stebra SKP v luči omenjenih kazalnikov. Delavnice se je udeležila tudi predstavница MKO.

Dne 25. septembra 2013 je madžarska Državna razvojna agencija v sodelovanju z madžarskim Ministrstvom za razvoj podeželja (Ministry of Rural Development) organizirala **2. mednarodno konferenco za spremljanje**. Poseben poudarek konference je bil namenjen spremljanju na področju programa razvoja podeželja. V dneh od 26. do 27. septembra 2013 je madžarska Državna razvojna agencija organizirala tudi **4. mednarodno konferenco za vrednotenje**. Na konferenci so bile predstavljene zahteve EK za vrednotenje za obdobje 2014-2020, rezultati vrednotenja iz prejšnjih programskih obdobj ter področje strateške presoje vplivov na okolje. Na konferenci so sodelovali tako strokovnjaki EK kot tudi strokovnjaki držav članic in mednarodnih organizacij. Obeh dogodkov sta se udeležili tudi predstavnici MKO.

Dne 18. oktobra 2013 je bila organizirana **delavnica fokusne skupine**, na kateri so sodelovali deležniki, ki se ukvarjajo z vrednotenjem (predstavniki organa upravljanja, mreže za podeželje, nadzornega odbora in izvajalca vrednotenja). Fokusno skupino je vodila regionalna strokovnjakinja Evropske mreže za vrednotenje razvoja podeželja. Tema delavnice je bila Priprava in izvajanje načrta vrednotenja PRP 2014-2020 z vprašanji: Kakšna so spoznanja glede vzpostavljanja, upravljanja, spremljanja in vrednotenja PRP 2007 - 2013? Ali predlagane vsebine Načrta vrednotenja 2014-2020 upoštevajo pridobljene izkušnje in bodo zadostile potrebam? Ugotovitve delavnice so bile analizirane in predstavljene Evropski komisiji in Ekspertni skupini za vrednotenje programov.

V letu 2013 je bilo v Bruslju izvedenih pet sej Ekspertne skupine za vrednotenje programov razvoja podeželja (Evaluation Expert Committee), na katerih so sodelovali tudi predstavniki MKO. Veliko pomoč za OU in za izvajalce vrednotenja predstavlja tudi Evaluation Helpdesk s sedežem v Bruslju, ki se trudi zagotoviti vse potrebne odgovore na vprašanja držav članic oziroma njihovih izvajalcev vrednotenja. Na njihovi spletni strani so tako na voljo priročniki, smernice, primeri dobrih praks na področju spremljanja in vrednotenja, gradiva in poročila z različnih delavnic v okviru njihove organizacije.

4.6 NASTALE TEŽAVE IN POTREBA PO DODATNEM DELU

V letu 2013 OU večjih težav na področju vrednotenja ni zaznal. Informacije o potrebah po dodatnem delu, vključno s priporočili, na katere je opozoril izvajalec sprotne vrednotenja v letu 2013, so podane že v okviru točke 4.3.

5. UKREPI ORGANA UPRAVLJANJA IN NADZORNEGA ODBORA, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU KAKOVOSTI IN UČINKOVITOSTI IZVAJANJA PROGRAMA

5.1 UKREPI SPREMLJANJA IN VREDNOTENJA

5.1.1 Organ Upravljanja

OU je odgovoren za učinkovito, smotrno in pravilno vodenje in izvajanje PRP 2007 - 2013 v skladu z določili 75. člena Uredbe 1698/2005 ter za druge organizacijske naloge.

V letu 2013 se je OU sestel na štirih sejah, od tega so bile tri seje redne in ena dopisna seja.

Na svoji 23. seji 16. 1. 2013 do 17. 1. 2013 (dopisna seja) je OU obravnaval podaljšanje pogodb o zaposlitvi javnih uslužbencev, ki so zaposleni za določen čas in so financirani iz ukrepa Tehnična pomoč PRP 2007 - 2013 do konca leta 2015 ter financiranje plač javnih uslužbencev na ARSKTRP, ki so zaposleni za nedoločen čas in delajo na področju izvajanja PRP 2007 - 2013 za obdobje 2013-2015 iz sredstev Tehnične pomoči.

Na svoji 24. seji 19. 2. 2013 je OU potrdil Akcijski načrt za zmanjšanje stopnje napake na ukrepih PRP 2007 - 2013, obravnaval tematiko preseganja pravic porabe PRP 2007 - 2013 za zagotovitev visoke stopnje črpanja sredstev PRP 2007 - 2013 in potencialni prenos izvajanja ukrepov LEADER na ARSKTRP.

Na svoji 25. seji 7. 5. 2013 je OU potrdil predlog Letnega poročila o napredku pri izvajanju PRP 2007 - 2013 za leto 2012 pred pošiljanjem na sejo Nadzornega odbora PRP 2007 - 2013, obravnaval analizo obdelave vlog in črpanja sredstev PRP 2007 - 2013 na dan 31. 3. 2013, intenziviranje finančnega spremljanja PRP 2007 - 2013 ter potencialni prenos izvajanja ukrepov LEADER na ARSKTRP.

Na svoji 26. seji 28. 11. 2013 je OU potrdil predlog 7. spremembe PRP 2007 - 2013, obravnaval analizo obdelave vlog in črpanja sredstev v okviru PRP 2007 - 2013 na dan 30. 9. 2013, obravnaval poročilo o zaznanih kršitvah ter se seznanil z informacijo o sprotnem vrednotenju PRP 2007 - 2013.

5.1.2 Nadzorni odbor

OU je 19. 10. 2007 za nadzor uspešnosti izvajanja PRP 2007 - 2013 s Sklepom o ustanovitvi, organizaciji, nalogah in imenovanju članov Nadzornega odbora za Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013 ustanovil Nadzorni odbor za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007 - 2013 (NO PRP 2007 - 2013).

NO PRP 2007 - 2013 je v letu 2013 zasedal dvakrat. Na svoji 10. seji 29. 5. 2013 je:

- potrdil letno poročilo za PRP 2007 - 2013 za leto 2012,
- seznanil z informacijo o revizijah in problematiko visoke stopnje napake in
- seznanil z aktualnimi informacijami o pripravi programskih dokumentov za obdobje 2014-2020.

Na svoji 11. seji 12. 12. 2013 je NO obravnaval predlog 7. spremembe PRP 2007 - 2013 ter se seznanil z aktivnostmi pri pripravi programskih dokumentov za obdobje 2014 - 2020.

Predlog 7. spremembe PRP 2007 - 2013 je bil konec decembra 2013 posredovan v obravnavo EK.

5.2 POVZETEK VEČJIH TEŽAV, KI SO NASTALE PRI VODENJU PROGRAMA, IN VSI SPREJETI UKREPI

Večje težave pri vodenju programa, ki jih je ugotovil OU

V letu 2013 so bile zaznane težave pri izvajanju prenesenih nalog plačilne agencije ukrepa LEADER (ustrezne kontrole) in pri izvajanju Tehnične pomoči (aktivnosti, ki jih lahko izvajajo javni uslužbenci, katerih plače so financirane iz EKSRP).

Certifikacijski organ v okviru letnih revizij izdatkov EKSRP opozarja, da bi moral MKO okrepiti sicer oblikovano in akreditirano organizacijsko enoto zadolženo za izvajanje postopkov do vključno potrditve zahtevkov LAS skladno z letnimi izvedbenimi načrti LAS. Ker ni možno ustrezno odpraviti ugotovljenih napak s strani UNP, v kolikor izvajanje ukrepa LEADER ostane na MKO, je MKO v 2013 začelo s postopki prenosa izvajanja ukrepa LEADER na ARSKTRP. MKO, Direktorat za kmetijstvo, je pripravil načrt za prenos izvajanja vseh postopkov do odobritve zahtevkov LAS na ARSKTRP. V letu 2013 je bilo na ARSKTRP preneseno izvajanje kontrol na kraju samem za LEADER, ostali koraki bodo realizirani po uveljavitvi nujno potrebnih sprememb Zakona o kmetijstvu.

Certifikacijski organ je v letu 2013 zaznal nekaj pomanjkljivosti povezanih z izvajanjem postopkov na MKO pri ukrepu Tehnična pomoč. Podobna priporočila je podala tudi Služba za notranjo revizijo ARSKTRP, ki je v 2013 okviru pregleda izvajanja delegirane naloge pregledala izvajanje postopkov na MKO. OU je za izpolnitev revizijskih priporočil, tako priporočil notranje revizijske službe ARSKTRP kot tudi certificacijskega organa, pripravil spremembe Navodil OU za izvajanje tehnične pomoči PRP 2007-2013. Določen je nabor aktivnosti, ki jih lahko izvajajo uslužbenci, katerih plače so financirane iz EKSRP. ARSKTRP izvaja kontrolo vsebine poročil o opravljenem delu uslužbencev, katerih plače se financira iz tehnične pomoči PRP 2007 - 2013. V kolikor bi se ob kontroli ugotovilo, da javni uslužbenec ni v celoti opravljal nalog v okviru z navodili dovoljenega nabora aktivnosti, se bo sorazmeren delež plače financiral iz nacionalnega proračuna.

Letni sestanek z EK

Predstavniki OU in EK so na letnem sestanku, ki je 21. novembra 2013 potekal v Bruslju, pregledali napredek pri izvajanju PRP 2007 - 2013.

Predstavniki EK so OU predlagali, da:

- Slovenija nadaljuje z izvajanjem in, če je potrebno, prilagodi svoj Akcijski načrt za zmanjšanje stopnje napake tako, da bo stopnja napake znašala pod 2 %, še posebej pri ukrepu 214, kjer je stopnja napake 4,5 %.
- pozorno spremlja izvajanje ukrepov, katerih višina izplačil še ne presega 60 % (111, 123, 125, 132, 133, 311, 321, 322, 323 in LEADER). Prav tako so poudarili tri ukrepe, ki so pomembni tudi za izvajanje ukrepov v naslednjem programskem obdobju (111, 132 in 133).

Aktivnosti, ki jih je/bo izvedel OU na podlagi ugotovitev EK:

1. Akcijski načrt za zmanjšanje stopnje napake

Evropsko računsko sodišče je v poročilu za proračunsko leto 2011 stopnjo napake za skupino politik »razvoj podeželja, ribištvo in zdravje« ocenilo na 7,7 %, kar krepko presega prag pomembnosti 2,0 %, ki se ocenjuje za sprejemljivega za programe z deljenim upravljanjem med EK in državami članicami.

Iz omenjenega razloga so EK in države članice aktivno pristopile k reševanju tega vprašanja. RS je v okviru Akcijskega načrta za zmanjšanje stopnje napake pri ukrepih PRP 2007 - 2013 analizirala največje napake pri posameznih ukrepih in opredelila aktivnosti, s katerimi bo prispevala k zmanjšanju napak, ter časovnico za izvedbo teh aktivnosti. Večina napak v okviru PRP 2007 - 2013 se nanaša na ukrepe 2. osi. V okviru ukrepov, ki niso vezani na površino, je bilo izpostavljeno predvsem vprašanje preverjanja pravil javnega naročanja pri upravičencih.

V okviru izvajanja akcijskega načrta je bil pri ukrepu KOP opravljen pregled posameznih zahtev in predlagano črtanje tistih zahtev, ki ne vplivajo neposredno na modelni izračun plačila za določene podukrepe iz PRP 2007 - 2013. Predlog spremembe PRP 2007 - 2013 je bil po potrditvi s strani NO z dnem 23. 12. 2013 poslan EK v potrditev. Nadgrajeni in izpopolnjeni so bili postopki za zagotovitev ustreznega preverjanja pravil javnega naročanja. OU, plačilna agencija, KGZS ter Mreža za podeželje so okrepili aktivnosti na področju obveščanja, usposabljanja, osveščanja in informiranja upravičencev in kmetijskih svetovalcev glede pogojev posameznih ukrepov PRP 2007 - 2013 in obveznosti upravičencev ter prejemnikov sredstev EKSRP.

OU je 15. 9. 2013 pripravil in poslal EK poročilo o izvajanju aktivnosti na podlagi Akcijskega načrta za zmanjšanje stopnje napake na ukrepih PRP 2007 - 2013. Prav tako sta se MKO in ARSKTRP udeležila seminarjev na temo zmanjševanja stopnje napake, ki ju je organizirala EK v Bruslju aprila in oktobra 2013. Na seminarju oktobra 2013 je bila Slovenija povabljen, da predstavi primer dobre prakse, in sicer izobraževanja kmetijskih svetovalcev s področja izpolnjevanja evidenc za potrebe podukrepov KOP, ki jih je ARSKTRP izvajala na različnih lokacijah RS.

2. Izvajanje ukrepov z nizko stopnjo črpanja

111 Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju

Do konca leta 2013 je bilo na ukrepu dodeljenih 98,0 % razpoložljivih sredstev. V letu 2013 ni bilo objavljenega novega javnega razpisa. Upravičenci so izvajali usposabljanja v okviru 2. javnega razpisa (zaprt februarja 2012), v sklopu katerega so prva izplačila sredstev potekala v prvi četrtini leta 2013. V 2014 se bodo nadaljevala in tudi zaključila preostala odobrena usposabljanja. Za posamezne vsebine usposabljanj med ciljnim skupinami ni bilo zanimanja, zato predvidena sredstva niso bila odobrena v pričakovanem obsegu. S 7. spremembo PRP 2007 - 2013 bodo sredstva zato zmanjšana na skupno 2.042.267 €, saj iz naslova tega ukrepa ne bo objavljen javni razpis več. Zaradi zaznanih težav bomo ukrep Usposabljanje v okviru PRP 2014 - 2020 razen obveznih vsebin usposabljanj, ki so povezane z izvajanjem drugih ukrepov (Dobrobit živali, Kmetijsko-okoljski-podnebni ukrepi, Ekološko kmetovanje) izvajali glede na zaznane potrebe ciljnih skupin.

123 Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom

Na podlagi priporočila revizije se je pripravil bolj podroben katalog upravičenih stroškov (podobno kot na ukrepu 121). To je omogočilo pripravo transparentnega javnega razpisa ter lažjo pripravo vloge in obravnavo zahtevkov. V letu 2013 so bili objavljeni zadnji trije javni razpisi v skupni višini 24 mio €. Interes vlagateljev za te razpise je bil velik. Skupni znesek odobrenih

sredstev je tako že presegel razpoložljiva sredstva za 7 %. Obdelava prispelih vlog za zadnji razpis je že zaključena. Črpanje sredstev se normalno izvaja. Ob koncu leta 2013 je bilo na tem ukrepu izplačanih 64,2 % razpoložljivih sredstev, kar je podobno kot na ukrepu 121.

125 Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva

V letu 2013 je bil objavljen V. javni razpis za ukrep 125, predmet podpore št. 1: komasacije, in predmet podpore št. 2: agromelioracije na komasacijskih območjih. Na javni razpis je prispelo 19 vlog, od tega 10 za predmet podpore komasacije in 9 za predmet podpore agromelioracije na komasacijskih območjih. Odobrenih je bilo vseh 10 vlog za komasacije, skupno je bilo dodeljenih 2,1 mio € nepovratnih sredstev. Odobrenih je bilo tudi 6 vlog za agromelioracije na komasacijskih območjih, dodeljenih je bilo 0,5 mio € nepovratnih sredstev.

V letu 2013 je bil zaprt tudi IV. javni razpis za ukrep 125, predmet podpore št. 3: izgradnja velikih namakalnih sistemov. Na javni razpis je prispelo 5 vlog za izgradnjo velikih namakalnih sistemov, vse vloge so bile odobrene. Za ta namen je bilo dodeljenih 8 mio € nepovratnih sredstev.

S dodelitvijo sredstev na zadnjih dveh javnih razpisih se je močno izboljšala slika črpanja sredstev na ukrepu 125. V letu 2014 se pričakuje izvedba zadnjega javnega razpisa, ki bo podpiral investicije v agromelioracije na komasacijskih območjih.

132 Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane

Za ukrep 132 smo imeli odprt razpis. Črpanje omejujejo nizki zaprošeni zneski in majhno število vlog. Zaradi povečanih promocijskih aktivnosti in animacije ciljnih javnosti se v letu 2014 in prvi polovici leta 2015 pričakuje povečano število prejetih zahtevkov in posledično višje izplačevanje sredstev.

133 Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnosti informiranja in pospeševanja prodaje

V letu 2013 je bilo z odločbami dodeljenih 100,1% sredstev, izplačanih pa je bilo 46,5% razpoložljivih sredstev. Delno je razlog v nižjem odstotku izplačanih sredstev v trajanju projektov in dinamiki izplačil, ki omogoča izplačilo šele po zaključku projekta. Del sredstev pa ne bo izplačanih zaradi neizvedenih planiranih aktivnosti, nižjih vrednostih aktivnosti in podobno. Dejavnike tveganja je težko predvideti in omejevati. V letu 2014 in prvi polovici leta 2015 je pričakovano povečano število prejetih zahtevkov in posledično izplačevanje sredstev, kar je posledica informiranja in organiziranja zainteresiranih skupin.

311 Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti

Do 31. 12. 2013 je bilo izplačanih 59,2 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Eden od razlogov za počasno črpanje je ta, da velik del naložb pri tem ukrepu vključuje gradbena in obrtniška dela. Ta dela so dolgotrajna in vezana na vremenske razmere, pred vložitvijo zahtevka za izplačilo sredstev morajo upravičenci tudi pridobiti uporabna dovoljenja za objekte. Iz navedenih razlogov upravičenci pogosto prosijo za spremembo dinamike vlaganja zahtevkov za izplačilo na kasnejši datum, kar pa je tudi razlog za počasno črpanje sredstev. Drugi razlog je ta, da upravičenci pošiljajo nepopolne oziroma neustrezne zahtevke, zaradi česar jih plačilna agencija poziva na dopolnitve oziroma jih zavrača. V sodelovanju s KGZS je stekla akcija za odpravo stopnje napak pri vlaganju zahtevkov za izplačilo. V letu 2014 in prvi polovici leta 2015 je pričakovano povečano število prejetih zahtevkov in posledično izplačevanje sredstev.

321 Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo

Do 31. 12. 2013 je bilo izplačanih 49,1 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Od prvotno odobrenih štirih vlog, je ob koncu leta 2013 en upravičenec podal odstop, zato lahko upoštevamo, da so bile ob koncu leta 2013 odobrene le tri vloge, predviden ostanek razpoložljivih sredstev pa obsega 948.952 €. Do konca leta 2013 sta bila tako izplačana dva zahtevka za izplačilo sredstev, izplačilo tretjega - zadnjega je predvideno v letu 2014. Pričakuje se, da bo pri tem ukrepu skupaj izplačanih 2.826.421 € sredstev, kar pomeni 66,2 % črpanje razpoložljivih sredstev za ta ukrep. Preostanek sredstev bo prerazporejen na ukrep 121.

322 Obnova in razvoj vasi

Do konca leta 2013 so bila na tem ukrepu dodeljena že vsa razpoložljiva sredstva. Na dan 31. 12. 2013 izplačanih 57 % sredstev namenjenih izvedbi tega ukrepa. OU je konec leta 2013 organiziral delavnico za upravičence, v katerem je bil predstavljen postopek javnega naročanja, saj so se pri preveritvah zahtevkov za izplačilo sredstev ravno tu pojavljale največje napake in posledično tudi nižanje zahtevkov. V mesecu maju 2014 je predvidena delavnica, na katero bodo vabljeni vsi upravičenci iz naslova tega ukrepa. Na delavnici bodo opozorjeni na ključne težave, ki smo jih zasledili pri obravnavi zahtevkov in kako naj boljše pripravijo zahtevke za izplačilo sredstev, da ne bo razlog za nizko črpanje neustrezno pripravljena dokumentacija.

323 Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja

Na ukrepu 323 je bilo na dan 31. 12. 2013 izplačanih 71 % sredstev namenjenih izvedbi tega ukrepa. Trenutno poteka intenzivno zaključevanje projektov in tudi izplačila. Aktivnosti obveščanja javnosti o čim hitrejšem zaključevanju projektov in predlaganju popolnih zahtevkov za izplačilo sredstev so se tako izkazale kot zelo uspešne, saj je na ukrepu viden napredek v uspešno zaključenih projektih.

LEADER

Do konca leta 2013 so bila na tem ukrepu dodeljena že vsa razpoložljiva sredstva, črpanje le-teh pa je mogoče do konca leta 2015. V zadnji četrtini leta 2013 je bilo izplačanih še dodatnih 2,5 mio € sredstev – uspešnost črpanja razpoložljivih sredstev je bila tako konec leta 2013 na ravni 65,6 %. Dosedanje izkušnje kažejo, da glede na višino vlaganja zahtevkov in obseg znižanj vsa razpoložljiva sredstva ne bodo počrpana. V okviru 7. spremembe programa so zato bila sredstva znižana za 2 mio €. Posebnih aktivnosti za hitrejšo črpanje OU ne načrtuje. Morebitno oviro pri boljšem črpanju sredstev lahko predstavlja tudi finančno stanje v državi; iz tega razloga je nemogoče pričakovati, da bodo upravičenci pospešili izvajanje oz. črpanje.

5.3 UPORABA TEHNIČNE POMOČI

Tehnična pomoč zagotavlja podporo izvajanju PRP 2007 - 2013. V okviru tehnične pomoči se financirajo različne študije in analize, spremljanje napredka programa, aktivnosti informiranja in obveščanja javnosti, kadrovska podpora za izvajanje aktivnosti ter zagotavljanje nadzora nad izvajanjem programa.

Od začetka izvajanja programa do konca leta 2013 je bilo kumulativno izplačanih 10.745.757,34 €, kar predstavlja 62,37 % razpoložljivih sredstev tehnične pomoči, od tega 2.324.414,29 € v letu 2013.

Aktivnosti tehnične pomoči so razdeljene na naslednje sklope:

- 1 - aktivnosti Mreže za podeželje z obveščanjem javnosti
- 2 - študije in vrednotenja
- 3 - upravljanje programa
- 4 - informacijski sistemi

V letu 2013 nismo imeli stroškov, povezanih z informacijskimi sistemi.

1. Aktivnosti Mreže za podeželje z obveščanjem javnosti

OU je izvajal aktivnosti obveščanja in informiranja javnosti preko mreže. Aktivnosti mreže so podrobneje navedene v ločenem podpoglavju 5.3.1.

Za aktivnosti Mreže za podeželje skupaj z obveščanjem smo v letu 2013 porabili 104.434,39 € oziroma 4,49 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2013.

2. Študije in vrednotenja

Študije in vrednotenja so za izvajanje programa zelo pomembne, saj usmerjajo implementacijo in opozarjajo na morebitne težave. Sofinancirali smo raziskave, strokovne podlage in ocene, ki so jih izvedle izobraževalno-raziskovalne institucije. S pomočjo sredstev EKSRP smo tako v letu 2013 izvedli oziroma izplačali:

- Sprotno vrednotenje Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2007 - 2013 v letu 2013 (Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o.);
- Strokovne podlage za pripravo seznama avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali v okviru Programa razvoja podeželja 2014 - 2020 (Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta);
- Monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine za leto 2013 (Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije);
- Odkup in obdelava podatkov monitoringa izbranih ciljnih vrst metuljev za leto 2013 (Center za kartografijo favne in flore);
- Odkup in obdelava podatkov monitoringa populacij izbranih ciljnih vrst ptic za leto 2012 in 2013 (Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije);
- Izdelava predhodnega vrednotenja Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014 - 2020 (KPMG d.o.o.);
- Izdelava celovite presoje vplivov na okolje Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014 - 2020 (Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o.).

Za izdelavo študij in vrednotenj smo v letu 2013 izplačali 339.537,83 € oziroma 14,61 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2013.

3. Upravljanje programa

Na področju upravljanja programa tehnične pomoči so bile izvedene naslednje aktivnosti:

- opravljena izvedeniška dela v postopkih kontrole upravičene dodelitve nepovratnih sredstev;
- stroški z izvedbo sej OU, nadzornega odbora in začasnega usmerjevalnega odbora;
- stroški povezani s službenimi potmi (udeležbe na izobraževanju, konferencah, seminarjih, sejah ipd. vezani na izvajanje PRP 2007 - 2013 in pripravo PRP 2014 - 2020);

- nakup delovne opreme za potrebe dela ARSKTRP.

Za tekoče upravljanje in izvajanje programa so preko projekta tehnične pomoči zaposleni tudi strokovni delavci. Na dan 31. 12. 2013 je bilo 63 zaposlenih na projektu tehnične pomoči, od tega na ARSKTRP 25 in na MKO 38.

Za aktivnosti upravljanja programa smo v letu 2013 porabili 1.880.442,07 € oziroma 80,90 % vseh sredstev tehnične pomoči. Od tega zneska znašajo sredstva za plače 1.821.847,80 € oziroma 78,38 % vseh sredstev tehnične pomoči v letu 2013.

Preglednica 39: Porabljena javna sredstva za financiranje aktivnosti Tehnične pomoči in Mreže v obdobju 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (v €).

Vrsta aktivnosti Tehnične pomoči	Tehnična pomoč	Mreža	SKUPAJ
Aktivnosti Mreže za podeželje z obveščanjem javnosti	0,00	104.434,39	104.434,39
Študije in vrednotenja	339.537,83	0,00	339.537,83
Upravljanje programa	1.859.170,56	21.271,51	1.880.442,07
Informacijski sistemi	0,00	0,00	0,00
SKUPAJ	2.198.708,39	125.705,90	2.324.414,29

Vir: ARSKTRP

5.3.1 Delovanje Nacionalne mreže za podeželje

Nacionalna Mreža za podeželje (v nadaljevanju: Mreža) je v letu 2013 še naprej izvajala aktivnosti za informiranje deležnikov in zainteresirane javnosti o Programu razvoja podeželja za obdobje 2007 - 2013 in o napredku pri pripravi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije 2014 - 2020. Aktivnosti so bile usmerjene tudi v podporo spodbujanja sodelovanja med posamezniki in organizacijami, ki sodelujejo pri razvoju podeželja. Na ta način se je zagotavljalo ustrezno zastopanje interesov podeželja in pretok informacij.

Preko izvajanja aktivnosti se je zasledovalo naslednje cilje:

- zagotavljanje informacij o razvoju podeželja na državnem in meddržavnem nivoju,
- obveščanje o aktivnostih na področju razvojne politike podeželja,
- spodbujanje medobmočnega in meddržavnega sodelovanja, povezovanja in izmenjave dobrih praks,
- zagotavljanje povratnih informacij o uspešnosti izvajanja državnih razvojnih politik na posameznih območjih in na državnem nivoju,
- povečanje preglednosti ukrepov in realizacije zastavljene politike razvoja podeželja.

Najpomembnejše oziroma izpostavljene aktivnosti, ki so bile izvedene v letu 2013 so:

❖ podpora javni razpravi ob pripravi PRP 2014 - 2020

Organizirana je bila prva javna razprava o osnutku PRP 2014 - 2020, ki jo je organizirala Mreža. Prav tako so bile z namenom predstavitve priprave PRP 2014 - 2020 organizirane razne delavnice z namenom vključevanja partnerjev in obveščanja javnosti o pripravi.

❖ **samostojna spletna stran**

Z namenom nudenja aktualnih informacij in dostopa do dokumentov Programa razvoja podeželja je bila vzpostavljena samostojna spletna stran (<http://www.program-podezelja.si>), s čimer se je povečala dostopnost in preglednost informacij.

❖ **serija LEADER oddaj »Projekt: na deželi«**

Kot rezultat sodelovanja med Mrežo, RTV Slovenija, ART 7 VIDEO in LAS je nastala serija osmih dokumentarnih oddaj z naslovom "Projekt: Na deželi" in podnaslovom "LEADER – skupaj razvijamo podeželje". S pomočjo oddaj, ki so se predvajala na RTV Slovenija je bila širša javnost obveščena o konkretnih projektih, ki so sofinancirani iz ukrepov LEADER preko Ministrstva za kmetijstvo in okolje in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, lokalno prebivalstvo ter potencialni nosilci projektov (društva, zasebni sektor in javni zavodi) pa informirani o možnostih, ki jih nudijo ukrepi LEADER.

Sklopi aktivnosti Mreže so bili:

- komuniciranje,
- sodelovanje in
- usposabljanje.

Pregled po sklopih aktivnosti mreže za podeželje:

KOMUNICIRANJE

Potekale so naslednje aktivnosti:

❖ **Spletna stran Program razvoja podeželja (<http://www.program-podezelja.si>)**

❖ **Elektronske novice Mreže PRePlet**

Na dan 28. 12. 2013 je bilo število naročnikov PRePleta 1.456, kar pomeni sto več kot leto prej, oziroma da se je število naročnikov v letu 2013 povečalo za 7,3 %. Povezava do arhiviranih števil PRePleta: <http://skrci.me/NJgBF>.

❖ **Promocija EKSRP in Programa razvoja podeželja**

Za namen promocije in seznanjanja javnosti o PRP se je oblikovala celostna grafična podoba PRP in promocijski material (USB ključki, majice, vizitke, ovratni trakovi, vrečke za večkratno uporabo), ki se uporablja za namen promocije in obveščanja javnosti (npr. na kmetijsko-agroživilskem sejmu AGRA, razdelitev članom Nadzornega odbora PRP 2007 - 2013 ipd.). Promocijski material se lahko uporablja za promocijo tako PRP 2007 - 2013 kot tudi za bodoči PRP 2014 - 2020, saj se naziv sklada EKSRP v naslednjem programskem obdobju ne spreminja.

❖ **Serija LEADER oddaj »Projekt: Na deželi«**

❖ **Fotografska razstava Podobe podeželske Evrope**

V razstavnih prostorih MKO smo postavili razstavo Podobe podeželske Evrope (Images of Rural Europe), katere namen je promovirati lepote in raznolikost podeželske Evrope s pomočjo fotografij, ki so jih prispevali podeželski prebivalci preko LAS.

❖ **Informiranje in obveščanje v tiskanih medijih**

V tedniku Kmečki glas, ki objavlja prispevke s področja kmetijstva, gozdarstva in razvoja podeželja in z branostjo približno 100.000 ljudi smo 18. 12. 2013 objavili obvestilo za mlade prevzemnike kmetij in obvestilo za potencialne upravičence ukrepa Dobrobit živali. Vse

potencialne upravičence ukrepa Dobrobit živali smo v decembru pisno informirali preko redne pošte o zahtevah vključevanja v ukrep Dobrobit živali, saj se bodo določene zahteve že od januarja 2014 dalje.

❖ **Zbiranje in predstavitev relevantnih/dobrih praks**

V okviru Mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma AGRA 2013 v Gornji Radgoni je bila dne 26. 8. 2013 izvedena predstavitev treh primerov dobrih praks prilagajanja na podnebne spremembe, ki jih je sofinanciral PRP 2007 - 2013. Za ta namen je bila izdelana tudi zloženka: <http://skrci.me/3G8oE>.

❖ **Razstava avtohtonih pasem domačih živali na sejmu AGRA 2013**

V okviru Mednarodnega kmetijskega živilskega sejma AGRA 2013 se je organizirala živinorejska razstava avtohtonih pasem domačih živali, za čas od 24. 8. do 29. 8. 2013. Z organizacijo živinorejske razstave v času sejma smo predstavili prispevek PRP 2007 - 2013 k ohranjanju avtohtonih pasem domačih živali ter spodbuditi povezovanje različnih združenj ter društev rejcev živali in izobraževalnih ustanov s področja reje avtohtonih pasem domačih živali. V letu 2013 se je ob razstavi poudarila promocija proizvodov avtohtonih sort domačih živali.

❖ **Spletni profil Mreže na družabnem omrežju Facebook**

Z namenom večjega povezovanja z organizacijami in združenji ter tudi posamezniki smo dne 28. 6. 2013 oblikovali spletni profil Mreže na Facebooku. Na spletnem portalu objavljamo novice, ki jih objavimo tudi na spletni strani PRP. Mreža pa tudi posreduje novice drugih svojih članov. Do 31. 12. 2013 sledi objavam Mreže 125 članov.

SODELOVANJE

Potekale so naslednje aktivnosti:

❖ **Spodbujanje sodelovanja deležnikov razvoja podeželja na medobmočnem in meddržavnem nivoju**

Akterje razvoja podeželja smo spodbujali k sodelovanju, zlasti v okviru javne razprave o osnutku PRP 2014 - 2020. V bazi članov Mreže je bilo na dan 31. 12. 2013 registriranih 525 članov (464 konec 2012), kar predstavlja 13 % povečanje na letni ravni. Člani Mreže so se registrirali v spletni bazi Mreže kot posamezniki – fizične osebe ali pa kot predstavniki oz. zaposleni v različnih organizacijah iz vseh treh sektorjev gospodarstva – ekonomskega (privatnega), javnega in zasebnega (civilnega, nevladnega).

❖ **Javna razprava ob pripravi PRP 2014 – 2020**

❖ **Delavnice**

V maju 2013 je potekalo šest delavnic na temo priprave PRP 2014 - 2020. Delavnice so obravnavale strateško orientacijo programa, rezultatsko usmerjenost, spodbujanje vertikalnega in horizontalnega povezovanja preko PRP 2014 - 2020, pomen prenosa znanja in inovacij ter spremembe na področju izvajanja pristopa LEADER. Namen delavnic je bil pritegniti strokovno javnost, nevladne organizacije, socialne partnerje in številne druge akterje k odprti razpravi in aktivnemu soustvarjanju bodočega PRP 2014 - 2020. Delavnice so se izkazale kot zelo uspešne in dobro sprejete med udeleženci, kar je med drugim razvidno tudi iz vsebinskih zaključkov, ki so sledili vsaki posamezni delavnici in so podali pomembne, predvsem pa zelo jasne usmeritve načrtovalcem programa. Vsi zaključki in podporna gradiva so bili objavljeni tudi na spletni strani MKO.

V septembru 2013 sta bili organizirani delavnici za ukrep kmetijsko okoljska in kmetijsko podnebna plačila in delavnica za ukrep sodelovanje.

❖ **Predstavitev aktivnosti Mreže za podeželje na Nadzornem odboru PRP 2007 - 2013**

Na 11. seji Nadzornega odbora PRP 2007 - 2013, dne 12. 12. 2013, so bile predstavljene izvedene aktivnosti Mreže v obdobju 2007 - 2013 in usmeritve za obdobje 2014 - 2020.

❖ **Analize in spletne ankete**

V letu 2013 smo izvedli več anket v podporo delovanju Mreže ali pa za potrebe priprave PRP 2014 - 2020:

- Anketo o učinkovitosti informiranja o PRP smo izvedli v avgustu v okviru mednarodnega kmetijsko živilskega sejma AGRA, k izpolnitvi ankete pa smo povabili tudi bralce Prepleta in obiskovalce spletne strani PRP. Anketo sta izpolnili 302 osebi. Pridobili smo povratne informacije glede zadovoljstva z dosedanjim načinom obveščanja o PRP in o seznanjenju z Mrežo oz. elektronskimi novicami Mreže – PRePlet.
- Spletno anketo Raziskava potreb po prenosu znanj smo izvedli v septembru in oktobru. Namen ankete je bilo pridobiti povratne informacije od članov različnih društev, zvez, živilsko predelovalne industrije katera dodatna znanja oz. oblike usposabljanja potrebujejo in katere konkretnejše izobraževalne vsebine.
- Izvedli smo tudi ankete po izvedenih delavnicah, kjer so imeli udeleženci delavnic priložnost podati svoje pripombe.

❖ **Udeležba na Evropskem podeželskem parlamentu**

Prvi evropski podeželski parlament (ERP) je potekal 13. novembra 2013 v Bruslju v organizaciji European Rural Alliance (ERA), European Rural Community Association (ERCA) in Partnership for Rural Europe (PREPARE). ERP je zagotovil forum za izmenjavo mnenj, idej in izkušenj med nacionalnimi podeželskimi gibanji in Mrežami. Dogodek pa je izpostavil predvsem izzive, spremembe in priložnosti na podeželskih območjih, različne organizacijske strukture ljudi na podeželju z namenom soočanja s podeželskimi vprašanji; predstavljene so bile dobre prakse, metode in izkušnje po Evropi. Več: <http://europeanruralparliament.com/>.

❖ **Sodelovanje z Evropsko Mrežo za podeželje (EMRP)**

- Nacionalna Mreža za podeželje je članica Evropske Mreže za podeželje (ang. *European Network for Rural Development - ENRD*), ki deluje v okviru Evropske komisije in združuje vse nacionalne Mreže držav članic in evropske nevladne organizacije s področja podeželja.
- V okviru ENRD delujeta dva odbora. **Koordinacijski odbor** (*Coordination Committee*) se je v letu 2013 sestal na eni seji dne 6. 6. 2013 v Franciji (11. seja), **LEADER pododbor** (*LEADER Subcommittee*) pa se je sestal na dveh sejah, dne 7. 4. 2013 (10. seja) in 11. 11. 2013 (11. seja).
- Na sejah je bil predstavljen napredek pri sprejemanju EU uredb za področje razvoja podeželja in partnerskega sporazuma, zahteve za delovanje nacionalnih mrež, ugotovitve tematskih delavnih skupin (*Thematic working groups*), delovnih skupin (*Focus groups*) in iniciativ nacionalnih mrež za razvoj podeželja. LEADER pododbor je dal poudarek tudi pregledu napredka pri izvajanju LEADER v državah članicah in dobrih praksah vrednotenja LEADER.
- V 2013 je bila aktivnejša delovna skupina »Prenos znanja in inovativnost«, ki je združila moči z iniciativo »Mladi in mladi kmetje«. Predstavitev ugotovitev s predstavitvijo dobrih praks je bila na delavnici mladih in mladih kmetov, ki je potekala 11. - 12. 12. 2013 v

Bruslju. Izšla je tudi tematska številka EU Rural Review (maj 2013) - http://enrd.ec.europa.eu/publications-and-media/eu-rural-review/en/eu-rural-review_en.cfm.

- V okviru ENRD so bila organizirana tudi srečanja nacionalnih mrež. V 2013 so bila organizirana štiri srečanja: 15. 3., 6. 6., 11.–12. 9. in 28. 11. 2013. Na sestankih nacionalnih mrež se je udeležence spodbujalo k izmenjavi izkušenj na področju več tematskih sklopov, kot npr. orodja za prispevanje k dodani vrednosti nacionalnih mrež za podeželje, orodja za vrednotenje nacionalnih mrež, kako uspešno načrtovati strategije nacionalnih mrež za obdobje 2014 - 2020, načini podpore pri pripravi partnerske pogodbe in CLLD, izmenjava izkušenj pri pripravi Komunikacijske strategije in Akcijskega načrta nacionalnih mrež.

USPOSABLJANJE

Potekale so naslednje aktivnosti:

❖ Seminar Pravni predpisi o javnem naročanju s primeri iz prakse

Dne 26. 9. 2013 smo organizirali seminar za upravičence (občine) iz naslova ukrepa Obnova in razvoj vasi. Predavanje je izvedla mag. Neža Planinšič, Ministrstvo za notranje zadeve-Upravna akademija, udeležilo pa se ga je 30 predstavnikov občin. Seminar je bil namenjen vsem občinam, ki so prejele odločbo o pravici do sredstev iz naslova 8. javnega razpisa ukrepa 322-Obnova in razvoj vasi PRP 2007 - 2013. Na seminarju so bili izpostavljeni glavni poudarki, na kaj morajo biti občine pozorne pri izvedbi javnih naročil ter kako zmanjšati oz. odpraviti napake v postopkih.

❖ Sestanek s predstavniki Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo Finske in Nacionalno podporno enoto Mreže za podeželje Finske

Ker je namen MKO, da se Mrežo v obdobju 2014 - 2020 razširi in okrepi, smo se odločili za študijski obisk Finske Mreže za podeželje, ki velja za enega boljših primerov nacionalne Mreže za podeželje, ki izvaja različne aktivnosti in povezuje različne deležnike, kar želimo okrepiti tudi pri naši nacionalni Mreži. V okviru srečanja je bil izveden še sestanek glede ukrepa dobro počutje živali, ki ga nameravamo v Sloveniji v novem programskem obdobju prvič izvajati. Priložnost obiska na Finskem pa je bil izkoriščen tudi za udeležbo na seminarju na temo dobre prakse Programa razvoja podeželja, kjer smo udeleženci pridobili koristne informacije s področja izbora primerov dobrih praks.

❖ Udeležba na konferenci »Telling the story« za evropske investicijske in strukturne sklade v finančni perspektivi 2014 - 2020

Dne 9. in 10. 12. 2013, je v Bruslju potekala konferenca z naslovom »Telling the story«, ki je bila namenjena OU vseh petih evropskih investicijskih in strukturnih skladov v finančni perspektivi 2014 - 2020. Po oceni EK je treba v prihodnji perspektivi nameniti bistveno več pozornosti promociji Evropskih strukturnih in investicijskih skladov (ESI skladov), še posebej predstavitvi rezultatov projektov, saj se bo tako povečalo zavedanje praktičnega vpliva ESI skladov, ki jih imajo na življenje ljudi v EU.

❖ Udeležba na EU srečanju LAS

Na tretjem vseevropskem LEADER dogodku, ki ga je v Bruslju 17.–18. 4. 2013 organizirala ENRD, se je zbralo 500 predstavnikov skupnosti LEADER iz večine evropskih držav, med njimi tudi pet predstavnikov slovenskih LAS in predstavnik Slovenske Mreže. Tema dogodka je bila: "Gradimo mostove za prihodnost", cilj pa je bil podpreti proces uspešnega načrtovanja Lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD) na nacionalni in lokalni ravni. Povzetki in filmi iz srečanja LAS-ov: <http://skrci.me/b7kWo>.

❖ Udeležba na delavnici mladih in mladih kmetov ENRD

Delavnica mladih in mladih kmetov ENRD je potekala 11. - 12. 12. 2013 v Bruslju. Te delavnice so se udeležili mladi iz vse Evrope, med katerimi je bilo tudi pet slovenskih predstavnikov iz različnih področij kmetijstva: inovativen mladi kmet 2013, predstavnik Zveza slovenske podeželske mladine, ekološke kmetije, BirdLife Slovenia in Mreže. Tematika srečanja je bila izpostaviti težave, s katerimi se mladi kmetje soočajo na podeželju, pridobivanje sredstev za razvoj podeželja in spodbuditi inovativnost mladih kmetov pri samem delu na kmetiji.

Učinkovitost delovanja Mreže za podeželje glede na indikatorje iz Akcijskega načrta (Priloga 15 PRP 2007 - 2013)

Indikatorji iz Akcijskega plana Mreže za podeželje:

Indikator	2013	Skupaj 2008–2013	Opomba za l. 2013
Število izdanih publikacij	/	38	Izdan je bil zgolj promocijski material.
Število obiskov internetne strani (spletna stran PRP)	2.900	/	V juliju 2013 je bila vzpostavljena nova spletna stran PRP. Kumulativna vrednost obiska spletne strani od leta 2008 ni mogoča, saj ne razpolagamo z istovrstnimi podatki.
Število seminarjev	1	9	Seminar o javnem naročanju
Povprečno število udeležencev na seminarjih	36	90	
Število delavnic	6	27	Delavnice in javni posvet ob pripravi PRP 2014 - 2020
Povprečno število udeležencev na delavnicah	75	50	
Število članov Mreže	61	525	Število novih članov v letu 2013
Ocena organizacije dogodkov, kakovosti pripravljenih informacij, svetovanja in animacije (lestvica 1-5)	4,2	4,4	Ocena se navezuje na rezultate izpolnjenih anket izvedenih delavnic, seminarja in javnega posveta.

Vir: MKO

V letu 2013 je bila vzpostavljena samostojna spletna stran, s čimer se je pričelo spremljati tudi število obiska in katera področja obiskovalce najbolj zanima oziroma katera poglavja imajo največ ogledov. Povečalo se je tudi število članov Mreže, saj so bile aktivnosti usmerjene tudi v ozaveščanje o namenu Mreže, kar je javnost spodbudilo k članstvu oziroma prejemanju novic Mreže.

Preglednica 40: Porabljena javna sredstva za financiranje delovanja in aktivnosti mreže za podeželje (v €)

Vrsta stroškov	Razpoložljiva sredstva za programsko obdobje 2007 - 2013	Izplačano v 2013	Izplačano do 31. 12. 2013 (kumulativno)	Ostanek sredstev
Za upravljanje Mreže	132.243,00	21.271,51	113.329,68	18.913,32
Za izvajanje aktivnosti v okviru akcijskega načrta Mreže	786.156,00	104.434,39	574.591,51	211.564,49
SKUPAJ	918.399,00	125.705,90	687.921,19	230.477,81

Vir: MKO

5.4 SPREJETI UKREPI, NAMENJENI ZAGOTAVLJANJU, DA JE JAVNOST OBVEŠČENA O PROGRAMU

Učinkovito obveščanje in informiranje je pomembno za povečanje splošne ozaveščenosti javnosti in preglednosti delovanja EKS RP ter predvsem za povečanje zanimanja za koriščenje in pridobitev sredstev, ki jih je možno pridobiti v okviru EU. Na ta način želimo posledično povečati kakovost izvajanja PRP in učinkovitost porabljenih sredstev. S spodbujanjem aktivne udeležbe in komuniciranja na strani upravičencev in potencialnih upravičencev, kakor tudi ostalih deležnikov, pridobivati informacije, ki bodo tudi podlaga za bolj učinkovito in uspešno pripravo dokumentov in aktivnosti v povezavi s politiko razvoja podeželja.

OU zagotavlja obveščanje in informiranje potencialnih upravičencev in deležnikov zlasti preko Mreže. Javnost in potencialne upravičence se je obveščalo o aktualnem dogajanju v zvezi s PRP 2007 - 2013 in o pripravi PRP 2014 - 2020.

S spletno stranjo, spletnim forumom in ostalimi komunikacijskimi aktivnostmi smo vsem ciljnim skupinam ves čas zagotavljati nemoten dostop do vseh informacij in omogočali tekoče odgovarjanje na njihova aktualna vprašanja.

Spletna stran

Informacije o PRP 2007 - 2013, o izvajanju ukrepov PRP 2007 - 2013 in pripravi PRP 2014 - 2020 so na voljo na samostojni spletni strani PRP. Na spletni strani se nahajajo vsi dokumenti, dogodki, gradiva in ostale informacije, ki se nanašajo na PRP in razvoj podeželja.

[Povezava](#) na spletno stran PRP.

V okviru PRP deluje tudi več elektronskih naslovov, na katere lahko zainteresirani pošiljajo vprašanja in pobude:

- gp.mko@gov.si,
- prp.mko@gov.si,
- info.ARSKTRP@gov.si,
- leader.mko@gov.si,
- mreza-podezelje.mkgp@gov.si.

Obvestila Mreže za podeželje - PRePlet

Z namenom informiranja vseh zainteresiranih o aktualnem dogajanju doma in v tujini s področja razvoja podeželja in s področja programa razvoja podeželja izdajamo tedenske elektronske novice PRePlet. V letu 2013 je bilo izdanih 54 števil PRePleta. Na dan 28. 12. 2013 je bilo število naročnikov PRePleta 1456, kar pomeni sto več kot leto prej, oziroma da se je število naročnikov v letu 2013 povečalo za 7,3 %. Povezava do arhiviranih števil PRePleta: [povezava](#).

Forum

Na spletni strani je vsem zainteresiranim na voljo elektronski forum, preko katerega lahko pridobijo odgovore na zastavljena vprašanja s področja PRP. Povezava: <http://forum2.arsktrp.gov.si/>.

INFO točke

INFO točke so informacijske pisarne, kjer zainteresirani lahko dobijo najrazličnejše informacije o koriščenju sredstev PRP. Centralna INFO točka je na ARSKTRP, kjer strokovnjaki odgovarjajo na vprašanja povezana z javnimi razpisi. Seznam vseh INFO točk je objavljen na spletni strani PRP.

Sodelovanje na dogodkih

Mreža sodeluje in predstavlja PRP tudi na različnih dogodkih, kot je na primer sejem AGRA. V okviru Mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma AGRA 2013 v Gornji Radgoni je bila dne 26. 8. 2013 izvedena predstavitev treh primerov dobrih praks prilagajanja na podnebne spremembe, ki jih je sofinanciral PRP 2007 - 2013. Za ta namen je bila izdelana tudi zloženka: <http://skrci.me/3G8oE>, ki so jo lahko prejeli udeleženci sejma. Organizirala se je živilnorska razstava avtohtonih pasem domačih živali, za čas od 24. 8. do 29. 8. 2013.

Javna razprava o osnutku PRP 2014-2020

Organizirana je bila prva javna razprava o osnutku PRP 2014 - 2020, ki jo je organizirala Mreža. Prav tako so bile z namenom predstavitve priprave PRP 2014 - 2020 organizirane razne delavnice z namenom vključevanja partnerjev in obveščanja javnosti o pripravi.

Spletni profil Mreže na družabnem omrežju Facebook

Z namenom večjega povezovanja z organizacijami in združenji ter tudi posamezniki smo dne 28. 6. 2013 oblikovali spletni profil Mreže na Facebooku. Na spletnem portalu objavljamo novice in različne informacije.

Informiranje s strani Evropske mreže za podeželje (EMRP)

EMRP skupaj z nacionalnimi mrežami posodablja svoje spletne strani, kjer so podatki o vseh nacionalnih in regionalnih programih razvoja podeželja 2007 - 2013, predstavljene so posamezne nacionalne mreže, koledar prireditev, publikacije kot sta Newsletter in Rural review. Spletna stran EMRP: http://enrd.ec.europa.eu/en/home-page_en.cfm.

Ostale aktivnosti

Splošno javnost se je naslavljalo in ozaveščalo o vlogi EU tudi preko zagotavljanja ustreznega označevanja s strani upravičencev oziroma porabnikov sredstev EKSRP (označevanje in navajanje vira financiranja).

Ankete

V letu 2013 smo izvedli Anketo o učinkovitosti informiranja o PRP, preko katere smo pridobili povratne informacije glede zadovoljstva z dosedanjim načinom obveščanja o PRP in o seznanjenju z Mrežo oz. elektronskimi novicami Mreže – PRePlet.

6. IZJAVA O USKLAJENOSTI S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PODPORE, VKLJUČNO Z NAVEDBO TEŽAV, KI SO PRI TEM NASTALE, IN UKREPOV ZA NJIHOVO ODPRAVLJANJE

MKO kot OU za EKSREP skladno s 5. členom Uredbe 1698/2005/ES izjavlja, da je podpora, ki je dodeljena v okviru PRP 2007 - 2013, skladna z dejavnostmi in politikami Skupnosti. Ta skladnost med drugim vključuje upoštevanje pravil o konkurenci, javnih naročilih, varstvu in izboljšavi okolja ter spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije. Prav tako ta skladnost zajema razmejitve podpor EKSREP s podporami drugih finančnih instrumentov Skupnosti.

6.1. USKLAJENOST S POLITIKAMI SKUPNOSTI NA PODROČJU PRAVIL O KONKURENCI, JAVNIH NAROČILIH, VARSTVU IN IZBOLJŠAVI OKOLJA TER SPOŠTOVANJA ENAKOSTI SPOLOV IN NEDISKRIMINACIJE

Upoštevanje pravil o konkurenci

V okviru izvajanja PRP 2007 - 2013 Slovenija upošteva zgornje meje zneskov oziroma stopenj podpor, ki so navedene v Prilogi 1 Uredbe 1698/2005/ES. Zgornje meje zneskov in podpor so opredeljene v okviru vsakega posameznega ukrepa in so upoštevane tudi pri izvajanju javnih razpisov.

A) Za ukrepe, ki se izvajajo po 42. členu Pogodbe o delovanju EU: Dodatnega nacionalnega financiranja iz 88. člena Uredbe 1698/2005/ES kot dopolnila podpora Skupnosti za ukrepe in aktivnosti, ki sodijo v področje uporabe 42. člena Pogodbe o delovanju EU, v Sloveniji ne izvajamo.

B) Za ukrepe in aktivnosti PRP 2007 - 2013, ki ne spadajo v področje uporabe 42. člena Pogodbe o delovanju EU in predstavljajo javni finančni prispevek Slovenije kot dopolnilo podpore Skupnosti, Slovenija v korist aktivnosti ali ukrepov na podlagi točk (a) (i), (ii) in (b) (ii), (iii) 52. člena Uredbe 1698/2005/ES, uporablja določila Uredbe 1998/2006/ES o pomoči de minimis. Ukrepi pod točko (b) (i) 52. člena Uredbe 1698/2005/ES se izvajajo na podlagi sheme državne pomoči N 172/2009 – Slovenija Razvoj širokopasovnega omrežja v Sloveniji, ki jo je EK potrdila s pismom o odobritvi številka C(2009)8127, z dne 19. 10. 2009. Za ukrepe na podlagi 28. člena Uredbe 1698/2005/ES so za namen sofinanciranja splošnih stroškov naložb uporabljena določila Uredbe 1998/2006/ES. V primeru sofinanciranja gradnje in nakupa objektov, stroškov nakupa zemljišč in nakupa novih strojev in opreme pa se uporabljajo določbe Uredbe 1628/2006/ES o uporabi členov 87 in 88 Pogodbe pri državni regionalni pomoči za naložbe. Regionalna shema državnih pomoči je bila ustrezno priglašena in se v Sloveniji izvaja od 4. 8. 2007 (številka pomoči: XR 144/2007).

S tem ko se na nacionalni ravni podatki o dodeljenih pomočeh po shemah državnih pomoči poročajo Ministrstvu RS za finance oziroma organu, pristojnemu za regionalni razvoj ali upravljavcu regionalne sheme, se zagotavlja transparentnost dodeljevanja tovrstnih podpor in preprečuje izkrivljanje skupnega trga EU.

Upošteva se tudi Uredba Komisije (ES) št. 800/2008 z dne 6. avgusta 2008 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive s skupnim trgom z uporabo členov 87 in 88 Pogodbe (Uredba o splošnih skupinskih izjemah) (UL L št. 214 z dne 9. 8. 2008, str. 3; v nadaljnjem besedilu: Uredba 800/2008/ES) in preko tega tudi preverjamo povezanost podjetij.

Upoštevanje pravil o javnih naročilih

Javna naročila se izvajajo v okviru Tehnične pomoči PRP 2007 - 2013. Pri izvedbi javnih naročil se dosledno upošteva zakon, ki ureja javno naročanje.

Pravila o javnem naročanju se upoštevajo tudi pri izvajanju ukrepov PRP 2007 - 2013. V Uredbi o ukrepih 1., 3. in 4. osi Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 - 2013 v letih 2011-2013 so določeni pogoji za vlagatelje, med drugim tudi pogoj, da »če se vlagatelj v skladu s predpisi, ki urejajo javno naročanje, ne šteje za naročnika, mora za stroške vseh storitev, dobav, del in opreme, ki so višji od 10.000 EUR (brez DDV), pridobiti tržno primerljive pisne ponudbe najmanj treh med seboj neodvisnih ponudnikov. Prav tako pri izvedbi naložbe ne sme sodelovati s podjetji ali posamezniki, s katerimi bi zaradi sodelovanja lahko prišlo do dogovarjanja o netržnih pogojih poslovanja«. To določilo jasno pove, da ne sme priti do netržnih pogojev poslovanja, kar morajo vlagatelji izkazati s tremi ponodbami ob vlaganju vloge na javni razpis kot tudi ob vlaganju zahtevka za izplačilo sredstev. V primeru, da med tremi ponodbami ne izberejo cenovno najugodnejše, morajo to svojo odločitev utemeljiti.

V sklopu aktivnosti za zmanjšanje stopnje napake je Nacionalna mreža za podeželje je 26. 9. 2013 organizirala seminar v zvezi s postopki javnega naročanja za občine kot upravičence v okviru ukrepa 322-Obnova in razvoj vasi. Namen seminarja je bil zmanjšanje napak v okviru postopkov javnega naročanja.

Upoštevanje pravil o varstvu in izboljšavi okolja

Pravila o varstvu in izboljšavi okolja so v izvajanje PRP 2007 - 2013 vgrajena na več različnih ravneh: na ravni upravljanja (t.j. priprave spremembe PRP 2007 - 2013, nacionalnih predpisov, spremljanja in vrednotenja PRP 2007 - 2013 - predstavniki okoljskega dela ministrstva so tudi člani NO) in izvajanja PRP 2007 - 2013.

S pristojnimi na okoljskem delu ministrstva in ostalimi organizacijami na področju okolja so v letu 2013 potekala pogosta usklajevanja, predvsem v zvezi s pripravo in sprejemanjem nacionalnih predpisov s področja varovanja okolja, tako tistih, ki imajo lahko vpliv na izvajanje PRP 2007 - 2013, kot tudi vseh ostalih, ki vplivajo na kmetijstvo. Gre predvsem za predpise s področja varovanja voda, ki med drugim urejajo tudi vnos gnojil in fitofarmaceutskih sredstev. Usklajevanja so potekala tudi glede spremembe nacionalne uredbe o nitrati, ki je hkrati tudi operativni program varstva voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov in ga je potrebno vsake štiri leta prigrasiti EK. Sodelovanje je potekalo tudi na drugih vsebinskih področjih, ki se dotikajo obeh resorjev, npr. na področju ohranjanja biodiverzitete, nacionalnega načrta upravljanja voda za obdobje 2015–2022, ki je sestavni del izvajanja t.i. Okvirne vodne direktive v Sloveniji (Direktiva 2000/60/EC) itd.

Slovenska kmetijska politika uveljavlja večnamensko kmetijstvo in podpira njegov trajnostni razvoj, ki pomeni ekonomsko učinkovito in konkurenčno, socialno in družbeno odgovorno, hkrati pa tudi okolju prijazno in vzdržno kmetijstvo. Sem sodi tudi trajnostno varstvo rastlin pred različnimi škodljivimi organizmi, ki povzročajo nesprejemljivo gospodarsko škodo pridelovalcem ali pa celo škodijo biotski pestrosti, povzročajo prisotnost mikotoksinov in drugih škodljivih snovi v pridelkih ter jih zato v pridelavi hrane in krme zatiramo z mehanskimi, biotičnimi in kemičnimi sredstvi (FFS).

Zahteve nacionalne zakonodaje s področja varovanja okolja in narave so upoštevane tudi pri izvajanju javnih razpisov, kar se kaže na več ravneh: pri temeljnih zahtevah javnega razpisa,

merilih za izbor, ko gre za upravičene aktivnosti iz člena 16a Uredbe 1698/2005/ES, pa tudi pri finančnih določbah.

- **Temeljne zahteve javnega razpisa:** Za vse naložbe, ki so podprte v okviru PRP 2007 - 2013, velja, da morajo biti izvedene v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo okolja in narave, kar mora upravičenec do sredstev dokazati s predložitvijo ustrezne dokumentacije.
- **Merila za izbor:** Z merili za izbor želimo spodbujati izvedbo tistih naložb, ki tudi z okoljskega (ne le ekonomskega) vidika izkazujejo večje pozitivne učinke.
- **Višja stopnja javne podpore:** Dodatno so naložbe, ki prispevajo k uresničevanju izbranih prednostnih nalog iz člena 16a Uredbe 1698/2005/ES, deležne višje stopnje javne podpore (+ 10 odstotnih točk).
- **Posebni javni razpisi za ukrep 121-Posodabljanje kmetijskih gospodarstev:** Za naložbe v okviru 16a člena Uredbe 1698/2005/ES sta bila v letu 2013 objavljena dva posebna javna razpisa. Prav tako je bil poseben javni razpis objavljen za naložbe na vodovarstvenih območjih.

Spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije

Zakonodaja v RS na temelju 14. člena Ustave RS o enakosti vseh ljudi vsakomur zagotavlja varstvo pred diskriminacijo zaradi katerekoli osebne okoliščine na vseh področjih življenja, tako v javnem kot tudi v zasebnem sektorju. Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja (ZUNEO; Uradni list RS, št. 50/04, 61/2007, 93/2007-UPB1), določa skupne temelje in izhodišča za zagotavljanje enakega obravnavanja vseh oseb na kateremkoli področju družbenega življenja. Z njim se je v slovenski pravni red prenesel velik del protidiskriminacijske zakonodaje EU. Integracija načela enakosti predstavlja sistematično vključevanje načela enakosti v vse politike, na vseh stopnjah, kot ga zahtevajo tudi mednarodni in evropski pravni akti. Na področju enakih možnosti se v RS izvaja tudi Zakon o enakih možnostih žensk in moških (ZEMŽM) (Ur.l. RS, št. 59/2002, 61/2007-ZUNEO-A) na podlagi katerega je Državni zbor RS sprejel Resolucijo o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških, 2005-2013 (Ur.l. RS, št. 100/2005). Resolucija je strateški dokument, ki določa cilje in ukrepe ter ključne nosilce politik za uresničevanje enakosti spolov na posameznih področjih življenja žensk in moških v RS za obdobje od leta 2005 do leta 2013. Temeljni namen je izboljšati položaj žensk oziroma zagotavljati trajnostni razvoj pri uveljavitvi enakosti spolov. Konkretna naloge in dejavnosti za doseganje ciljev in izvajanje ukrepov so opredeljene v periodičnih načrtih, ki se pripravljajo vsaki dve leti in tudi natančneje določajo časovni rok ter način izvedbe posameznih nalog in dejavnosti. V letu 2012 je bil izdelan periodični načrt za leti 2012 in 2013.

Pri izvajanju PRP 2007 - 2013 se spoštovanje enakosti spolov in nediskriminacije udejanja na ravni javnih razpisov, na katere lahko kandidirajo vsi potencialni upravičenci ne glede na spol, narodnost, vero ali katero koli drugo pripadnost oziroma osebno okoliščino. Sredstva torej lahko dobijo vsi, ki izpolnjujejo razpisne pogoje. Ti so objektivno določeni in enaki za vse.

Medtem ko so razpisni pogoji enaki za vse, smo pri točkovanju in izbirnih merilih pri nekaterih ukrepih predvideli »pozitivno diskriminacijo« žensk, s katero želimo spodbuditi uresničevanje načela integracije enakosti spolov in spodbujanje enakih možnosti na podeželju.

Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2013 - 2020 (Uradni list RS, št. 39/13)

Nacionalni program socialnega varstva za obdobje 2013 - 2020 se nanaša na razvoj sistema socialnega varstva v navedenem obdobju. V ta namen opredeljuje osnovna izhodišča za razvoj

sistema, cilje in strategije razvoja socialnega varstva, določa mrežo javne službe socialnovarstvenih storitev in javnih socialnovarstvenih programov ter opredeljuje način njihovega izvajanja in spremljanja ter odgovornost posameznih akterjev na različnih ravneh. Namen sistema socialnega varstva v Republiki Sloveniji je omogočiti socialno varnost in socialno vključenost državljanov in drugih prebivalcev Republike Slovenije. Država in lokalne skupnosti so v okviru politik socialnega varstva dolžne zagotavljati pogoje, v katerih posamezniki lahko, v povezavi z drugimi osebami v družinskem, delovnem in bivalnem okolju, ustvarjalno sodelujejo in uresničujejo svoje razvojne možnosti ter s svojo dejavnostjo dosegajo raven kakovosti življenja, ki je primerljiva z ravni kakovosti življenja drugih prebivalcev Republike Slovenije in ustreza merilom človeškega dostojanstva. Kadar si posamezniki in družine ne morejo sami zagotoviti socialne varnosti, so upravičeni do pomoči, ki jo v okviru aktivne socialne politike zagotavljata država in lokalna skupnost.

6.2 USKLAJEVANJE Z DRUGIMI FINANČNIMI INSTRUMENTI SKUPNOSTI

PRP 2007 - 2013 je izdelan v skladu s Strateškimi smernicami Skupnosti, s čimer je zagotovljeno, da so prednostne naloge države članice skladne s prednostnimi nalogami Skupnosti, zlasti glede ciljev trajnostnega razvoja iz Göteborga in Lizbonske strategije za rast in delovna mesta ter Evropskega načrta za oživitev gospodarstva. Nacionalne prednostne naloge, ki so opredeljene v PRP 2007 – 2013, dopolnjujejo ostale nacionalne in lokalne ukrepe na področju razvoja podeželja.

Politika razvoja podeželja, ki jo uveljavlja PRP 2007 - 2013, v ciljih in instrumentih dopolnjuje in nadgrajuje ukrepe 1. stebra SKP, vendar se podpore PRP 2007 - 2013 tudi jasno ločijo od podpor dodeljenih v okviru 1. stebra.

Skladno s 5. členom Uredbe 1698/2005/ES MKO kot OU za EKSRP z rednimi formalnimi in neformalnimi stiki z organi upravljanja drugih operativnih programov zagotavlja, da so podpore iz PRP 2007 - 2013 razmejene in usklajene s podporami, ki se dodeljujejo iz drugih evropskih skladov, to je iz obeh strukturnih skladov (Evropskega sklada za regionalni razvoj – ESRR, Evropskega socialnega sklada – ESS), Kohezijskega sklada (KS) in Evropskega sklada za ribištvo (ESR). Čeprav je razmejitev med skladi opredeljena na programski ravni, se ob pripravi kakršnihkoli nacionalnih predpisov opravi medresorsko usklajevanje, s čimer se zagotovi, da so tudi na izvedbeni ravni podpore posameznih skladov medsebojno razmejene. Ko gre za raven izvajanja programa pa se, skladno z Uredbo 1975/2006/ES, ki jo je z letom 2011 nadomestila Uredba 65/2011/EU, v okviru administrativnih pregledov vlog in zahtevkov preverja možnost nepravilnega dvojnega financiranja iz drugih shem Unije ali nacionalnih shem.

Glede na predhodna letna poročila o napredku se razmejitve v letu 2013 niso spremenile.

7. PONOVA UPORABA VRNJENE POMOČI

V Sloveniji so do konca leta 2013 prejemniki sredstev iz naslova PRP 2007 - 2013 morali vrniti pomoč v višini 3.205.622,45 € sredstev, od tega 2.554.079,61 € evropskih sredstev in 651.542,84 € nacionalnih sredstev.

Preglednica 41: Pregled popravkov/izterjave po ukrepih za leto 2012 ter kumulativno za obdobje od 1.1.2007 do 31. 12. 2013 (v €)

UKREPI	IZTERJAVE v 2013		IZTERJAVE od 2007 - 2013	
	SKUPAJ	EU	SKUPAJ	EU
112 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	-77.242,45	-58.764,87	- 232.874,33	- 175.625,27
113 Zgodnje upokojevanje kmetov	-8.786,48	-6.808,82	- 13.139,72	- 10.073,83
121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	-19.920,16	-14.706,25	- 70.608,01	- 53.173,11
122 Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	-22.219,03	-22.169,62	- 228.812,99	- 195.822,31
123 Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	-1.434,67	-1.076,00	- 4.630,68	- 3.473,01
131 Izpolnjevanje standardov, temelječih na zakonodaji Skupnosti			-98.525,53	-73.876,16
132 Sodelovanje kmetov v shemah kakovosti hrane	-329,89	-247,42	-329,89	-247,42
211 Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih	-44.912,99	-35.914,32	-434.315,10	-347.535,41
212 Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso hribovsko gorska območja	-11.749,13	-9.377,29	-164.771,35	-131.676,26
214 Kmetijska okoljska plačila	-456.507,80	-368.732,10	-1.690.942,34	-1.359.788,49
311 Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti			-15.333,36	-11.500,02
312 Podpora ustanavljanju in razvoju podjetij	-3.722,73	-2.792,05	-3.722,73	-2.792,05
322 Obnova in razvoj vasi	-155.388,75	-116.541,57	-160.022,62	-120.016,97
411 Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	-2.089,49	-1.671,60	-2.089,49	-1.671,60
413 Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	-45.388,09	-36.297,66	-51.806,74	-41.432,58
431 Vodenje lokalnih akcijskih skupin	-50,00	-40,00	-250,00	-200,00
511 Tehnična pomoč			-33.447,57	-25.175,12
Skupna vsota	-849.741,66	-675.139,57	-3.205.622,45	-2.554.079,61

Vir: ARSKTRP

Na dan 31. 12. 2013 je bilo do prejemnikov sredstev odprtih še 980.130,01 € terjatev (evropskih in nacionalnih sredstev) iz naslova glavnice. Od tega obsegajo terjatve iz 2 osi skupaj 207.773,03 € sredstev (158.871,66 € evropskih in 48.901,37 € nacionalnih sredstev). Iz naslova ukrepa 112 dolgujejo prejemniki skupaj 96.924,19 € sredstev (71.721,69 € evropskih in 25.202,50 € nacionalnih sredstev), iz naslova ukrepa 121 skupaj 117.106,33 € sredstev (87.829,74 € evropskih in 29.276,59 € nacionalnih sredstev), iz naslova ukrepa 122 skupaj 215.802,04 € sredstev (138.728,82 € evropskih in 77.073,22 € nacionalnih sredstev), iz naslova ukrepa 311 skupaj 87.267,87 € sredstev (65.450,90 € evropskih in 21.816,97 € nacionalnih sredstev), iz naslova ukrepa 312 skupaj 251.660,16 € sredstev (188.745,12 € evropskih in 62.915,04 €

nacionalnih sredstev) ter iz naslova ukrepa 113 skupaj 3.596,39 € sredstev (2.478,29 € evropskih in 1.118,10 € nacionalnih sredstev).

Gledano s strani Evropske unije, se vsako vračilo upošteva v zahtevkih za plačilo sredstev Republiki Sloveniji in sicer se za vrednost vračil posamezni zahtevek za plačilo zniža. Terjatve se zapirajo z vračilom dolžnika, s postopkom kompenzacije (to pomeni z bodočimi izplačili) in z izvršbo preko Carinskega urada Celje. Glede na to, da so običajno prejemniki sredstev na 1. in 3. osi drugi, kot pri neposrednih plačilih, je možnost kompenziranja med terjatvijo in bodočim izplačilom manjša, tako da gre večino teh primerov na izvršbo preko Carinskega urada Celje.

Od zapsanega je na dan 31. 12. 2013 na kontih OLAF-*Office européen de lutteantifraude* odprtih še 503.149,94 € terjatev (358.013,83 € evropskih in 145.136,11 € nacionalnih sredstev) iz naslova glavníc.

Vodja OU
Tadeja Kvas Majer
generalna direktorica

The background is a vibrant green with abstract, flowing lines and curved shapes in various shades of green and white, creating a sense of movement and depth.

www.program-podezelja.si